

EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA

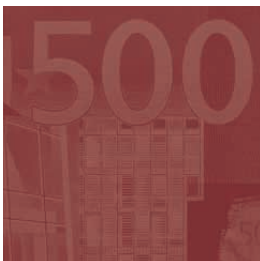
KONVERGENČNÁ SPRÁVA MÁJ 2006

BCE ECB EZB EKT EKP

EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA

V roku 2006
je vo všetkých
publikáciách ECB
použitý motív
z bankovky 5 eur.

**KONVERGENČNÁ SPRÁVA
MÁJ 2006**

© Európska centrálna banka 2006

Adresa

Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurt nad Mohanom
Nemecko

Poštová adresa

European Central Bank
Postfach 16 03 19
60066 Frankfurt am Main
Germany

Telefón

+49 69 1344 0

Internet

<http://www.ecb.int>

Fax

+49 69 1344 6000

Telex

411 144 ecb d

*Všetky práva vyhradené. Reprodukovanie na
vzdelávacie a nekomerčné účely je povolené
s uvedením zdroja.*

*Redakčná uzávierka štatistických údajov
uvedených v tejto správe bola 28. apríla
2006.*

*Preklad zabezpečila Národná banka
Slovenska. Záväzným je originálne anglické
znenie.*

ISSN 1725-9452 (tlačená verzia)

ISSN 1725-9665 (elektronická verzia)

OBSAH

ÚVOD A ZHRNUTIE ZA JEDNOTLIVÉ KRAJINY	3	NEZÁVISLOSŤ NCB	61
ÚVOD	6	3.1 Nezávislosť centrálnych bánk	61
ZHRNUTIE ZA JEDNOTLIVÉ KRAJINY	7	3.1.1 Funkčná nezávislosť	62
KAPITOLA 1		3.1.2 Inštitucionálna nezávislosť	62
HODNOTENIE HOSPODÁRSKEJ KONVERGENCIE		3.1.3 Personálna nezávislosť	63
1 ANALYTICKÝ RÁMEC	12	3.1.4 Finančná nezávislosť	65
2 HODNOTENIE JEDNOTLIVÝCH KRAJÍN		3.2 Ochrana služobného tajomstva	66
2.1 Litva	19	4 ZÁKAZ MENOVÉHO FINANCOVANIA	
2.1.1 Cenový vývoj	19	A ZVÝHODNENÉHO PRÍSTUPU	
2.1.2 Fiškálny vývoj	20	4.1 Zákaz menového financovania	66
2.1.3 Vývoj výmenného kurzu	22	4.2 Zákaz zvýhodneného prístupu	68
2.1.4 Vývoj dlhodobých úrokových mier	23	5 JEDNOTNÁ PÍSOMNÁ PODOBA NÁZVU EURO	69
2.1.5 Zoznam tabuliek a grafov	24	6 PRÁVNA INTEGRÁCIA NCB DO EUROSISTÉMU	
2.2 Slovinsko	34	6.1 Ciele hospodárskej politiky	70
2.2.1 Cenový vývoj	34	6.2 Úlohy	70
2.2.2 Fiškálny vývoj	35	6.3 Finančné ustanovenia	71
2.2.3 Vývoj výmenného kurzu	37	6.4 Kurzová politika	71
2.2.4 Vývoj dlhodobých úrokových mier	38	6.5 Medzinárodná spolupráca	71
2.2.5 Zoznam tabuliek a grafov	40	6.6 Rôzne	71
PRÍLOHA		7 HODNOTENIE JEDNOTLIVÝCH KRAJÍN	
METODIKA ŠTATISTIKY KONVERGENČNÝCH UKAZOVATEĽOV	50	7.1 Litva	72
		7.2 Slovinsko	75
KAPITOLA 2		SLOVNÍK POJMOV	80
ZLUČITEĽNOSŤ VNÚTROŠTÁTNYCH PRÁVNÝCH PREDPISOV SO ZMLUVOU			
1 ÚVOD	60		
1.1 Všeobecné poznámky	60		
1.2 Členské štáty, pre ktoré platí výnimka, a právna konvergencia	60		
1.3 Štruktúra právneho hodnotenia	60		
2 ROZSAH PRISPÔSOBENIA			
2.1 Oblasti prispôsobenia	60		
2.2 „Zlučiteľnosť“ versus „zosúladenie“	61		

POUŽITÉ SKRATKY

KRAJINY

BE	Belgicko	LU	Luxembursko
CZ	Česká republika	HU	Maďarsko
DK	Dánsko	MT	Malta
DE	Nemecko	NL	Holandsko
EE	Estónsko	AT	Rakúsko
GR	Grécko	PL	Poľsko
ES	Španielsko	PT	Portugalsko
FR	Francúzsko	SI	Slovinsko
IE	Írsko	SK	Slovensko
IT	Taliansko	FI	Fínsko
CY	Cyprus	SE	Švédsko
LV	Lotyšsko	UK	Spojené kráľovstvo
LT	Litva		

OSTATNÉ

BIS	Banka pre medzinárodné zúčtovanie
BPM5	Príručka platobnej bilancie MMF (5. vydanie)
CPI	index spotrebiteľských cien
ECB	Európska centrálna banka
EDP	postup v prípade nadmerného deficitu
EER	efektívny výmenný kurz
EMI	Európsky menový inštitút
HMÚ	Hospodárska a menová únia
ESA 95	Európsky systém účtov 1995
ESCB	Európsky systém centrálnych bánk
EÚ	Európska únia
ERM	mechanizmus výmenných kurzov
HDP	hrubý domáci produkt
HICP	harmonizovaný index spotrebiteľských cien
MMF	Medzinárodný menový fond
NCB	národná centrálna banka
OECD	Organizácia pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj
PPI	index cien výrobcov

V súlade s praxou Spoločenstva sú členské štáty EÚ v tejto správe zoradené v abecednom poradí podľa ich názvov v národných jazykoch.

ÚVOD A ZHRNUTIE ZA JEDNOTLIVÉ KRAJINY

ÚVOD

Euro bolo zavedené 1. januára 1999 v jedenástich členských štátoch Európskej únie (EÚ) a 1. januára 2001 v Grécku. Po rozšírení EÚ o desať nových členských štátov 1. mája 2004 ešte zostáva trinásť členských štátov, ktoré zatiaľ nie sú plnými členmi Hospodárskej a menovej únie (HMÚ). Táto Konvergenčná správa bola vypracovaná na základe žiadosti o hodnotenie, ktorú predložilo Slovinsko 2. marca 2006 a Litva 16. marca 2006. Vypracovaním tejto správy ECB plní požiadavku stanovenú v článku 122 ods. 2 v nadväznosti na článok 121 ods. 1 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva (ďalej len „zmluva“) minimálne raz za dva roky alebo na žiadosť členského štátu, pre ktorý platí výnimka, podľa Rade Európskej únie (ďalej len „Rada EÚ“) správu „o pokroku, ktorý členské štáty dosiahli pri plnení záväzkov týkajúcich sa dosiahnutia hospodárskej a menovej únie“. Rovnaký mandát bol zverený aj Európskej komisii a obe správy boli predložené Rade EÚ súbežne.

Európska centrálna banka (ECB) podobným spôsobom ako v predchádzajúcich konvergenčných správach vypracovaných ECB a Európskym menovým inštitútom (EMI) skúma, či bol v týchto dvoch hodnotených krajinách dosiahnutý vysoký stupeň udržateľnej hospodárskej konvergenencie, hodnotí zlučiteľnosť vnútroštátnych právnych predpisov so zmluvou a posudzuje plnenie legislatívnych požiadaviek, ktoré musia národné centrálné banky týchto štátov spĺňať, aby sa mohli stať neoddeliteľnou súčasťou Euro systému.

Hodnotenie procesu hospodárskej konvergenencie vo veľkej miere závisí od kvality a integrity použitých štatistických údajov. Zostavovanie a vykazovanie štatistických údajov, najmä v oblasti verejných financií, nesmie podliehať politickým úvahám. Členské štáty by mali kvalitu a integritu svojich štatistík považovať za prioritnú otázku. Pri zostavovaní štatistík by mali zabezpečovať používanie primeraného systému kontroly a bilancovania a v oblasti štatistiky uplatňovať základné štandardy. Tieto štandardy majú posilniť nezávislosť, integritu

a zodpovednosť národných štatistických úradov a pomôcť zvýšiť dôveru v kvalitu fiškálnej štatistiky (štatistická príloha ku kapitole 1).

Táto Konvergenčná správa obsahuje dve kapitoly. Prvá kapitola opisuje kľúčové aspekty a výsledky hodnotenia hospodárskej konvergenencie. Druhá kapitola skúma zlučiteľnosť vnútroštátnych právnych predpisov Litvy a Slovinska vrátane štatútov ich národných centrálnych bánk s článkami 108 a 109 zmluvy a so Štatútom Európskeho systému centrálnych bánk a Európskej centrálnej banky.

ZHRNUTIE ZA JEDNOTLIVÉ KRAJINY

LITVA

Litva dosiahla v sledovanom období priemernú dvanásťmesačnú mieru inflácie HICP 2,7 %, čo je tesne nad referenčnou hodnotou, ktorú stanovuje zmluva. Podľa najnovších informácií by sa však priemerná dvanásťmesačná miera inflácie HICP mala v najbližších mesiacoch postupne zvyšovať.

Spätný pohľad na dlhšie obdobie ukazuje, že inflácia meraná indexom spotrebiteľských cien bola v Litve počas posledných piatich rokov väčšinou relatívne nízka. Prispievala k tomu orientácia menovej politiky na dosahovanie cenovej stability, najmä režim menovej rady, ktorý ukotvoval inflačné očakávania. Nízku infláciu sa darilo dosahovať aj napriek relatívne rýchlemu rastu reálneho HDP. Nízka úroveň inflácie však bola do značnej miery aj odrazom kurzovej stratégie Litvy a súvisiaceho vývoja nominálneho efektívneho výmenného kurzu. Spočiatku, keď bol litovský litas v rámci režimu menovej rady naviazaný na americký dolár, malo na dovozné ceny tlmivý účinok výrazné zhodnocovanie dolára. V roku 2002 bol litas naviazaný na euro a až do roku 2004 držalo dovozné ceny na nízkej úrovni výrazné zhodnocovanie eura voči ostatným menám. Obdobie deflácie od roku 2002 do prvej polovice roku 2004 bolo prevažne dôsledkom vonkajších faktorov a zvýšenej konkurencie na niektorých domácich trhoch. Reálny HDP od roku 2001 zaznamenáva relatívne vysokú mieru rastu, najmä vďaka domácej spotrebe, čo prispelo k zníženiu nezamestnanosti. Tempo rastu odmeny na zamestnanca sa v posledných rokoch podstatne zvýšilo. Rast jednotkových nákladov práce bol síce až do roku 2004 tlmivý rýchlym rastom produktivity práce, v roku 2005 však stúpil na 3,8 %. Čo sa týka nedávneho vývoja, priemerná ročná miera inflácie HICP dosiahla v roku 2005 úroveň 2,7 %. V januári 2006 ročná miera inflácie HICP stúpila na 3,5 % a v marci znova klesla na 3,1 %.

Existuje pritom niekoľko rizík, že inflácia v Litve dosiahne v nadchádzajúcich rokoch ešte vyššie hodnoty. Po prvé, výška cien plynu pre

domácnosti v roku 2005 ešte stále predstavovala len asi 50 % cien v eurozóne a zatiaľ nebola dokončená ani harmonizácia spotrebných daní z pohonných hmôt, tabaku a alkoholu s požiadavkami EÚ. Harmonizácia spotrebnej dane z tabakových výrobkov v období do roku 2010 infláciu celkovo zvýši o dva percentuálne body. Po druhé, veľmi intenzívny rast produkcie podporovaný výrazným rastom objemu úverov a nízkymi úrokovými mierami a skutočnosť, že sa začína prejavovať nedostatok pracovných síl, predstavuje riziko zvyšovania jednotkových nákladov práce a domácich cien vo všeobecnosti. Samotné očakávané zvyšovanie cien energií, nepriamych daní a regulovaných cien by síce malo viesť len k ojedinelým jednorazovým cenovým šokom, ale kombinácia týchto šokov v prostredí veľmi rýchleho hospodárskeho rastu a sprísňovania podmienok na trhu práce znamená riziko sekundárnych účinkov a teda aj výraznejšieho a pravdepodobne i dlhodobejšieho rastu inflácie. Okrem toho sa dá očakávať, že na infláciu bude mať vplyv aj proces dobiehania hospodársky rozvinutejších členských krajín v nadchádzajúcich rokoch, hoci presný rozsah tohto vplyvu je ťažké určiť.

V roku 2005 dosiahol rozpočtový deficit v Litve 0,5 % HDP, bol teda hlboko pod referenčnou hodnotou. Litva sa nenachádza v stave nadmerného deficitu. Na rok 2006 Európska komisia predpokladá mierny nárast na 0,6 % HDP. Pomer dlhu verejnej správy k HDP v roku 2005 klesol na 18,7 % a v roku 2006 by mal stúpnúť na 18,9 %, čo je však stále hlboko pod referenčnou hodnotou 60 %. Strednodobým cieľom kvantifikovaným v konvergenčnom programe je deficit dosahujúci 1 % HDP. Pokiaľ ide o ostatné rozpočtové faktory, v rokoch 2004 a 2005 pomer deficitu k HDP nebol vyšší ako pomer verejných investícií k HDP.

Podľa najnovších projekcií Výboru pre hospodársku politiku EÚ a Európskej komisie by mala Litva v období do roku 2050 zaznamenať mierny čistý nárast výdavkov spojených so starnutím obyvateľstva na 1,4

percentuálneho bodu HDP. Ide čiastočne o dôsledok zavedenia dôchodkových reforiem v minulosti. Tejto oblasti je však i napriek tomu potrebné venovať pozornosť, pretože demografický, hospodársky a finančný vývoj môže byť v skutočnosti menej priaznivý, než sa predpokladá v projekciách.

Litovský litas je zapojený do mechanizmu ERM II približne 22 mesiacov, t. j. v čase hodnotenia ECB menej ako dva roky. V časti referenčného obdobia pred zapojením do ERM II sa litas stabilne držal na úrovni svojej neskoršej centrálnej parity voči euru v rámci ERM II. Litva vstúpila do ERM II s tým, že si ponechala svoj režim menovej rady ako jednostranný záväzok, bez ďalších záväzkov pre ECB. Od vstupu do ERM II sa litas nachádza na úrovni svojej centrálnej parity. Litva odvtedy centrálnu paritu svojej meny voči euru z vlastnej iniciatívy nedevalvovala. Zatiaľ čo v dôsledku režimu menovej rady Lietuvos Bankas pravidelne aktívne obchodovala na devízových trhoch, objem devízových transakcií, ktoré uskutočnila s litovskými komerčnými bankami, bol v čistom vyjadrení nízky. Reálny výmenný kurz – voči euru aj v efektívnom vyjadrení – dosahuje úroveň, ktorá je mierne vyššia ako historický priemer. Tieto výsledky však treba interpretovať opatrne, pretože Litva v referenčnom období prechádzala procesom transformácie na trhové hospodárstvo, čím sa akékoľvek historické hodnotenie vývoja reálnych výmenných kurzov komplikuje. Napriek tomu bol deficit spojeného bežného a kapitálového účtu platobnej bilancie v roku 2005 na relatívne vysokej úrovni 5,6 % HDP. Čistý prílev priamych zahraničných investícií pokrýva o málo menej ako polovicu tohto deficitu.

Priemerná úroveň dlhodobých úrokových mier dosiahla počas sledovaného obdobia 3,7 %, čo je hlboko pod referenčnou hodnotou kritéria úrokových mier. Dlhodobé úrokové miery sa aj naďalej posúvali smerom k priemerným výnosom z dlhopisov v eurozóne, čo je odrazom dôveryhodnosti režimu menovej rady a dôvery trhu v celkový hospodársky a fiškálny vývoj v Litve.

V záujme zabezpečenia vysokého stupňa udržateľnej konvergenie teda bude pre Litvu dôležité uplatňovať dostatočne prísnu rozpočtovú politiku a pomôcť tak znížiť riziko vzniku dopytových inflačných tlakov. Prísna rozpočtová politika zároveň prispeje k rozpočtovej konsolidácii. Okrem toho je potrebné pozorne sledovať súčasný výrazný rast objemu úverov a vysoký deficit bežného účtu. Vývoj týchto faktorov totiž môže poukazovať na vznik prípadných nerovnováh. Ďalej bude dôležité zlepšiť konkurenčné prostredie na trhu tovarov a služieb, pokračovať v liberalizácii regulovaných sektorov, uplatňovať vhodnú mzdovú politiku zohľadňujúcu rast produktivity práce a vývoj v konkurenčných krajinách a zlepšiť fungovanie trhov práce. Vhodné opatrenia v týchto oblastiach prispejú k udržaniu prostredia podporujúceho cenovú stabilitu a pomôžu podporiť konkurencieschopnosť a zamestnanosť.

Ústava Litvy a zákon o Lietuvos bankas boli naposledy zmenené a doplnené a ostatné zákony (zákon o vydávaní meny, zákon, ktorým sa mení názov menovej jednotky a jej nominálne hodnoty, zákon o mene a zákon o dôveryhodnosti litasu) boli zrušené 25. apríla 2006. Po týchto nedávnych zmenách a doplneniach sú ústava Litvy a zákon o Lietuvos bankas zlučiteľné s požiadavkami zmluvy a Štatútu ESCB a ECB pre tretiu etapu Hospodárskej a menovej únie.

SLOVINSKO

Priemerná dvanásťmesačná miera HICP v Slovinsku v sledovanom období dosahovala 2,3 %, čo je pod referenčnou hodnotou kritéria cenovej stability stanoveného v zmluve. Podľa najnovších informácií by mala byť priemerná dvanásťmesačná miera inflácie HICP v najbližších mesiacoch naďalej stabilná.

Spätný pohľad na dlhšie obdobie ukazuje, že Slovinsko dosahuje nízke miery inflácie len relatívne krátko. Inflácia meraná indexom spotrebiteľských cien v Slovinsku v období od roku 1995 do roku 2005 výrazne klesala. Tento

vývoj inflácie je výsledkom viacerých dôležitých politických rozhodnutí, najmä zavedenia nového rámca menovej politiky v roku 2001, ktorý si za hlavný cieľ stanovil cenovú stabilitu, a vstupu do mechanizmu ERM II v júni 2004. Počas obdobia od vstupu do ERM II udržiavala Banka Slovenije stabilitu kurzu eura k tolaru prostredníctvom devízových swapov, pričom domáce úrokové miery držala v porovnaní s mierami v eurozóne na vyššej úrovni. Výsledkom tejto politiky bol vysoký diferenciál krátkodobých úrokových mier voči eurozóne, čo napomohlo procesu znižovania inflácie. Počas väčšiny sledovaného obdobia je potrebné vývoj inflácie hodnotiť na pozadí pomerne výrazného rastu reálneho HDP a relatívne stabilných podmienok na trhu práce. Rast odmeny na zamestnanca, hoci od roku 2000 sa spomaľuje, stále dosahuje pomerne vysoké tempo, zatiaľ čo rast jednotkových nákladov práce od roku 2001 postupne klesá. Čo sa týka nedávneho vývoja, priemerná ročná miera inflácie HICP dosiahla v roku 2005 úroveň 2,5 %. V januári 2006 ročná miera inflácie HICP dosahovala 2,6 % a v marci znova klesla na 2,0 %.

Pohľad do budúcnosti poukazuje na predvídateľné faktory, ktoré budú vyvíjať tlak na rast inflácie – očakávaná harmonizácia spotrebnej dane z tabaku, ktorá by mala prebehnúť v troch etapách do roku 2008, bude mať na inflácii HICP celkový podiel do 0,5 percentuálneho bodu. Ďalej je tu predpokladané zvýšenie sadzby DPH, ktoré je v rámci rozpočtu naplánované na 1. január 2007 a ktoré by mohlo mať priamy vplyv na rast inflácie v roku 2007 približne o 0,7 percentuálneho bodu. Na zvyšovanie inflácie by zároveň mohlo pôsobiť viacero rizík. Tie v prvom rade súvisia s relatívne vysokým domácim dopytom, najmä vzhľadom na čoraz vyššie tempo rastu objemu úverov a pokračujúcu konvergenciu úrokových mier. Ďalšie riziká sú spojené so zvyšovaním regulovaných cien a oslabovaním redukčných účinkov zvýšenej konkurencie na infláciu. Riziko sa tiež spája s mzdovým rastom a potenciálnymi sekundárnymi účinkami vyplývajúcimi z nedávneho zvyšovania cien

energií. Okrem toho sa dá očakávať, že na infláciu bude mať vplyv aj proces dobiehania hospodársky rozvinutejších členských krajín v nadchádzajúcich rokoch, hoci presný rozsah tohto vplyvu je ťažké určiť.

V roku 2005 dosiahol rozpočtový deficit v Slovinsku 1,8 % HDP, bol teda značne pod referenčnou hodnotou. Slovinsko sa nenachádza v stave nadmerného deficitu. Na rok 2006 Európska komisia predpokladá mierne zvýšenie deficitu na 1,9 % HDP. Pomer dlhu verejnej správy k HDP v roku 2005 klesol na 29,1 % a v roku 2006 by mal stúpnuť na 29,9 %, čo je však stále výrazne pod referenčnou hodnotou 60 %. Pokiaľ ide o rozpočtové saldá projektované v konvergenčnom programe, na dosiahnutie strednodobého cieľa, ktorým je deficit vo výške 1 % HDP, je v Slovinsku potrebná ďalšia konsolidácia. Pokiaľ ide o ostatné rozpočtové faktory, v rokoch 2004 a 2005 pomer deficitu k HDP nebol vyšší ako pomer verejných investícií k HDP.

Podľa najnovších projekcií Výboru pre hospodársku politiku EÚ a Európskej komisie by malo Slovinsko v období do roku 2050 zaznamenať výrazný nárast výdavkov spojených so starnutím obyvateľstva na 9,7 percentuálneho bodu HDP. Tento problém je potrebné začať riešiť čo najskôr. Situácia by pritom bola jednoduchšia, ak by sa ešte pred obdobím, v ktorom by podľa prognóz malo dôjsť k zhoršeniu demografickej situácie, vytvoril v oblasti verejných financií dostatočný manévrovací priestor.

Slovinský tolar je zapojený do mechanizmu ERM II približne 22 mesiacov, t. j. v čase hodnotenia ECB menej ako dva roky. V časti referenčného obdobia pred zapojením do ERM II sa tolar voči euru postupne znehodnocoval. Slovinsko vstúpilo do ERM II s centrálnou paritou 239,64 tolarov za euro, čo bola trhová úroveň výmenného kurzu v čase vstupu. Pri vstupe do ERM II Slovinsko od tejto politiky znehodnocovania tolara voči euru postupne upustilo. V rámci ERM II Slovinsko centrálnu

paritu svojej meny voči euru z vlastnej iniciatívy nedevalvovalo a tolar udržiava blízko centrálnej parity, pričom domáce krátkodobé úrokové miery drží v porovnaní s mierami v eurozóne na vyššej úrovni. Banka Slovenije udržiavala volatilitu svojej meny na veľmi nízkej úrovni prostredníctvom devízových swapov. S cieľom znížiť objem akumulovaných devízových swapov bol v niekoľkých prípadoch uskutočnený priamy nákup devíz, z čoho vyplýva celkový vysoký čistý nákup devíz s cieľom absorbovať potenciálny tlak na zhodnocovanie meny. Reálny výmenný kurz tolara – voči euru aj v efektívnom vyjadrení – sa v apríli 2006 nachádzal blízko historických priemerov počítaných od januára 1996 a od zavedenia eura. Čo sa týka vonkajšieho vývoja, Slovinsko za posledných desať rokov vykazuje zhruba vyváženú pozíciu na spojenom bežnom a kapitálovom účte platobnej bilancie.

Štatúty Banka Slovenije sú po nedávnych zmenách a doplneniach zákona o Banka Slovenije zlučiteľné s požiadavkami zmluvy a Štatútu ESCB a ECB pre tretiu etapu Hospodárskej a menovej únie.

Priemerná úroveň dlhodobých úrokových mier v sledovanom období dosahovala 3,8 %, čo je výrazne pod referenčnou hodnotou kritéria úrokových mier. Dlhodobé úrokové miery v Slovinsku sa plynule posúvali smerom k priemerným výnosom z dlhopisov v eurozóne, čo bolo najmä vyjadrením dôvery v menovú a kurzovú politiku, ktorú vedie Banka Slovenije, ako aj v celkový hospodársky a fiškálny vývoj v Slovinsku.

Na zaistenie vysokého stupňa udržateľnej konvergenencie bude teda pre Slovinsko dôležité realizovať zdravú fiškálnu konsolidáciu – čo by zároveň znížilo potenciálne dopytové tlaky v hospodárstve – a uplatňovať umiernenú mzdovú politiku, ktorá by zohľadňovala rast produktivity práce a vývoj v konkurenčných krajinách. Je tiež nevyhnutné dosiahnuť ďalší pokrok v oblasti štrukturálnych reforiem. K vytvoreniu prostredia podporujúceho cenovú stabilitu prispeje predovšetkým zvýšenie flexibility trhu práce prostredníctvom odstraňovania indexácie a pokračovanie v procese ekonomickej liberalizácie vedúcej k posilneniu konkurenčného prostredia na trhoch tovarov a služieb.

KAPITOLA 1

**HODNOTENIE
HOSPODÁRSKEJ
KONVERGENCIE**

1 ANALYTICKÝ RÁMEC

Pri hodnotení stavu hospodárskej konvergencie Litvy a Slovinska, t. j. dvoch členských štátov, ktoré o hodnotenie požiadali, uplatňuje ECB jednotný analytický rámec, ktorý aplikuje na každú krajinu samostatne. Tento rámec sa zakladá, po prvé, na ustanoveniach zmluvy týkajúcich sa vývoja cien, výsledku rozpočtového hospodárenia a pomeru dlhu k HDP, výmenných kurzov a dlhodobých úrokových mier a ďalších faktorov, a na uplatňovaní týchto ustanovení Európskou centrálnou bankou. Po druhé, rámec vychádza z viacerých doplňujúcich historických a výhľadových hospodárskych ukazovateľov, ktoré sa pri podrobnejšom hodnotení udržateľnosti konvergencie považujú za užitočné. Boxy 1 až 4 obsahujú stručné zhrnutie príslušných ustanovení zmluvy a podrobnejšie popisujú metodiku, ktorou sa pri uplatňovaní týchto ustanovení riadi ECB.

V záujme zabezpečenia kontinuity a dodržania zásady rovnakého zaobchádzania táto správa vychádza zo zásad vymedzených v predchádzajúcich správach uverejnených EMI a ECB. Je to istý počet kľúčových zásad, ktoré ECB dodržiava pri aplikácii konvergenčných kritérií. Po prvé, jednotlivé kritériá sa interpretujú a aplikujú presne vymedzeným spôsobom. Pritom sa vychádza z toho, že hlavným zmyslom kritérií je zabezpečiť, aby sa členmi eurozóny stali len tie členské štáty, ktoré majú hospodárske predpoklady na udržanie cenovej stability v eurozóne a zachovanie jej súdržnosti. Po druhé, konvergenčné kritériá tvoria ucelený a navzájom prepojený systém, a preto musia byť splnené všetky. Zmluva kladie všetky kritériá na rovnakú úroveň a nestanovuje medzi nimi nijakú hierarchiu. Po tretie, konvergenčné kritériá musia byť splnené na základe aktuálnych údajov. Po štvrté,

konvergenčné kritériá treba aplikovať konzistentne, transparentne a zrozumiteľne. Okrem toho sa opätovne zdôrazňuje, konvergenčné kritériá sa musia splňať nielen v istom konkrétnom čase, ale udržateľným spôsobom. Z tohto dôvodu sa hodnotenie zameriava na udržateľnosť konvergencie.

V tomto zmysle sa hospodársky vývoj jednotlivých krajín sleduje spätne, spravidla za obdobie uplynulých desiatich rokov. Takýto pohľad pomáha určiť, do akej miery súčasné výsledky skutočne vyplývajú zo štrukturálnych zmien, čo následne umožňuje lepšie posúdiť udržateľnosť hospodárskej konvergencie. Súčasne je však potrebné náležite prihliadať na skutočnosť, že historické údaje väčšiny nových členských štátov môžu byť výrazne ovplyvnené transformáciou, ktorou tieto krajiny prechádzajú. Ďalej sa v priručke miere využíva aj prognostický prístup. Pri ňom sa osobitná pozornosť venuje skutočnosti, že udržateľnosť priaznivého hospodárskeho vývoja rozhodujúcim spôsobom závisí od uplatňovania vhodných a trvalých systémových opatrení na riešenie súčasných a budúcich problémov. Celkovo treba zdôrazniť, že zabezpečenie udržateľnosti ekonomickej konvergencie závisí jednak od dosiahnutia zdravého východiskového stavu, ale aj od opatrení uplatňovaných po prijatí eura.

Jednotný rámec sa aplikuje individuálne na oba hodnotené členské štáty. Výsledky hodnotenia hospodárskych predpokladov členských krajín sa podľa ustanovení článku 121 zmluvy majú posúdiť osobitne pre každú krajinu.

Ustanovenia zmluvy týkajúce sa cenového vývoja a ich uplatňovanie zo strany ECB sú opísané v boxe 1.

Box 1

CENOVÝ VÝVOJ**1 Ustanovenia zmluvy**

Článok 121 ods. 1 prvá zarážka zmluvy vyžaduje:

„dosiahnutie vysokého stupňa cenovej stability, ktorý vychádza z miery inflácie, ktorá sa približuje k miere inflácie najviac troch členských štátov, ktoré v cenovej stabilite dosahujú najlepšie výsledky“.

Článok 1 Protokolu o kritériách konvergenie, na ktorý odkazuje článok 121 ods. 1 zmluvy, ustanovuje, že:

„kritérium cenovej stability uvedené v článku 121 ods. 1 prvá zarážka tejto zmluvy znamená, že členský štát si udržiava dlhodobú cenovú stabilitu a priemernú mieru inflácie vykazovanú v priebehu roka pred skúmaním, ktorá neprekračuje viac ako o 1,5 % miery inflácie maximálne troch členských štátov, ktoré dosiahli v oblasti cenovej stability najlepšie výsledky. Inflácia sa meria pomocou indexu spotrebiteľských cien na porovnateľnom základe, ktorý zohľadní rozdiely medzi vnútroštátnymi definíciami“.

2 Uplatňovanie ustanovení zmluvy

Na účely tejto správy uplatňuje ECB ustanovenia zmluvy nasledujúcim spôsobom:

- Po prvé, „priemerná miera inflácie vykazovaná v priebehu roka pred skúmaním“ sa určí ako nárast posledného dostupného dvanásťmesačného priemeru HICP oproti predchádzajúcemu dvanásťmesačnému priemeru. Hodnotiacim obdobím tejto správy vo vzťahu k miere inflácie je teda obdobie od apríla 2005 do marca 2006.
- Po druhé, pasáž „maximálne tri členské štáty, ktoré dosahujú v oblasti cenovej stability najlepšie výsledky“, na základe ktorej sa definuje referenčná hodnota, sa aplikuje tak, že sa vychádza z neváženého aritmetického priemeru miery inflácie nasledujúcich troch štátov EÚ s najnižšou infláciou: Švédsko (0,9 %), Fínsko (1,0 %) a Poľsko (1,5 %). Priemerná miera inflácie je teda 1,1 % a referenčná hodnota, ktorá sa určí pripočítaním 1,5 percentuálneho bodu, je 2,6 %.

Inflácia sa meria na základe indexu HICP, ktorý bol vytvorený na účely porovnateľného hodnotenia konvergenie v oblasti cenovej stability (štatistická príloha ku kapitole 1). Informácie o priemernej miere inflácie za eurozónu sú uvedené v štatistickej časti tejto správy.

S úmyslom umožniť podrobnejšie hodnotenie udržateľnosti cenového vývoja sa priemerná miera inflácie HICP za hodnotené 12-mesačné obdobie od apríla 2005 do marca 2006 posudzuje z pohľadu vývoja cenovej stability v ekonomikách členských štátov za predchádzajúcich desať rokov. V tejto súvislosti sa pozornosť sústreďuje na orientáciu menovej politiky, najmä na to, či hlavným cieľom menových orgánov je dosiahnutie a udržanie cenovej stability, a ako k dosiahnutiu tohto cieľa prispievajú ostatné oblasti hospodárskej politiky. Okrem toho sa do úvahy berú aj vplyvy makroekonomického prostredia na dosahovanie cenovej stability. Cenový vývoj sa hodnotí z pohľadu podmienok v oblasti dopytu a ponuky, pričom sa okrem iného kladie dôraz na faktory ovplyvňujúce jednotkové náklady práce

a dovozné ceny. Napokon sa zvažuje aj vývoj iných relevantných cenových indexov (HICP bez nespracovaných potravín a energií, domáci CPI, CPI očistený o zmeny čistých nepriamych daní, deflátor súkromnej spotreby, deflátor HDP a ceny výrobcov). Čo sa týka pohľadu do budúcnosti, správa obsahuje aj predpokladaný vývoj inflácie v najbližšom období vrátane prognóz dôležitých medzinárodných inštitúcií a účastníkov trhu. Venuje sa tiež štrukturálnym otázkam, ktoré majú význam z hľadiska udržania prostredia napomáhajúceho zachovaniu cenovej stability po zavedení eura.

Ustanovenia zmluvy týkajúce sa vývoja v rozpočtovej oblasti a ich uplatňovanie zo strany ECB spolu s procedurálnymi otázkami obsahuje box 2.

Box 2

FIŠKÁLNY VÝVOJ

1 Ustanovenia zmluvy

Článok 121 ods. 1 druhá zarážka zmluvy vyžaduje:

„udržanie stability stavu štátnych finančných prostriedkov, ktorý vychádza zo stavu štátneho rozpočtu, ktorý nevykazuje nadmerný deficit v zmysle článku 104 ods. 6“.

Článok 2 Protokolu o kritériách konvergencie, na ktorý odkazuje článok 121 zmluvy, ustanovuje, že toto kritérium:

„znamená, že v čase vykazovania sa na členský štát nevzťahuje rozhodnutie Rady podľa článku 104 ods. 6 tejto zmluvy o existencii nadmerného deficitu“.

Článok 104 definuje postup pri nadmernom deficite. V zmysle článku 104 ods. 2 a ods. 3 pripraví Európska komisia správu, ak členský štát nesplní požiadavky rozpočtovej disciplíny a najmä:

- (a) ak pomer plánovaného alebo skutočného deficitu verejnej správy k hrubému domácomu produktu prekračuje referenčnú hodnotu (stanovenú v Protokole o postupe pri nadmernom deficite ako 3 % HDP), okrem prípadov:
  - ak tento pomer podstatne klesol alebo ak sa neustále znižuje a dosahuje úroveň, ktorá sa približuje k referenčnej hodnote,
  - alebo ak prekročenie referenčnej hodnoty je len výnimočné alebo dočasné a tento pomer sa pohybuje tesne pri referenčnej hodnote;

(b) ak pomer dlhu verejnej správy k hrubému domácomu produktu prekračuje referenčnú hodnotu (stanovenú v Protokole o postupe pri nadmernom deficite ako 60 % HDP), okrem prípadov, keď sa tento pomer dostatočne znižuje a uspokojujúcim tempom sa približuje k referenčnej hodnote.

Správa pripravená Komisiou musí prihliadať aj na to, či deficit verejnej správy prekračuje investičné výdavky vlády, ako aj na všetky ostatné súvisiace faktory vrátane strednodobého výhľadu vývoja ekonomiky a rozpočtového hospodárenia členského štátu. Komisia môže pripraviť správu aj vtedy, ak sa aj napriek plneniu kritérií nazdáva, že v členskom štáte existuje riziko nadmerného deficitu. K správe Komisie sa vyjadruje Hospodársky a finančný výbor. V súlade s článkom 104 ods. 6 napokon Rada EÚ, na základe odporúčania Komisie, po posúdení prípadných pripomienok členského štátu a po celkovom zhodnotení rozhodne kvalifikovanou väčšinou, či v členskom štáte existuje nadmerný deficit.

2 Uplatňovanie ustanovení zmluvy

Na účely hodnotenia konvergenencie ECB vyjadruje svoj názor na vývoj v rozpočtovej oblasti. Z hľadiska udržateľnosti ECB hodnotí kľúčové ukazovatele vývoja rozpočtového hospodárenia v období rokov 1996 až 2005, posudzuje výhľad ďalšieho vývoja a možné problémy v oblasti verejných financií a zameriava sa na prepojenie medzi vývojom deficitu a vývojom dlhu.

Podľa článku 104 nemá ECB v prípade postupu pri nadmernom deficite, na rozdiel od Komisie, nijakú formálnu úlohu. Správa ECB len konštatuje, či sa voči štátu uplatnil postup pri nadmernom deficite.

Čo sa týka ustanovenia zmluvy o pomere dlhu prevyšujúcom 60 % HDP, ktoré vymedzuje, že tento pomer sa má „dostatočne znižovať a uspokojujúcim tempom približovať k referenčnej hodnote“, ECB hodnotí predchádzajúci a budúci vývoj uvedeného pomeru.

Hodnotenie vývoja v rozpočtovej oblasti sa zakladá na údajoch kompilovaných podľa národných účtov v súlade s požiadavkami Európskeho systému účtov 1995 (štatistická príloha ku kapitole 1). Väčšinu údajov predložených v tejto správe poskytla Komisia v apríli 2006. Údaje zahŕňajú výsledky rozpočtového hospodárenia za roky 1996 až 2005 a prognózy Komisie na rok 2006.

Z hľadiska udržateľnosti verejných financií sa výsledky členských štátov v hodnotenom roku 2005 porovnávajú s výsledkami v uplynulých desiatich rokoch. Začína sa hodnotením vývoja pomeru dlhu sektora verejnej správy v tomto období a tiež faktorov ovplyvňujúcich tento pomer, to znamená hodnotením rozdielu medzi nominálnym rastom HDP a úrokovými mierami, primárneho rozpočtového salda a úprav spojených s rozdielmi medzi rozpočtovým deficitom a dlhom verejnej správy. Takýto prístup môže ponúknuť ďalšie poznatky o tom, do akej miery makroekonomické prostredie a najmä kombinácia hospodárskeho rastu

a úrokových mier ovplyvnili dynamiku dlhu verejnej správy. Taktiež môže poskytnúť hlbší pohľad na výsledky vynakladaného úsilia o rozpočtovú konsolidáciu odrážajúce sa v primárnom salde a na úlohu špecifických faktorov vo vzťahu k úpravám vzťahu deficitu a dlhu. Okrem toho správa sleduje aj štruktúru dlhu verejnej správy, pričom sa zameriava najmä na podiel krátkodobého dlhu a dlhu v cudzích menách, ako aj na ich vývoj. Porovnaním týchto dvoch ukazovateľov s aktuálnou výškou pomeru dlhu sa odhalí citlivosť rozpočtových sald na zmeny výmenných kurzov a úrokových mier.

V ďalšom kroku sa hodnotí vývoj pomeru deficitu. V tejto súvislosti sa považuje za vhodné prihliadať na to, že ročná zmena pomeru deficitu danej krajiny je v typickom prípade ovplyvňovaná viacerými základnými faktormi. Tieto vplyvy sa často členia na „cyklické“, ktoré odrážajú správanie sa deficitu pod vplyvom zmien v hospodárskom cykle, a na „necyklické“, ktoré sa často považujú za výsledok štrukturálnych alebo trvalých zmien rozpočtovej politiky. Necyklické vplyvy, a teda aj tie, ktoré sú kvantifikované v tejto správe, nemožno jednoznačne považovať za výraz štrukturálnych zmien v rozpočtovom hospodárení, pretože zahŕňajú aj dopady opatrení a mimoriadnych faktorov, ktoré môžu mať na rozpočtové saldo iba dočasný vplyv. Správa taktiež podrobnejšie sleduje predchádzajúci vývoj rozpočtových výdavkov a príjmov a zhruba načrtáva oblasti novej konsolidácie.

V oblasti budúceho vývoja sa správa zaoberá rozpočtovými plánmi jednotlivých krajín a poslednými prognózami Európskej komisie na rok 2006 a prihliada aj na strednodobú fiškálnu stratégiu obsiahnutú v konvergenčnom programe. Patrí sem aj posúdenie plánu na dosiahnutie strednodobého cieľa danej krajiny, ktorý predpokladá Pakt stability a rastu. Okrem toho venuje správa pozornosť možným ťažkostiam s udržaním rozpočtovej pozície v dlhodobom horizonte, najmä otázkam financovania priebežných verejných dôchodkových systémov v súvislosti so zmenami demografického vývoja a s poskytnutými štátnymi zárukami.

Ustanovenia zmluvy týkajúce sa vývoja výmenných kurzov a ich uplatňovanie zo strany ECB sú opísané v boxe 3.

Box 3

VÝVOJ VÝMENNÝCH KURZOV

1 Ustanovenia zmluvy

Článok 121 ods. 1 tretia zarážka zmluvy vyžaduje:

„sledovanie normálneho fluktuálneho rozpätia stanoveného mechanizmom výmenných kurzov Európskeho menového systému minimálne počas dvoch rokov bez devalvácie voči mene iného členského štátu“.

Článok 3 Protokolu o kritériách konvergenie, na ktorý odkazuje článok 121 ods. 1 zmluvy, ustanovuje:

„kritérium účasti v mechanizme výmenných kurzov Európskeho menového systému, uvedené v článku 121 ods. 1 tretej zarážke tejto zmluvy, znamená, že členský štát dodržiaval normálne rozpätie, ako je stanovené mechanizmom výmenných kurzov Európskeho menového systému, bez výrazného napätia minimálne dva predchádzajúce roky pred preskúmaním. Osobitne v tomto období členský štát z vlastného podnetu nedevalvoval bilaterálny výmenný kurz svojej meny voči mene ktoréhokoľvek iného členského štátu.“

2 Uplatňovanie ustanovení zmluvy

Čo sa týka stability výmenných kurzov, ECB zisťuje, či bola krajina zapojená do mechanizmu ERM II (ktorý od januára 1999 nahradil mechanizmus ERM) po dobu najmenej dvoch rokov pred hodnotením bez toho, aby to vyvolalo výrazné tlaky na menu, a najmä či nedošlo

k devalvácii meny voči euru. V prípade kratšej účasti v ERM II sa v správe popisuje kurzový vývoj v dvojročnom období, rovnako ako v predchádzajúcich správach.

Hodnotenie stability výmenného kurzu voči euru sa zameriava na to, či sa výmenný kurz pohybuje v blízkosti centrálnej parity ERM II, pričom rovnako ako v minulosti sa súčasne venuje pozornosť faktorom, ktoré mohli viesť k zhodnoteniu meny. Šírka fluktuáčného pásma v ERM II pritom nemá vplyv na hodnotenie plnenia kritéria stability výmenného kurzu.

Navyše otázka, či sa vyskytli „výrazné napätia“, sa spravidla posudzuje podľa i) veľkosti odchýlok výmenného kurzu od centrálnej parity voči euru v ERM II; ii) ukazovateľov, akými sú volatilita výmenného kurzu voči euru a jej vývoj a rozdiely medzi krátkodobými úrokovými mierami v hodnotenej krajine a v eurozóne a ich vývoj a iii) podľa úlohy, ktorú zohrali devízové intervencie.

Všetky bilaterálne výmenné kurzy v hodnotenom období od mája 2004 do apríla 2006 sú oficiálnymi referenčnými kurzami ECB (štatistická príloha ku kapitole 1).

Obe krajiny, Litva i Slovinsko, sú účastníkmi ERM II s účinnosťou od 28. júna 2004, t. j. v čase hodnotenia ECB menej ako dva roky. Vývoj kurzu ich mien voči euru sa posudzuje za obdobie od 29. apríla 2004 do 28. apríla 2006.

Okrem vývoja nominálneho výmenného kurzu voči euru správa stručne hodnotí aj ukazovatele týkajúce sa udržateľnosti aktuálneho výmenného kurzu. Vychádza pritom

z dlhodobejšieho vývoja dvojstranného reálneho a efektívneho výmenného kurzu, bežného, kapitálového a finančného účtu platobnej bilancie a čistej medzinárodnej investičnej pozície krajiny. Z hľadiska integrácie trhov sa hodnotí aj podiel eurozóny na celkovom zahraničnom obchode krajiny.

Ustanovenia zmluvy v oblasti vývoja dlhodobých úrokových mier a ich uplatňovanie zo strany ECB sú opísané v boxe 4.

Box 4

VÝVOJ DLHODOBEJ ÚROKOVEJ MIERY

1 Ustanovenia zmluvy

Článok 121 ods. 1 štvrtá zarážka zmluvy vyžaduje:

„stálosť konvergenencie dosiahnutej členským štátom a jeho účasti v mechanizme výmenných kurzov Európskeho menového systému, ktorá sa odráža v dlhodobých úrovniach úrokovvej miery“.

Článok 4 Protokolu o kritériách konvergenencie, na ktorý odkazuje článok 121 ods. 1 zmluvy, ustanovuje, že:

„kritérium konvergenencie úrokových sadzieb, ako je uvedené v článku 121 ods. 1 štvrtej zarážke tejto zmluvy, znamená, že v priebehu jedného roka pred preskúmaním neprekročila priemerná

dlhodobá nominálna úroková sadzba členského štátu viac ako o dve percentá úrokovú sadzbu tých troch štátov, ktoré v oblasti cenovej stability dosiahli najlepšie výsledky. Úrokové sadzby sa hodnotia na základe dlhodobých štátnych dlhopisov alebo porovnateľných cenných papierov, pričom sa prihliada na rozdielne definície v jednotlivých členských štátoch“.

2 Uplatňovanie ustanovení zmluvy

Na účely tejto správy uplatňuje ECB ustanovenia zmluvy nasledujúcim spôsobom:

- Po prvé, „priemerná dlhodobá nominálna úroková sadzba“ zaznamenaná „v priebehu jedného roka pred preskúmaním“ znamená dlhodobú úrokovú mieru, ktorá bola vypočítaná ako aritmetický priemer za posledných 12 mesiacov, za ktoré sú dostupné údaje o HICP. Táto správa vychádza z referenčného obdobia od apríla 2005 do marca 2006.
- Po druhé, pasáž „najviac tri členské štáty, ktoré dosiahli v oblasti cenovej stability najlepšie výsledky“, podľa ktorej sa definuje referenčná hodnota, sa aplikovala tak, že sa použil nevážený aritmetický priemer dlhodobých úrokových mier tých istých troch krajín EÚ, podľa výsledkov ktorých sa určila referenčná hodnota kritéria cenovej stability (box 1). V referenčnom období tejto správy sa vzali za základ dlhodobé úrokové miery 3,3 % (Švédsko), 3,3 % (Fínsko) a 5,0 % (Poľsko). Priemerná úroková miera tak bola 3,9 %, a pridaním dvoch percentuálnych bodov sa získala referenčná hodnota 5,9 %.

Pri hodnotení sa posudzovali dostupné harmonizované dlhodobé úrokové miery, ktoré boli vytvorené na účely hodnotenia konvergenie (štatistická príloha ku kapitole 1).

Z uvedeného vyplýva, že zmluva priamo požaduje, aby sa pri hodnotení dlhodobých úrokových mier zvažila „stálosť konvergenie“. Z tohto dôvodu sa vývoj v hodnotenom období od apríla 2005 do marca 2006 posudzoval na pozadí vývoja dlhodobých úrokových mier v predchádzajúcich desiatich rokoch (alebo v období, za ktoré sú údaje dostupné) a podľa hlavných faktorov, ktoré boli príčinou rozdielov voči úrokovým mieram prevládajúcim v eurozóne.

Napokon článok 121 ods. 1 zmluvy vyžaduje, aby správa zohľadnila aj niektoré iné relevantné faktory, konkrétne „vývoj ECU, výsledky integrácie trhov, situáciu a vývoj na bežných účtoch platobných bilancií a vývoj jednotkových nákladov pracovnej sily a iných cenových indexov“. V nasledujúcej časti sa tieto faktory sledujú podľa jednotlivých uvedených kritérií. Keďže 1. januára 1999 sa zaviedlo euro, problematika vývoja ECU sa ďalej osobitne nesleduje.

Štatistické údaje použité pri aplikácii konvergenčných kritérií poskytla Komisia (štatistická príloha ku kapitole 1 a tabuľky a grafy) a v prípade dlhodobých úrokových mier tieto údaje vypracovala Komisia v spolupráci s ECB. Údaje o konvergencii v oblasti cenového vývoja a vývoja dlhodobých úrokových mier sú za obdobie do marca 2006, čo je posledný mesiac, za ktorý sú dostupné údaje o HICP. Čo sa týka výmenných kurzov, obdobie hodnotené v tejto správe sa končí 28. apríla 2006. Údaje o výsledkoch rozpočtového hospodárenia sú za obdobie do konca roku 2005. Zohľadnili sa aj prognózy z rôznych zdrojov spolu s poslednými konvergenčnými programami dvoch posudzovaných členských štátov a ďalšie informácie, ktoré sa z hľadiska výhľadového posúdenia udržateľnosti konvergenie považovali za dôležité.

Dňom uzávierky štatistických údajov uvedených v tejto konvergenčnej správe bol 28. apríl 2006.

2 HODNOTENIE JEDNOTLIVÝCH KRAJÍN

2.1 LITVA

2.1.1 CENOVÝ VÝVOJ

V sledovanom období od apríla 2005 do marca 2006 dosahovala priemerná dvanásťmesačná miera inflácie HICP v Litve 2,7 %, čo je tesne nad referenčnou hodnotou kritéria cenovej stability 2,6 % (tabuľka 1). Podľa najnovších informácií by sa však priemerná dvanásťmesačná miera inflácie HICP mala v najbližších mesiacoch postupne zvyšovať.

Spätný pohľad na dlhšie obdobie ukazuje, že inflácia HICP v druhej polovici 90. rokov prudko klesla, a to z približne 25 % v roku 1996 na asi 1,5 % v roku 1999. Na takejto nízkej úrovni inflácia zotrvala v podstate až do polovice roka 2002, keď v dôsledku kombinácie špecifických faktorov zaznamenala záporné hodnoty. Medzi tieto faktory patrili nižšie ceny v telekomunikačnom sektore ako dôsledok významných reforiem a výrazný pokles jednotkových nákladov práce a dovozných cien. Inflácia sa znova vrátila ku kladným hodnotám v polovici roka 2004 a v roku 2005 dosahovala 2,7 % (graf 1). Proces znižovania inflácie po roku 1996 odráža mnohé dôležité politické rozhodnutia, najmä orientáciu menovej politiky na dosahovanie cenovej stability, ktorá je zároveň primárnym cieľom zakotveným v zákone o centrálnej banke. V roku 1994 Litva prijala režim menovej rady s tým, že litas bol najskôr naviazaný na americký dolár a neskôr od roku 2002 na euro. Tento režim ukotvoval inflačné očakávania. Nízka úroveň inflácie v Litve začiatkom tohto desaťročia bola do značnej miery odrazom kurzovej stratégie Litvy a súvisiaceho vývoja nominálneho efektívneho výmenného kurzu. Výrazné zhodnocovanie amerického dolára voči niekoľkým ostatným menám v roku 1999 a 2000 malo značný tlmiaci účinok na dovozné ceny v Litve. V roku 2002 bol litas naviazaný na euro a až do roku 2004 držalo dovozné ceny na nízkej úrovni výrazné zhodnocovanie eura voči ostatným menám. Proces znižovania inflácie podporila aj fiškálna politika, reformy zamerané na zvýšenie konkurencie na trhoch tovarov a služieb,

progresívna liberalizácia finančného trhu a reformy trhu práce. Obdobie deflácie od roku 2002 do prvej polovice roku 2004 bolo prevažne dôsledkom vonkajších faktorov a zvýšenej konkurencie na niektorých domácich trhoch.

Zníženie inflácie koncom 90. rokov bolo dosiahnuté i napriek relatívne rýchlemu rastu reálneho HDP. Pod vplyvom ruskej krízy na litovský exportný sektor rast reálneho HDP v roku 1999 zaznamenal záporné hodnoty, čo malo vplyv na zníženie inflácie (tabuľka 2). Litovská ekonomika sa však z ruskej krízy rýchlo spamätala a od roku 2001 zaznamenáva pomerne vysoké tempo hospodárskeho rastu, ktorý poháňa najmä domáca spotreba. Rýchly hospodársky rast v spojení s emigráciou výrazne pomohli znížiť nezamestnanosť zo 16,5 % v roku 2001 na 8,2 % v roku 2005. V týchto podmienkach rast odmeny na zamestnanca vzrástol z 3,8 % v roku 2001 na 8,7 % v roku 2005. V dôsledku vývoja miezd a produktivity práce bol rast jednotkových nákladov práce od roku 2000 do roku 2001 záporný. V posledných rokoch však znova zaznamenáva kladné hodnoty – v roku 2004 predstavoval 1,0 % a v roku 2005 dosiahol 3,8 %. Dovozné ceny boli počas sledovaného obdobia pomerne nestále, najmä v dôsledku vývoja výmenného kurzu a cien ropy, ale miera ich zmien zostala počas obdobia od roku 2001 do roku 2004 záporná. Deflátor dovozu v roku 2005 stúpol na 8,2 %, najmä kvôli rastu cien energií, čo tiež prispelo k inflačným tlakom. Inflácia HICP bez nespracovaných potravín a energií na rozdiel od celkovej inflácie HICP zaznamenáva v posledných rokoch pomalší a stabilnejší vývoj (tabuľka 2).

Pokiaľ ide o nedávny vývoj, priemerná ročná miera inflácie HICP dosiahla v roku 2005 úroveň 2,7 %. V januári 2006 ročná miera inflácie HICP stúpila na 3,5 % a v marci znova klesla na 3,1 % (tabuľka 3a). V roku 2005 sa na vývoji inflácie podieľali najmä ceny energií, potravín a služieb. V porovnaní s rokom 2004 svoj podiel na celkovej inflácii v roku 2005 najviac zvýšil sektor služieb, a to takmer o celý

percentuálny bod. Lietuvos bankas odhaduje, že zmeny nepriamych daní a regulovaných cien celkovo zvýšili infláciu v roku 2005 asi o 0,8 percentuálneho bodu. Zvýšenie inflácie na začiatku roka 2006 bolo do značnej miery odrazom rastúcich cien v oblasti služieb a priemyselných tovarov bez energií. Súčasný stav inflácie je potrebné vnímať na pozadí veľmi dynamického hospodárskeho rastu. V poslednom štvrťroku 2005 stúpila medziročná miera rastu reálneho HDP až na 8,7 % a priemerná miera rastu za rok 2005 tak dosiahla 7,5 %. Rast produkcie podporuje domáca spotreba, ktorá je čiastočne odrazom nízkej úrovne úrokových mier a intenzívneho rastu objemu úverov, a záporný príspevok čistého vývozu k rastu HDP sa začal v dôsledku výrazného rastu vývozu postupne vyrovnávať. Vysoký agregátny dopyt a emigrácia mali vplyv aj na trh práce – mnohí domáci producenti zaznamenali nedostatok najmä kvalifikovaných pracovných síl, čo viedlo k poklesu nezamestnanosti.

Čo sa týka budúceho vývoja, postupne prejavovanie sa nárastu dovozných cien plynu zo začiatku roka 2006 bude mať počas roka celkový priamy vplyv na rast inflácie o približne 0,4 percentuálneho bodu. Existuje niekoľko rizík, že inflácia dosiahne ešte vyššie hodnoty. Po prvé, výška cien plynu pre domácnosti v roku 2005 ešte stále dosahovala len približne 50 % cien v eurozóne.¹ Dajú sa teda očakávať ďalšie úpravy cien energií. Po druhé, zatiaľ ešte stále nebola dokončená harmonizácia spotrebných daní z pohonných hmôt, tabaku a alkoholu s požiadavkami EÚ. Najmä harmonizácia spotrebnej dane z tabakových výrobkov, ktorá má byť dokončená do 1. januára 2010, bude mať v nasledujúcich rokoch, počnúc rokom 2007, značný kumulatívny vplyv na rast inflácie o približne dva percentuálne body. Navyše veľmi intenzívny rast produkcie podporovaný výrazným rastom objemu úverov a nízkymi úrokovými mierami a skutočnosť, že sa začína prejavovať nedostatok pracovných síl, predstavuje v súčasnej situácii riziko ďalšieho zvyšovania jednotkových nákladov práce

a domácich cien vo všeobecnosti. Samotné očakávané zvyšovanie cien energií, nepriamych daní a regulovaných cien by síce malo viesť len k jednorazovým cenovým šokom, ale kombinácia týchto šokov v prostredí veľmi intenzívneho hospodárskeho rastu a zhoršovania podmienok na trhu práce znamená riziko sekundárnych účinkov a teda aj výraznejšieho a dlhodobejšieho rastu inflácie. Z pohľadu dlhodobejšieho vývoja je pravdepodobné, že na infláciu bude mať v nasledujúcich rokoch vplyv aj proces dobiehania hospodársky rozvinutejších členských krajín, keďže úroveň HDP na obyvateľa i cenová úroveň v Litve sú v porovnaní s eurozónou stále relatívne nízke (tabuľka 2). Presný rozsah vplyvu tohto procesu na infláciu je však ťažké určiť.

Prostredie podporujúce udržateľnú cenovú stabilitu bude v Litve okrem iného závisieť od realizácie dostatočne prísnej fiškálnej politiky, ktorá by pomáhala kompenzovať dopytové inflačné tlaky. Rovnako dôležité bude posilnenie národnej politiky zameranej na ďalšie zvyšovanie konkurencie na trhoch tovarov a služieb a ďalšia liberalizácia regulovaných sektorov. Zároveň bude potrebné zlepšiť fungovanie trhov práce, keďže Litva stále zaznamenáva vysokú mieru nezamestnanosti, hoci v určitých oblastiach a sektoroch sa prejavuje nedostatok pracovných síl. Rast miezd by mal byť v súlade s rastom produktivity práce a mal by zodpovedať vývoju v konkurenčných krajinách.

2.1.2 FIŠKÁLNY VÝVOJ

V referenčnom roku 2005 vykázalo rozpočtové saldo sektora verejnej správy deficit 0,5 % HDP, čo je výrazne pod referenčnou hodnotou 3 %. Pomer dlhu verejnej správy k HDP bol 18,7 %, čo je hlboko pod referenčnou hodnotou 60 % (tabuľka 4). V porovnaní s predchádzajúcim rokom klesol pomer

¹ Dovožné ceny plynu závisia od dlhodobých dohôd s jediným významným dodávateľom plynu.

rozpočtového deficitu o 1,0 percentuálneho bodu a pomer dlhu verejnej správy sa znížil o 0,8 percentuálneho bodu. Podľa prognóz Európskej komisie sa má v roku 2006 pomer deficitu mierne zvýšiť na 0,6 % a pomer dlhu verejnej správy má dosahovať 18,9 %. V rokoch 2004 a 2005 nebol pomer deficitu vyšší ako pomer výdavkov na verejné investície k HDP. Litva sa nenachádza v stave nadmerného deficitu.

V období od roku 1996 do roku 2005 pomer dlhu verejnej správy celkovo vzrástol o 4,2 percentuálneho bodu (graf 2a a tabuľka 5). Po počiatočnom postupnom náraste zo 14,5 % v roku 1996 na 16,8 % v roku 1998 v roku 1999 prudko stúpol na 23,0 %. V roku 2000 pomer dosiahol 23,6 % a potom postupne klesal, pričom v roku 2005 predstavoval 18,7 %. Ako podrobne znázorňuje graf 2b, do roku 2000 a predovšetkým v roku 1997 prispievali k rastu dlhu verejnej správy primárne deficity. Úpravy spojené s rozdielmi medzi rozpočtovým deficitom a dlhom verejnej správy vyplývajúce z príjmov z privatizácie a zisky z ocenenia dlhu verejnej správy denominovaného v cudzej mene boli hlavnými faktormi zníženia pomeru dlhu verejnej správy v období od roku 2000 do roku 2004 (tabuľka 6). Vývoj pozorovaný v polovici 90. rokov a začiatkom 21. storočia môže poukazovať na úzky vzťah medzi primárnymi deficitmi a nepriaznivou dynamikou dlhu, a to bez ohľadu na počiatočnú úroveň dlhu, ktorá bola v prípade Litvy pomerne nízka. V tejto súvislosti možno poznamenať, že podiel dlhu verejnej správy s krátkou dobou splatnosti sa od roku 1997 do roku 2003 postupne znižoval. V rokoch 2004 a 2005 sa jeho podiel celkovo zvýšil o 5,7 percentuálneho bodu. Podiel dlhu s krátkodobou splatnosťou je výrazný, ale s prihliadnutím na výšku pomeru dlhu verejnej správy je rozpočtové saldo relatívne necitlivé na zmeny úrokových mier. Hoci je podiel dlhu verejnej správy denominovaného v cudzej mene vysoký, viac než 95 % tohto dlhu je denominovaných v eure, ktoré je referenčnou menou litovského režimu menovej rady. Rozpočtové saldá sú preto necitlivé na pohyby iných výmenných kurzov ako kurzu eura k litasu.

Od roku 1996 je pre vývoj pomeru deficitu k HDP typické striedanie volatility a následne sa zlepšujúcich výsledkov (graf 3a, tabuľka 7). Z úrovne 3,6 % v roku 1996 sa pomer deficitu vyšplhal až na 11,4 % v roku 1997. Tento nárast spôsobila predovšetkým zmena v účtovaní reštitúcií zoštátneného majetku a náhrada strát, ktoré vznikli pri prechode z rubľa na litas. V roku 1998 pomer deficitu klesol na 3,0 % a v roku 1999 na 2,9 %, avšak v roku 2000 znova stúpol na 3,6 %. V nasledujúcich rokoch sa znova postupne zlepšoval a v roku 2003 dosiahol 1,2 %, v roku 2004 stúpol na 1,5 % a v roku 2005 znova klesol na 0,5 %. Odhady Európskej komisie (ako vidno z grafu 3b) naznačujú, že cyklické faktory majú v posledných rokoch na zmenu rozpočtového salda pomerne malý vplyv. Zmeny rozpočtového salda spôsobené necyklickými faktormi majú na rozpočtové saldo v priemere zhruba neutrálny vplyv. Dostupné údaje naznačujú, že dočasné opatrenia nemali v rokoch 2004 a 2005 na deficit žiadny výrazný vplyv.

Pokiaľ ide o vývoj ostatných fiškálnych ukazovateľov, z grafu 4 a tabuľky 7 je zrejme, že pomer celkových verejných výdavkov v roku 1997 stúpol na viac ako 50 %, v rokoch 1998 až 2000 sa však stabilizoval na úrovni okolo 40 %. Po roku 2000 tento pomer klesal v dôsledku znižovania výdavkov vo všetkých hlavných kategóriách v pomere k HDP a v roku 2003 dosahoval 33,2 %. V rokoch 2004 a 2005 sa pohyboval na stabilnej úrovni 33,4 %, resp. 33,7 %. Celkovo bol pomer výdavkov v roku 2005 o 4,2 percentuálneho bodu nižší ako v roku 1996. Príjmy verejnej správy v pomere k HDP v roku 1997 prudko stúpili, následne klesli a v roku 2005 znova vzrástli. Celkovo v rokoch 1996 až 2005 klesli o 1,2 percentuálneho bodu.

Strednodobá stratégia fiškálnej politiky Litvy, ktorá je uvedená v konvergenčnom programe z decembra 2005 na obdobie 2006 – 2008, sa líši od prognóz Komisie (tabuľka 4) a na rok 2006 predpokladá rozpočtový deficit vo výške 1,4 % HDP (v porovnaní s odhadom 1,5 % HDP na rok 2005) a dlh verejnej správy vo výške

19,9 % HDP. Pomery celkových príjmov a výdavkov by mali v porovnaní s údajmi na rok 2005 uvedenými v programe zostať zhruba nezmenené. V súčasnosti nie sú k dispozícii žiadne informácie o opatreniach, ktoré by mali významný dočasný vplyv na rozpočet na rok 2006. V roku 2007 má podľa prognóz pomer deficitu klesnúť na 1,3 % a pomer dlhu verejnej správy sa má udržať zhruba na úrovni z roka 2006. Strednodobý cieľ uvedený v Pakte stability a rastu je v konvergenčnom programe kvantifikovaný ako deficit vo výške 1 % HDP.

Čo sa týka možného budúceho vývoja pomeru dlhu verejnej správy, súčasný trend naznačuje, že dlh verejnej správy sa bude zvyšovať, ale v najbližšej budúcnosti zostane pod úrovňou 60 % HDP.

Ako vidieť z tabuľky 8, očakáva sa výrazné starnutie populácie. Podľa najnovších projekcií Výboru pre hospodársku politiku EÚ a Európskej komisie² by mala Litva v období do roku 2050 zaznamenať mierny čistý nárast verejných výdavkov spojených so starnutím obyvateľstva na 1,4 percentuálneho bodu HDP. Ide čiastočne o dôsledok zavedenia dôchodkových reforiem v minulosti. Tejto oblasti je však i napriek tomu potrebné venovať pozornosť, pretože demografický, hospodársky a finančný vývoj môže byť menej priaznivý, než sa predpokladá v projekciách.

Pokiaľ ide o ďalšie úlohy v rozpočtovej oblasti, vzhľadom na veľký deficit bežného účtu a čoraz rýchlejší rast objemu úverov a so zreteľom na potrebu tmiť inflačné tlaky je nevyhnutná dostatočne prísna fiškálna politika, ktorá obmedzí agregátny dopyt. Čo sa týka štrukturálneho vývoja, realizácia rozpočtových úprav s cieľom financovať dodatočné výdavky vzbudzuje obavy v súvislosti s dôslednosťou plnenia rozpočtu.

2.1.3 VÝVOJ VÝMENNÉHO KURZU

Litovský litas je súčasťou mechanizmu ERM II od 28. júna 2004, t. j. približne 22 mesiacov z dvojročného referenčného obdobia od

mája 2004 do apríla 2006 (tabuľka 9a). Po dôkladnom zhodnotení vhodnosti a udržateľnosti režimu menovej rady v čase vstupu do ERM II vstúpila Litva do mechanizmu výmenných kurzov so súčasným systémom menovej rady ako jednostranným záväzkom, bez ďalších záväzkov pre ECB. Bolo prijaté štandardné fluktučné pásmo $\pm 15\%$ okolo centrálnej parity 3,45280 litasu za euro.

V časti referenčného obdobia pred zapojením do ERM II sa litas stabilne držal na úrovni svojej neskoršej centrálnej parity voči euru v rámci ERM II. Od vstupu do ERM II bol litas aj naďalej stabilný a nezaznamenal žiadne odchýlky od svojej centrálnej parity voči euru, čo je odrazom nezmenenej kurzovej politiky Litvy v rámci režimu menovej rady (tabuľka 9a a graf 5). V rámci účasti v ERM II Litva z vlastnej iniciatívy centrálnu paritu svojej meny voči euru nedevalvovala. Zatiaľ čo v dôsledku režimu menovej rady Lietuvos Bankas pravidelne aktívne obchodovala na devízových trhoch, objem devízových transakcií, ktoré uskutočnila s litovskými komerčnými bankami, bol v čistom vyjadrení nízky. Diferenciály krátkodobých úrokových mier voči trojmesačnej sadzbe EURIBOR počas referenčného obdobia klesali, a to z 0,6 percentuálneho bodu počas troch mesiacov do apríla 2004 na zanedbateľnú úroveň počas troch mesiacov do júla 2006 (tabuľka 9b).

Čo sa týka dlhodobejšieho horizontu, reálny výmenný kurz litasu, najmä v efektívnom vyjadrení, sa v apríli 2006 pohyboval mierne nad historickým priemerom počítaným od januára 1996, stále však blízko svojho priemeru od zavedenia eura (tabuľka 10). Tieto výsledky však treba interpretovať opatrne, pretože Litva v referenčnom období prechádzala procesom transformácie na trhové hospodárstvo, čím sa akékoľvek historické hodnotenie vývoja reálnych výmenných kurzov komplikuje. Čo sa týka vonkajšieho vývoja, Litva dlhodobo

² „The impact of ageing on public expenditure: projections for the EU25 Member States on pensions, health care, long-term care, education and unemployment transfers (2004–2050)“, Výbor pre hospodársku politiku a Európska komisia (2006).

vykazuje vysoký deficit spojeného bežného a kapitálového účtu platobnej bilancie, ktorý v roku 1998 vzrástol na 11,7 % HDP, v roku 2002 klesol na 4,7 % a v roku 2005 sa opäť zvýšil na 5,6 % (tabuľka 11). Deficit takéhoto rozsahu by na jednej strane mohol signalizovať problémy v súvislosti s cenovou konkurencieschopnosťou, na druhej strane však môže byť dôsledkom procesu dobiehania úrovne rozvinutejších krajín, ku ktorému dochádza aj v Litve. Počas posledných desiatich rokov pokrýval čistý prílev priamych zahraničných investícií o málo menej ako polovicu tohto deficitu. Po dlhšom období čistého prílevu vykázalo saldo portfóliových investícií v roku 2005 čistý odlev. Keďže boli v posledných rokoch ďalšie potreby financovania uspokojované prílevom do „ostatných investícií“, najmä v podobe bankových úverov, hrubá zahraničná zadlženosť Litvy sa zvýšila. Jej čistá medzinárodná investičná pozícia je negatívna – od roku 1996 do roku 1999 stúpala a v nasledujúcich rokoch sa stabilizovala na úrovni približne 35 % HDP.

Litva je malou otvorenou ekonomikou a podľa najnovších dostupných údajov dosahuje pomer zahraničného obchodu s tovarmi a službami k HDP 58,3 % v prípade vývozu a 65,3 % v prípade dovozu. V roku 2005 tvoril vývoz tovarov do eurozóny 28,5 % a do EÚ 65,3 % celkového objemu vývozu. Podiel dovozu z eurozóny v roku 2005 predstavoval 32,3 % a z EÚ 59,0 % celkového objemu dovozu.

2.1.4 VÝVOJ DLHODOBÝCH ÚROKOVÝCH MIER

V sledovanom období od apríla 2005 do marca 2006 dosahovali dlhodobé úrokové miery v Litve v priemere 3,7 %, čo je výrazne pod referenčnou hodnotou kritéria úrokových mier vo výške 5,9 % (tabuľka 12).

Trend dlhodobých úrokových mier je od roku 2001 klesajúci (graf 6a).³ K výraznému poklesu došlo predovšetkým začiatkom roka 2002, neskôr sa mierne spomalil. Zároveň dochádzalo aj k pomerne rýchlemu znižovaniu diferenciálu

dlhodobých úrokových mier medzi Litvou a priemerom za eurozónu, ktorý sa od prechodu menovej rady na euro v roku 2002 držal na nízkej úrovni (graf 6b). V marci 2006 boli tieto dve miery na rovnakej úrovni. Hlavnými faktormi znižovania diferenciálu dlhodobých úrokových mier boli priaznivý vývoj litovského hospodárstva a pokrok v prechode na trhové hospodárstvo. K procesu znižovania diferenciálu dlhodobých úrokových mier prispeli aj očakávania trhu súvisiace so skorým vstupom Litvy do ERM II a jej bezproblémová účasť v mechanizme od júna 2004 pri zachovaní menovej rady. Proces konvergencie úrokových mier podporili aj očakávania zavedenia eura. Celkovo možno konštatovať, že zúženie rozdielu medzi dlhodobými úrokovými mierami v Litve a v eurozóne vypovedá o dôveryhodnosti menovej rady a o dôvere trhu vo všeobecný hospodársky a fiškálny vývoj v Litve.

³ Rok 2001 je prvý rok, za ktorý sú k dispozícii údaje o referenčnej dlhodobej úrokovej miere v Litve.

2.1.5 ZOZNAM TABULIEK A GRAFOV

LITVA

I CENOVÝ VÝVOJ

Tabuľka 1	Inflácia HICP
Graf 1	Cenový vývoj
Tabuľka 2	Miera inflácie a súvisiace indikátory
Tabuľka 3	Aktuálny vývoj a prognózy inflácie (a) Aktuálny vývoj HICP (b) Prognózy inflácie

2 FIŠKÁLNY VÝVOJ

Tabuľka 4	Fiškálna pozícia verejnej správy
Graf 2	Hrubý dlh verejnej správy (a) Celkový dlh (b) Medziročná zmena a jej príčiny
Tabuľka 5	Hrubý dlh verejnej správy – štrukturálne charakteristiky
Graf 3	Prebytok (+)/deficit (-) verejnej správy (a) Saldo (b) Medziročná zmena a jej príčiny
Tabuľka 6	Úprava vzťahu deficitu a dlhu verejnej správy
Graf 4	Príjmy a výdavky verejnej správy
Tabuľka 7	Rozpočtová pozícia verejnej správy
Tabuľka 8	Projekcie rozpočtovej záťaže spôsobenej starnutím populácie

3 VÝVOJ VÝMENNÉHO KURZU

Tabuľka 9	(a) Stabilita výmenného kurzu (b) Kľúčové indikátory tlakov na výmenný kurz litovského litasu
Graf 5	Litovský litas – odchýlka od centrálnej parity ERM II
Tabuľka 10	Litovský litas – vývoj reálneho výmenného kurzu
Tabuľka 11	Vývoj vo vzťahu k zahraničiu

4 VÝVOJ DLHODOBÝCH ÚROKOVÝCH MIER

Tabuľka 12	Dlhodobé úrokové miery
Graf 6	(a) Dlhodobá úroková miera (b) Diferenciál dlhodobej úrokovej miery a inflácie HICP voči eurozóne

I CENOVÝ VÝVOJ

KAPITOLA 1

HODNOTENIE
HOSPODÁRSKEJ
KONVERGENCIE

LITVA

Tabuľka 1 Inflácia HICP

(ročná percentuálna zmena)

	2005	2006			apr. 2005 až mar. 2006
	dec.	jan.	feb.	mar.	
Inflácia HICP	3,0	3,5	3,4	3,1	2,7
Referenčná hodnota ¹⁾	-	-	-	-	2,6
Eurozóna ²⁾	2,2	2,4	2,3	2,2	2,3

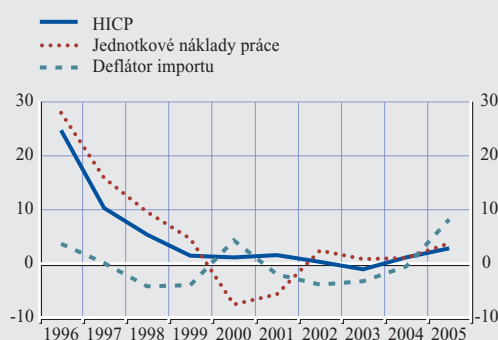
Zdroj: Európska komisia (Eurostat).

1) Výpočet za obdobie apríl 2005 – marec 2006 je založený na neváženom aritmetickom priemere ročných percentuálnych zmien HICP Poľska, Fínska a Švédska plus 1,5 percentuálneho bodu.

2) Údaj za eurozónu je uvedený len informatívne.

Graf 1 Cenový vývoj

(priemerná ročná percentuálna zmena)

Zdroj: Európska komisia (Eurostat) a národné údaje.

Tabuľka 2 Miera inflácie a súvisiace indikátory

(ročná percentuálna zmena, ak nie je uvedené inak)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Miera inflácie										
HICP	24,7	10,3	5,4	1,5	1,1	1,6	0,3	-1,1	1,2	2,7
HICP bez nespracovaných potravín a energie	-	10,3	4,5	1,7	-1,1	0,1	0,6	0,7	0,7	1,3
CPI	24,6	8,9	5,1	0,8	1,0	1,3	0,3	-1,2	1,2	2,7
CPI bez zmien nepriamych daní	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Deflátor súkromnej spotreby	18,2	9,5	5,4	-0,4	-1,5	2,4	-0,1	-2,7	1,1	3,3
Deflátor HDP	20,6	14,0	5,0	-0,6	1,8	-0,5	0,2	-1,1	2,8	5,9
Ceny výrobcov ¹⁾	-	-	-0,5	1,0	10,2	-0,6	-0,7	-0,7	2,4	5,9
Súvisiace indikátory										
Rast reálneho HDP	4,7	7,0	7,3	-1,7	3,9	6,4	6,8	10,5	7,0	7,5
HDP na obyvateľa v PPS ²⁾ (eurozóna = 100)	31,8	33,5	35,3	34,1	35,1	36,9	38,9	42,2	44,8	.
Komparatívna cenová hladina (eurozóna = 100)	33,7	41,4	43,9	45,4	51,7	52,8	54,0	53,4	53,2	.
Produkčná medzera ³⁾	-6,3	-3,0	0,0	-5,2	-4,9	-2,5	-1,6	2,1	2,1	2,2
Miera nezamestnanosti (v %) ⁴⁾	-	14,1	13,2	13,7	16,4	16,5	13,5	12,4	11,4	8,2
Jednotkové náklady práce, celá ekonomika	28,0	15,9	6,8	1,9	-6,5	-5,7	2,4	0,8	1,0	3,8
Odmena na zamestnanca, celá ekonomika	32,7	23,3	15,5	2,5	1,3	3,8	5,1	8,9	8,2	8,7
Produktivita práce, celá ekonomika	3,7	6,4	8,1	0,5	8,3	10,1	2,7	8,0	7,1	4,7
Deflátor dovozu tovarov a služieb	3,7	0,1	-4,2	-4,0	4,3	-2,0	-3,9	-3,3	-0,5	8,2
Nominálny efektívny výmenný kurz ⁵⁾	3,2	11,3	3,3	2,9	10,8	3,2	4,6	4,9	1,5	-0,8
Peňažná zásoba (M3) ⁶⁾	-3,6	35,7	13,6	7,2	16,1	21,9	17,0	20,1	27,5	30,6
Bankové úvery ⁶⁾	-10,1	9,5	21,4	9,7	-3,2	24,8	29,4	56,2	40,6	63,5
Akciový index (OMX Vilnius) ⁶⁾	-	-	-	-	-	-18,5	12,2	105,8	68,2	52,9
Ceny nehnuteľností na bývanie	-	-	-	-	-9,6	23,6	9,8	17,8	9,6	50,2

Zdroj: Európska komisia (Eurostat), národné údaje (CPI, ceny nehnuteľností na bývanie) a Európska komisia (produkčná medzera).

1) Priemysel bez stavebníctva, domáci odbyt.

2) PPS je parita kúpnej sily.

3) V percentách potenciálneho HDP. Kladné znamienko znamená, že aktuálny HDP je vyšší ako potenciálny HDP.

4) Podľa Medzinárodnej organizácie práce.

5) Kladné (záporné) znamienko znamená zhodnotenie (znehodnotenie).

6) Ročná miera rastu z konca obdobia podľa ECB.

Tabuľka 3 Aktuálny vývoj a prognózy inflácie

(ročná percentuálna zmena)

(a) Aktuálny vývoj HICP

	2005		jan.	2006	
	nov.	dec.		feb.	mar.
HICP					
Ročná percentuálna zmena	2,9	3,0	3,5	3,4	3,1
Priemerná zmena medzi poslednými 3 mesiacmi a predchádzajúcimi 3 mesiacmi, anualizovaná a sezónne očistená	5,5	4,5	3,4	3,2	3,1
Priemerná zmena medzi poslednými 6 mesiacmi a predchádzajúcimi 6 mesiacmi, anualizovaná a sezónne očistená	3,1	3,5	3,9	4,1	3,9

Zdroj: Európska komisia (Eurostat) a výpočty ECB.

(b) Prognózy inflácie

	2006	2007
HICP, Európska komisia (jar 2006)	3,5	3,3
CPI, OECD (december 2005) ¹⁾	-	-
CPI, MMF (apríl 2006)	3,2	2,7
CPI, Consensus Economics (marec 2006)	2,6	2,3

Zdroj: Európska komisia, OECD, MMF a Consensus Economics.
1) Litva nie je členom OECD.

2 FIŠKÁLNY VÝVOJ

Tabuľka 4 Fiškálna pozícia verejnej správy

(v percentách HDP)

	2004	2005	2006 ¹⁾
Prebytok (+)/deficit (-) verejnej správy	-1,5	-0,5	-0,6
Referenčná hodnota	-3,0	-3,0	-3,0
Prebytok/deficit očistený o investičné výdavky verejnej správy ²⁾	2,0	3,0	2,9
Hrubý dlh verejnej správy	19,5	18,7	18,9
Referenčná hodnota	60,0	60,0	60,0

Zdroj: Európska komisia a výpočty ECB.

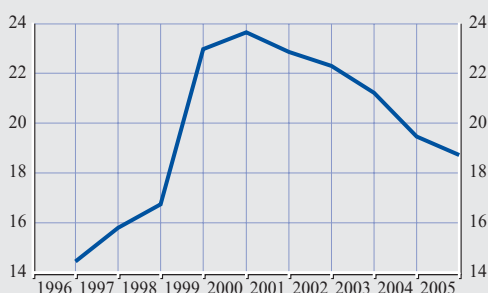
1) Projekcie Európskej komisie.

2) Kladná hodnota znamená, že deficit verejnej správy je nižší než investičné výdavky.

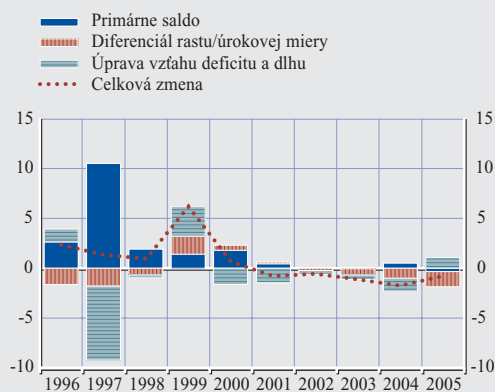
Graf 2 Hrubý dlh verejnej správy

(v percentách HDP)

(a) Celkový dlh

(b) Medziročná zmena a jej príčiny

Zdroj: Európska komisia a ECB.

Poznámka: Záporné hodnoty v grafe 2 (b) znamenajú príspevok príslušného faktora k zníženiu pomeru dlhu, kladné hodnoty príspevok k jeho zvýšeniu.

Tabuľka 5 Hrubý dlh verejnej správy – štrukturálne charakteristiky

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Celkový dlh (v percentách HDP)	14,5	15,8	16,8	23,0	23,6	22,9	22,3	21,2	19,5	18,9
Zloženie podľa mien (v % z celku)										
V domácej mene	30,5	37,3	36,4	23,4	25,9	26,1	33,4	35,2	29,4	29,5
V cudzích menách	69,5	62,7	63,6	76,6	74,1	73,9	66,6	64,8	70,6	70,5
V eurách ¹⁾	9,0	9,0	19,6	33,5	40,6	44,5	53,8	54,6	62,5	68,6
V iných cudzích menách	60,4	53,8	44,0	43,1	33,5	29,4	12,8	10,2	8,1	1,9
Domáce vlastníctvo (v % z celku)	23,2	39,6	38,9	27,4	32,1	35,3	40,0	39,8	39,5	40,0
Priemerná zostatková doba splatnosti (v rokoch)	5,2	6,0	5,5	5,2	5,0	4,8	5,2	4,1	4,3	4,8
Zloženie podľa splatnosti²⁾ (v % z celku)										
Krátkodobý dlh (do 1 roka vrátane)	24,0	29,1	24,2	15,4	11,3	6,8	5,3	5,0	5,6	10,7
Stredno- a dlhodobý dlh (viac ako 1 rok)	76,0	70,9	75,8	84,6	88,7	93,2	94,7	95,0	94,4	89,3

Zdroj: ESCB a Európska komisia.

Poznámka: Koncoročný údaj. Rozdiely medzi výslednou sumou a súčtom položiek sú spôsobené zaokrúhľovaním.

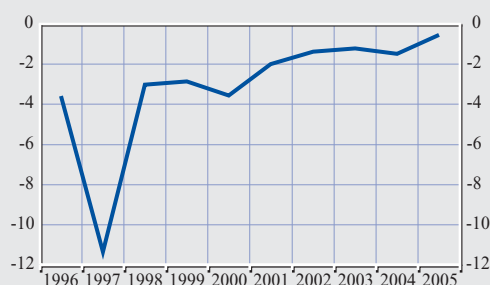
1) Pozostáva z dlhu v eurách a do roku 1999 v ECU alebo v niektorých z mien členských štátov, ktoré prijali euro.

2) Pôvodná doba splatnosti.

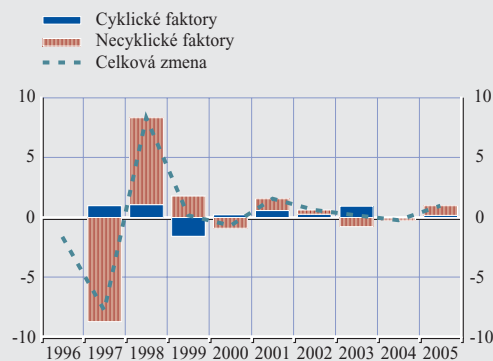
Graf 3 Prebytok (+)/deficit (-) verejnej správy

(v percentách HDP)

(a) Saldo

(b) Medziročná zmena a jej príčiny

Zdroj: Európska komisia a výpočty ECB.

Poznámka: Záporné hodnoty v grafe 3 (b) znamenajú príspevok k zvýšeniu deficitu, kladné hodnoty príspevok k jeho zníženiu.

Tabuľka 6 Úprava vzťahu deficitu a dlhu verejnej správy

(v percentách HDP)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Zmena dlhu verejnej správy	4,9	4,0	2,7	5,8	1,9	0,5	0,9	0,8	0,2	1,6
Prebytok (+)/deficit (-) verejnej správy	-3,6	-11,4	-3,0	-2,9	-3,6	-2,0	-1,4	-1,2	-1,5	-0,5
Úprava vzťahu deficitu a dlhu	1,3	-7,4	-0,3	3,0	-1,6	-1,4	-0,4	-0,4	-1,3	1,1
Čistý nákup (+)/čistý predaj (-)										
finančných aktív										
Hotovosť a vklady	1,4	2,3	-1,8	-0,1	0,0	-0,8	0,8	-0,8	-0,7	0,4
Úvery a cenné papiere okrem akcií	0,1	1,6	1,4	-2,2	0,5	0,2	1,2	0,9	-0,1	0,3
Akcie a ostatné podiely	1,0	1,0	1,7	2,8	1,0	0,1	0,0	-0,1	-0,3	-0,2
Privatizácia	0,0	-0,1	-5,0	-1,0	-1,7	-1,0	-0,6	-1,6	-0,6	-0,3
Vklady do základného imania	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostatné	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostatné finančné aktíva	0,3	-0,2	0,0	0,3	0,3	0,0	0,2	0,1	0,4	0,6
Zmena dlhu verejnej správy v dôsledku precenenia										
Kurzové zisky (-)/straty (+)	0,0	-0,3	0,2	-0,4	-0,6	-0,7	-1,0	-0,5	0,0	0,0
z devízových položiek	0,5	0,0	0,2	-0,4	-0,6	-0,7	-1,0	-0,4	-0,1	0,1
Ostatné účinky precenenia ¹⁾	-0,6	-0,3	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0	-0,1	0,0	-0,1
Ostatné zmeny dlhu verejnej správy ²⁾	0,0	-9,5	1,4	3,4	-0,9	0,0	-0,2	0,9	-0,6	0,7

Zdroj: ESCB a Európska komisia.

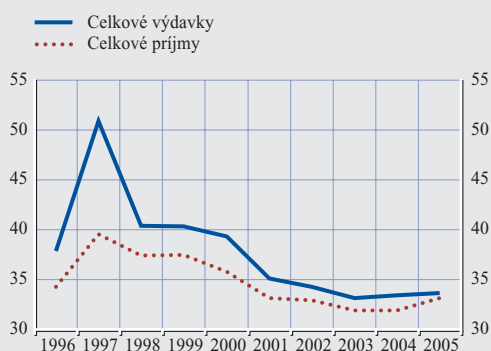
Poznámka: Rozdiely medzi výslednou sumou a súčtom položiek sú spôsobené zaokrúhľovaním.

1) Vrátane rozdielov medzi nominálnym a trhovým ocenením dlhu verejnej správy v čase emisie.

2) Transakcie s ostatnými záväzkami (pasíva verejného sektora), sektorové reklasifikácie a štatistické odchýlky. Do tejto položky možno zahrnúť aj niektoré prípady prevzatia dlhu.

Graf 4 Príjmy a výdavky verejnej správy

(v percentách HDP)

Zdroj: ESCB.

Tabuľka 7 Rozpočtová pozícia verejnej správy

(v percentách HDP)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Celkové príjmy	34,3	39,6	37,4	37,5	35,8	33,1	32,9	31,9	31,9	33,1
Bežné príjmy	34,3	39,5	37,4	37,4	35,7	33,1	32,4	31,5	31,5	32,4
Priame dane	8,3	9,0	9,1	9,2	8,4	7,8	7,5	8,0	8,7	9,1
Nepriame dane	11,9	14,6	14,0	13,8	12,6	12,2	12,4	11,8	11,1	11,2
Príspevky sociálneho zabezpečenia	8,0	8,6	9,1	9,3	9,4	9,0	8,7	8,6	8,7	8,6
Ostatné bežné príjmy	6,2	7,3	5,1	5,0	5,4	4,1	3,8	3,2	2,9	3,5
Kapitálové príjmy	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,5	0,4	0,5	0,8
Celkové výdavky	37,9	50,9	40,4	40,3	39,3	35,1	34,3	33,2	33,4	33,7
Bežné výdavky	32,7	35,4	36,7	36,8	34,7	32,2	30,8	29,7	29,6	30,0
Odmeny zamestnancom	10,9	11,4	12,8	13,5	12,7	11,7	11,4	10,8	10,8	10,4
Sociálne dávky okrem naturálnych sociálnych transferov	8,9	9,3	10,0	11,4	10,7	10,6	9,3	9,1	9,1	9,0
Úrokové výdavky	0,9	0,8	1,1	1,4	1,7	1,5	1,3	1,2	0,9	0,8
Z toho: vplyv swapov a kontraktov FRA	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostatné bežné výdavky	12,0	13,9	12,8	10,4	9,6	8,5	8,8	8,5	8,8	9,7
Investičné výdavky	5,1	15,5	3,8	3,6	4,6	2,9	3,5	3,4	3,8	3,7
Prebytok (+)/deficit (-)	-3,6	-11,4	-3,0	-2,9	-3,6	-2,0	-1,4	-1,2	-1,5	-0,5
Primárne saldo	-2,7	-10,5	-1,9	-1,5	-1,8	-0,5	-0,1	0,0	-0,5	0,3
Prebytok/deficit po očistení o investičné výdavky verejnej správy	-1,1	-9,0	-0,5	-0,3	-1,2	0,2	1,5	1,8	2,0	3,0

Zdroj: ESCB a Európska komisia.

Poznámka: Rozdiely medzi výslednou sumou a súčtom položiek sú spôsobené zaokrúhľovaním. Úrokové výdavky podľa postupu pri nadmernom deficite. Položka „vplyv swapov a kontraktov FRA“ sa rovná rozdielu medzi úrokmi (alebo deficitom/prebytkom) podľa vymedzenia v postupe pri nadmernom deficite a v ESA 95. Pozri nariadenie (ES) č. 2558/2001 Európskeho parlamentu a Rady o novej klasifikácii vyrovnávacích platieb v rámci swapových dohôd a kontraktov FRA.

Tabuľka 8 Projekcie rozpočtovej záťaže spôsobenej starnutím populácie

(v percentách)

	2004	2010	2020	2030	2040	2050
Pomer populácie v poproduktívnom veku (počet osôb starších ako 65 rokov k počtu osôb vo veku od 15 do 64 rokov)	22,3	23,4	26,0	33,4	39,3	44,9
Zmena výdavkov verejnej správy súvisiacich so starnutím populácie (v % HDP) v porovnaní s rokom 2004	-	-0,7	-0,9	0,3	0,8	1,4

Zdroj: „The impact of ageing on public expenditure: projections for the EU25 Member States on pensions, health care, long-term care, education and unemployment transfers (2004-2050)“, Európska komisia 2006. Správa Výboru pre hospodársku politiku a Európskej komisie (DG ECFIN).

3 VÝVOJ VÝMENNÉHO KURZU

Tabuľka 9 (a) Stabilita výmenného kurzu

Účasť v mechanizme výmenných kurzov (ERM II)	Áno
Dátum vstupu	28. jún 2004
Devalvačná zmena dvojstrannej centrálnej parity z vlastnej iniciatívy krajiny	Nie
Maximálna odchýlka nahor a nadol ¹⁾	Maximálna odchýlka nahor Maximálna odchýlka nadol
28. jún 2004 až 28. apríl 2006	
Euro	0,0 0,0

Zdroj: ECB.

1) Maximálna percentuálna odchýlka od centrálnej parity ERM II. Desafňový kľzavý priemer údajov podľa denného kurzového lístka.

(b) Kľúčové indikátory tlakov na výmenný kurz litovského litasu

(priemer trojmesačného obdobia končiaceho sa daným mesiacom)

	2004		2005				2006	
	júl	okt.	jan.	apr.	júl	okt.	jan.	apr.
Volatilita výmenného kurzu ¹⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Diferenciál krátkodobej úrokovej miery ²⁾	0,6	0,6	0,5	0,4	0,2	0,2	0,1	0,0

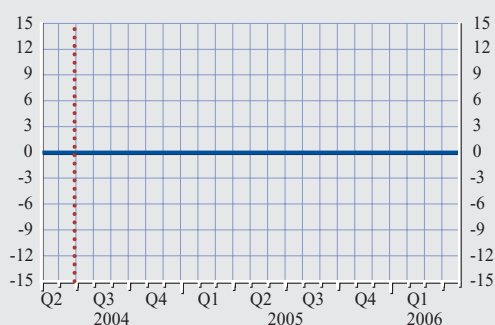
Zdroj: Národné údaje a výpočty ECB.

1) Aualizovaná mesačná štandardná odchýlka (v percentách) denných percentuálnych zmien výmenného kurzu voči euru.

2) Rozdiel (v percentuálnych bodoch) medzi trojmesačnou medzibankovou úrokovou mierou a trojmesačným EURIBOR-om.

Graf 5 Litovský litas – odchýlka od centrálnej parity ERM II

(denné údaje; percentuálna odchýlka; 1. máj 2004 až 28. apríl 2006)

Zdroj: ECB.

Poznámka: Vertikálna čiara znamená dátum vstupu do ERM II (28. jún 2004). Kladná/záporná odchýlka od centrálnej parity znamená, že mena sa pohybuje v apreciačnom/depreciačnom pásme. Fluktučné pásmo litovského litasu je $\pm 15\%$. Odchýlky pred 28. júnom 2004 sa vzťahujú na centrálnu paritu litovského litasu stanovenú pri vstupe do ERM II.

Tabuľka 10 Litovský litas – vývoj reálneho výmenného kurzu

(mesačné údaje; percentuálne odchýlky; apríl 2006 v porovnaní s jednotlivými referenčnými obdobiami)

	Priemer od januára 1996 do apríla 2006	Priemer od januára 1999 do apríla 2006
Reálny dvojstranný výmenný kurz voči euru ¹⁾	9,5	1,8
<i>Informatívne položky:</i>		
Nominálny efektívny výmenný kurz ²⁾	13,8	6,5
Reálny efektívny výmenný kurz ^{1), 2)}	11,3	4,4

Zdroj: ECB.

Poznámka: Kladné znamienko znamená zhodnocovanie, záporné znehodnocovanie.

1) Na základe vývoja HICP a CPI.

2) Efektívny výmenný kurz voči eurozóne, členským štátom EÚ nepatriacim do eurozóny a 10 ďalším hlavným obchodným partnerom.

Tabuľka 11 Vývoj vo vzťahu k zahraničiu

(v percentách HDP, ak nie je uvedené inak)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Saldo bežného a kapitálového účtu	-8,9	-9,9	-11,7	-11,0	-5,9	-4,7	-4,7	-6,4	-6,4	-5,6
Spojené saldo priamych a portfóliových investícií ¹⁾	4,2	5,3	8,1	9,1	5,6	5,8	5,1	2,3	3,2	1,1
Saldo priamych investícií	1,9	3,3	8,3	4,4	3,3	3,6	5,0	0,8	2,3	2,6
Saldo portfóliových investícií	2,3	2,0	-0,2	4,7	2,3	2,2	0,1	1,5	0,9	-1,5
Čistá medzinárodná investičná pozícia	-13,9	-18,5	-22,5	-34,3	-35,0	-34,6	-32,9	-33,4	-34,7	-35,4
Vývoz tovarov a služieb ²⁾	52,2	53,1	45,7	39,1	44,6	49,8	52,8	51,3	52,2	58,3
Dovoz tovarov a služieb ²⁾	61,8	63,4	57,2	49,2	50,9	55,2	58,3	57,0	59,2	65,3
Vývoz tovarov do eurozóny ^{3), 4)}	29,7	27,4	30,4	36,4	32,0	26,7	25,7	27,5	30,4	28,5
Dovoz tovarov z eurozóny ^{3), 4)}	31,8	34,7	36,8	35,3	32,3	34,7	35,4	34,7	35,6	32,3
<i>Informatívne položky:</i>										
Vývoz tovarov do krajín EÚ ^{3), 4)}	54,5	50,8	58,8	73,5	74,6	73,4	69,2	62,5	66,9	65,3
Dovoz tovarov z krajín EÚ ^{3), 4)}	53,6	57,7	60,7	60,0	54,5	54,8	56,5	55,8	63,3	59,0

Zdroj: ESCB a Európska komisia (Eurostat).

1) Rozdiely medzi výslednou sumou a súčtom položiek sú spôsobené zaokrúhľovaním.

2) Štatistika platobnej bilancie.

3) Štatistika zahraničného obchodu.

4) V percentách celkového vývozu/dovozu.

4 VÝVOJ DLHODOBÝCH ÚROKOVÝCH MIER

KAPITOLA 1

HODNOTENIE
HOSPODÁRSKEJ
KONVERGENCIE

LITVA

Tabuľka 12 Dlhodobé úrokové miery

(v percentách; priemer za obdobie)

	2005 dec.	jan.	2006 feb.	mar.	apr. 2005 až mar. 2006
Dlhodobá úroková miera ¹⁾	3,8	3,6	3,5	3,7	3,7
Referenčná hodnota ²⁾					5,9
Eurozóna ³⁾	3,4	3,4	3,6	3,7	3,4

Zdroj: ECB a Európska komisia.

1) Dlhodobá úroková miera vychádza z výnosov na primárnom trhu.

2) Výpočet za obdobie apríl 2005 – marec 2006 je založený na neváženom aritmetickom priemere úrokových mier Poľska, Fínska a Švédska plus 2 percentuálne body.

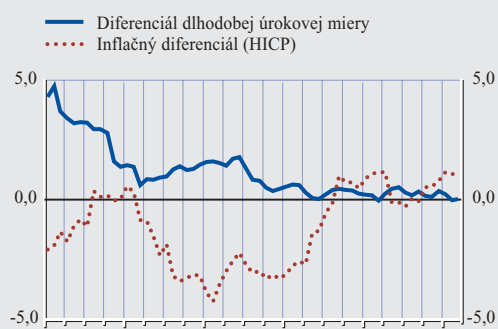
3) Priemer za eurozónu je uvedený len informatívne.

Graf 6

(a) Dlhodobá úroková miera
(mesačný priemer v percentách)

(b) Diferenciál dlhodobej úrokovej miery a inflácie
HICP voči eurozóne
(mesačný priemer v percentuálnych bodoch)

Zdroj: ECB a Európska komisia.

2.2 SLOVINSKO

2.2.1 CENOVÝ VÝVOJ

V sledovanom období od apríla 2005 do marca 2006 dosahovala priemerná miera inflácie HICP v Slovinsku 2,3 %, čo je pod referenčnou hodnotou kritéria cenovej stability 2,6 % (tabuľka 1). Podľa najnovších informácií by mala priemerná dvanásťmesačná miera inflácie HICP v najbližších mesiacoch zostať stabilná.

Spätňý pohľad na dlhšie obdobie ukazuje, že Slovinsko dosahuje nízke miery inflácie len relatívne krátko. Inflácia meraná indexom spotrebiteľských cien v Slovinsku postupne klesala až do roku 1999. Potom sa tento klesajúci trend zastavil a inflácia začala znova klesať po roku 2000 (graf 1). Inflácia HICP sa postupne znížila z 9,9 % v roku 1996 na 6,1 % v roku 1999. V roku 2000 stúpila na 8,9 %. Tento nárast inflácie spôsobilo viacero faktorov, predovšetkým zavedenie dane z pridanej hodnoty, zvýšenie domáceho dopytu, výrazný rast miezd a nárast dovozných cien. Proces znižovania inflácie znova nabral na intenzite po roku 2000. Inflácia postupne klesala a v roku 2005 dosiahla úroveň 2,5 %. Tento vývoj inflácie je odrazom viacerých dôležitých politických rozhodnutí. V roku 2001 bol prijatý nový rámec menovej politiky, ktorý za primárny cieľ, zakotvený aj v novom zákone o Banka Slovenije, stanovil cenovú stabilitu. Tým sa krajina vzdala svojho medzicieľa – menového rastu – a zaviedla rámec menovej politiky postavený na dvoch pilieroch – na menovom vývoji i vývoji reálnej ekonomiky. Menovú politiku sprevádzala kurzová politika riadená nekrytou úrokovou paritou, vďaka ktorej mohla menová politika udržiavať dostatočne vysoké úrokové miery v snahe podporovať znižovanie inflácie. Od 28. júna 2004, keď Slovinsko vstúpilo do mechanizmu ERM II, sa menová politika zameriava na udržiavanie stability výmenného kurzu voči euru. Počas sledovaného obdobia udržiavala Banka Slovenije stabilitu výmenného kurzu eura k tolaru prostredníctvom devízových swapov, pričom domáce úrokové miery držala

na pomerne vysokej úrovni, čím dosahovala kladný diferenciel voči porovnateľným úrokovým mieram v eurozóne.¹ Tento postup uľahčil posun k cenovej stabilite. K procesu znižovania inflácie vo všeobecnosti prispievala aj fiškálna politika a štrukturálne reformy vrátane progresívneho odstraňovania indexácie finančných obchodov a miezd a postupná liberalizácia finančných trhov.

Vývoj inflácie počas väčšiny obdobia od roku 1996 do roku 2005 treba vnímať na pozadí pomerne intenzívneho rastu produkcie. Rast reálneho HDP bol síce od roku 2001 do roku 2003 o niečo viac tlmený, avšak od roku 2004 znova nabera na intenzite (tabuľka 2). Na trhu práce pretrvávali pomerne stabilné podmienky s mierou nezamestnanosti pohybujúcou sa zväčša v rozpätí 6 až 7 %. Rast odmeny na zamestnanca v roku 2000 a 2001 dosiahol dvojciferné hodnoty, v roku 2004 sa spomalil na 7,7 %². V spojení s dočasným spomalením rastu produktivity práce tento vývoj vyústil do podstatného zrýchlenia rastu jednotkových nákladov práce v rokoch 2000 a 2001, ktorý sa neskôr postupne zmiernil a v roku 2004 dosahoval 3,8 %. Dovozné ceny boli počas sledovaného obdobia pomerne nestále, najmä v dôsledku kurzového vývoja a vývoja cien ropy. Relatívne slabý nárast dovozných cien v roku 2002 a 2003 prispel počas týchto dvoch rokov k procesu znižovania inflácie. Všeobecný trend spomaľovania rastu inflácie potvrdzujú aj ďalšie relevantné indexy, ako napríklad inflácia HICP bez nespracovaných potravín a energií a inflácia CPI bez zmien v čistých nepriamych daniach (tabuľka 2).

Pokiaľ ide o nedávny vývoj, v roku 2005 dosiahla priemerná ročná miera inflácie HICP úroveň 2,5 %. V januári 2006 ročná miera inflácie HICP dosahovala 2,6 % a v marci znova klesla na 2,0 % (tabuľka 3a). Pokles cien priemyselných tovarov bez energií a nižšia inflácia cien potravín v dôsledku vyššej

1 Podrobnejšie informácie v časti 2.2.3 Vývoj výmenného kurzu.

2 Údaje o raste odmeny na zamestnanca za rok 2005 zatiaľ nie sú k dispozícii. Rast priemerných hrubých mesačných príjmov v roku 2005 dosiahol 4,9 %, v porovnaní s 4,6 % v roku 2004.

medzinárodnej a domácej konkurencie pôsobili proti tlaku na rast cien spôsobovanému zvyšovaním cien ropy. Vplyv nedávneho rastu cien ropy zmierňovali aj časté úpravy spotrebných daní, ktoré podľa Banka Slovenije počas sledovaného obdobia pomohli znížiť infláciu o 0,06 percentuálneho bodu. Banka Slovenije odhaduje, že zmeny nepriamych daní a regulovaných cien celkovo zvýšili infláciu v roku 2005 o približne 1,9 percentuálneho bodu, z čoho približne 1,3 percentuálneho bodu pripadá na vyššie ceny energií. Súčasný stav inflácie je potrebné vnímať na pozadí relatívne dynamického hospodárskeho rastu. V poslednom štvrtroku 2005 reálny HDP medziročne vzrástol o 3,7 % a priemerná miera rastu za celý rok tak dosiahla 3,9 %.

Pohľad do budúcnosti poukazuje na predvídateľné faktory, ktoré budú v Slovinsku vyvíjať tlak na rast inflácie – očakávaná harmonizácia spotrebnej dane z tabaku, ktorá by mala prebehnúť v troch etapách do roku 2008, bude mať na inflácii HICP celkový podiel až 0,5 percentuálneho bodu. Ďalej je tu predpokladané zvýšenie sadzby DPH na vykompenzovanie postupného zrušenia dane zo závislej činnosti, ktoré je v rámci rozpočtu naplánované na 1. január 2007 a ktoré by mohlo mať priamy vplyv na rast inflácie v roku 2007 približne o 0,7 percentuálneho bodu. Zároveň existuje viacero rizík, ktoré by mohli spôsobiť zvyšovanie inflácie. Po prvé, súčasný pomerne intenzívny rast domáceho dopytu podporovaný čoraz rýchlejšim rastom objemu úverov by sa mohol ešte zrýchliť v dôsledku pokračujúceho približovania úrokových mier k úrovni úrokových mier v eurozóne. Ďalšie riziká sú spojené s oslabovaním účinkov zvýšenej konkurencie na infláciu (zvýšená konkurencia, ktorá trvá od polovice roka 2004, čiastočne súvisela so vstupom Slovinska do EÚ). Okrem toho môžu značný tlak na rast miezd a inflácie vyvinúť aj možné ďalšie sekundárne účinky nedávneho rastu cien energií v spojení so zvyšujúcim sa domácim dopytom a možnými úpravami regulovaných cien. V oblasti mzdového vývoja ďalej vyplýva neistota zo skutočnosti, že zatiaľ nebola uzavretá nová

dohoda o mzdách na rok 2006 a ďalšie obdobia. Z pohľadu dlhodobjšieho vývoja je pravdepodobné, že na infláciu bude mať v nasledujúcich rokoch vplyv aj proces dobiehania hospodársky rozvinutejších členských krajín, keďže úroveň HDP na obyvateľa i úroveň cien v Slovinsku sú v porovnaní s eurozónou stále nižšie (tabuľka 2). Presný rozsah vplyvu tohto procesu na infláciu je však ťažké určiť.

Prostredie podporujúce udržateľnú cenovú stabilitu bude v Slovinsku okrem iného závisieť od realizácie zdravej fiškálnej konsolidácie, čo by zároveň znížilo potenciálne dopytové tlaky v hospodárstve. Na udržanie cenovej stability bude tiež nevyhnutné urýchliť ďalšie štrukturálne reformy, ako napríklad proces odstraňovania indexácie (najmä miezd a niektorých sociálnych dávok, na ktoré sa vo väčšine prípadov ešte stále vzťahuje inflačná indexácia). V tomto kontexte bude dôležité zlepšiť pružnosť trhu práce zvýšením regionálnej mobility pracovných síl a odstraňovaním nesúladu v kvalifikačnej štruktúre pracovných síl. Sociálni partneri by mali zaistiť, aby rast miezd zohľadňoval rast produktivity práce a zároveň bral do úvahy vývoj v konkurenčných krajinách. Rovnako dôležité bude pokračovať v procese ekonomickej liberalizácie a posilniť národné opatrenia zamerané na zvyšovanie konkurencie na trhu tovarov a služieb.

2.2.2 FIŠKÁLNY VÝVOJ

V referenčnom roku 2005 vykázalo rozpočtové saldo sektora verejnej správy deficit 1,8 % HDP, čo je výrazne menej ako referenčná hodnota 3 %. Pomer dlhu verejnej správy k HDP bol 29,1 %, čo je značne pod referenčnou hodnotou 60 % (tabuľka 4). V porovnaní s predchádzajúcim rokom klesol pomer rozpočtového deficitu o 0,5 percentuálneho bodu a pomer dlhu verejnej správy sa znížil o 0,4 percentuálneho bodu. Podľa prognóz Európskej komisie sa má v roku 2006 pomer deficitu zvýšiť na 1,9 % a pomer

dlhu verejnej správy má vzrásť na 29,9 %. V rokoch 2004 a 2005 nebol pomer deficitu vyšší ako pomer výdavkov na verejné investície k HDP. Slovinsko sa nenachádza v stave nadmerného deficitu.

Spätný pohľad na obdobie od roku 1999 (prvý rok, za ktorý sú k dispozícii porovnateľné údaje o dlhu verejnej správy) do roku 2005 ukazuje, že pomer dlhu verejnej správy sa celkovo zvýšil o 4,5 percentuálneho bodu (graf 2a a tabuľka 5). Z úrovne 24,6 % v roku 1999 prudko vzrástol na 29,7 % v roku 2002 a až do roku 2005 presahoval 29 %. Ako vidno z grafu 2b, od roku 2000 (prvý rok, za ktorý sú k dispozícii porovnateľné údaje) prispievali k rastu dlhu verejnej správy primárne deficity. Úpravy súvisiace s rozdielmi medzi rozpočtovým deficitom a zmenou dlhu verejnej správy zvýšili pomer dlhu verejnej správy najmä v roku 2002, hlavne v dôsledku zmien v systéme rozpočtovania (tabuľka 6). Diferenciál rastu a úrokovej miery v sledovanom období celkovo pôsobil na znižovanie pomeru dlhu. Vývoj pozorovaný od roku 2000 môže poukazovať na úzky vzťah medzi primárnymi deficitmi a nepriaznivou dynamikou dlhu, a to bez ohľadu na počiatočnú úroveň dlhu, ktorá bola v prípade Slovinska pomerne nízka. V tejto súvislosti možno poznamenať, že podiel dlhu verejnej správy s krátkou dobou splatnosti sa od roku 1999 do roku 2002 zvýšil na 7,7 %, a následne v období do roku 2005 klesol o 2,8 percentuálneho bodu. Podiel dlhu s krátkodobou splatnosťou je nízky, a s prihliadnutím na úroveň pomeru dlhu verejnej správy je rozpočtové saldo relatívne necitlivé na zmeny úrokových mier. Podiel dlhu verejnej správy denominovaného v cudzej mene je vysoký, ale viac ako 95 % tohto dlhu je v eurách. Rozpočtové saldá sú preto relatívne necitlivé na pohyby iných výmenných kurzov ako kurzu eura k tolaru.

Od roku 2000 (prvý rok, za ktorý sú k dispozícii porovnateľné údaje o deficite verejných financií) sa vývoj pomeru deficitu k HDP vo všeobecnosti zlepšuje (graf 3a a tabuľka 7). V roku 2000 dosahoval 3,9 %. V roku 2001 síce

stúpil na 4,3 %, ale v roku 2004 už predstavoval 2,3 % a v roku 2005 iba 1,8 %. Odhady Európskej komisie (ako vidieť z grafu 3b) naznačujú, že cyklické faktory prispievali k zmene rozpočtového salda negatívne, najmä v roku 2001 a 2003. Zmeny rozpočtového salda spôsobené necyklickými faktormi mali najmä v roku 2002 na rozpočtové saldo pozitívny vplyv. Takéto zmeny by mohli byť odrazom buď trvalejšej štruktúrnej zmeny, alebo účinku dočasných opatrení. Dostupné údaje naznačujú, že dočasné opatrenia nemali v roku 2004 ani 2005 žiadny vplyv.

Pokiaľ ide o vývoj ostatných fiškálnych ukazovateľov, z grafu 4 a tabuľky 7 je zrejmé, že pomer celkových verejných výdavkov stúpil zo 48,1 % HDP v roku 2000 (prvý rok, za ktorý sú k dispozícii porovnateľné údaje) na 49,0 % v roku 2001. Do roku 2003 dosahoval stabilnú úroveň okolo 48 % a potom mierne klesal. K poklesu po roku 2001 polovičnou mierou prispelo zníženie úrokových výdavkov. Celkovo bol pomer výdavkov v roku 2005 o 0,8 percentuálneho bodu nižší ako v roku 2000. Príjmy verejnej správy v pomere k HDP sa od roku 2000 do roku 2002 zvýšili o 1,1 % a následne sa celkovo stabilizovali. V roku 2005 predstavoval pomer príjmov 45,5 %.

Strednodobá stratégia fiškálnej politiky Slovinska, ktorá je uvedená v konvergenčnom programe z decembra 2005 na obdobie 2006 – 2008, sa mierne líši od prognóz Komisie (tabuľka 4) a na rok 2006 predpokladá mierne zníženie rozpočtového deficitu na 1,7 % HDP a zvýšenie dlhu verejnej správy na 29,6 % HDP. V porovnaní s údajmi programu na rok 2005 sa počíta so znížením celkových výdavkov i príjmov o asi 0,5 % HDP. Zníženie príjmov je čiastočne dôsledkom postupného zrušenia dane zo závislej činnosti, do istej miery by ho však malo vykompenzovať zvýšenie iných daní. Rozpočet na rok 2007 v súčasnosti počíta so zvýšením sadzieb DPH (z 8,5 % na 9 % a z 20 % na 21 %), pokiaľ ho schváli parlament. V súčasnosti nie sú k dispozícii žiadne informácie o opatreniach, ktoré by mali významný dočasný vplyv na rozpočet na rok

2006. V roku 2007 má podľa prognóz pomer deficitu klesnúť na 1,4 % a pomer dlhu verejnej správy sa má stabilizovať zhruba na úrovni z roka 2006. Pokiaľ ide o rozpočtové saldá projektované v konvergenčnom programe, na dosiahnutie strednodobého cieľa stanoveného v Pakte stability a rastu, ktorý je v konvergenčnom programe kvantifikovaný ako deficit vo výške 1 % HDP, je v Slovinsku potrebná ďalšia konsolidácia.

Čo sa týka možného budúceho vývoja pomeru dlhu verejnej správy, súčasný trend naznačuje, že dlh verejnej správy sa bude zvyšovať, ale v dohľadnej dobe je možné ho udržať pod úrovňou 60 % HDP.

Ako vidieť z tabuľky 8, očakáva sa výrazné starnutie populácie. Podľa najnovších projekcií Výboru pre hospodársku politiku EÚ a Európskej komisie³ by malo Slovinsko v období do roku 2050 zaznamenať výrazný nárast výdavkov spojených so starnutím obyvateľstva na úroveň 9,7 percentuálneho bodu HDP. Tento problém je potrebné riešiť. Situácia by pritom bola jednoduchšia, ak by sa ešte pred obdobím, v ktorom by podľa prognóz malo dôjsť k zhoršeniu demografickej situácie, vytvoril v oblasti verejných financií dostatočný manévrovací priestor.

Čo sa týka ďalších úloh v rozpočtovej oblasti, pre Slovinsko bude dôležité realizovať zdravú fiškálnu konsolidáciu, čo by zároveň znížilo potenciálne dopytové tlaky v hospodárstve, najmä vzhľadom na čoraz rýchlejší rast objemu úverov a konvergenciu krátkodobých úrokových mier. Štruktúru výdavkov v Slovinsku možno podľa všetkého označiť za pomerne nepružnú, čo by mohlo brániť úpravám na výdavkovej strane rozpočtu. Podľa údajov Európskej komisie z konca roka 2003 dosahovali explicitné potenciálne záväzky, najmä v podobe štátnych záruk poskytnutých subjektom verejného sektora na financovanie infraštruktúry a exportných záruk, približne 8 % HDP, pričom sa zdá, že ich úroveň v rokoch 2004 a 2005 mierne vzrástla. Na odhad celkového rozsahu potenciálnych záväzkov

však neexistuje žiadna dohodnutá metóda a jednotlivé odhady sa môžu výrazne líšiť.

2.2.3 VÝVOJ VÝMENNÉHO KURZU

Slovinský tolar je zapojený do mechanizmu ERM II od 28. júna 2004, t. j. približne 22 mesiacov z dvojročného referenčného obdobia od mája 2004 do apríla 2006 (tabuľka 9a). Centrálna parita slovinskej meny bola stanovená na 239,64 tolarov za euro, čo bola trhovú úroveň výmenného kurzu v čase vstupu. Zároveň bolo prijaté štandardné fluktuáčne pásmo $\pm 15\%$ okolo centrálnej parity.

Na začiatku referenčného obdobia pred vstupom tolaru do ERM II slovinské orgány voči euru viedli kurzovú politiku, ktorej výsledkom bol postupný stále pomalší pokles kurzu tolaru voči euru. Základom tejto politiky vedenej aj v predchádzajúcich rokoch bola nekrytá úroková parita a jej účelom bola podpora procesu nominálnej konvergenencie. Pri vstupe do ERM II sa postupne prestala používať. Od vstupu do ERM II sa tolar obchodoval vo veľmi úzkom pásme v blízkosti centrálnej parity voči euru (graf 5). V rámci účasti v ERM II Slovinsko z vlastnej iniciatívy centrálnu paritu svojej meny voči euru nedevalvovalo. Banka Slovenije krátko po vstupe do ERM II uskutočňovala intervencie na devízových trhoch, aby naznačila svoj zámer udržať nominálny výmenný kurz tolaru na úrovni blízko centrálnej parity. Počas sledovaného obdobia sa centrálnej banke podarilo kurz eura voči tolaru udržať na stabilnej úrovni, pričom domáce krátkodobé úrokové miery držala nad úrovňou úrokových mier v eurozóne. Volatilitu národnej meny držala pod kontrolou pomocou devízových swapov. Devízové swapy komerčným bankám umožňovali získať likvidné prostriedky v domácej mene výmenou za sedemdnňové devízové vklady v centrálnej banke. Prémia

3 „The impact of ageing on public expenditure: projections for the EU25 Member States on pensions, health care, long-term care, education and unemployment transfers (2004–2050)“, Výbor pre hospodársku politiku a Európska komisia (2006).

účtovaná pri týchto operáciách vykonávaných v kombinácii so sterilizačnými obchodmi s tolarovými pokladničnými poukážkami umožnila zachovanie výrazného rozdielu medzi krátkodobými úrokovými mierami v Slovinsku a v eurozóne. Tento rozdiel sa dá v malej miere pripísať aj rizikovým prémie. S cieľom znížiť objem akumulovaných devízových swapov sa príležitostne uskutočnil priamy nákup devíz, z čoho vyplýva celkovo vysoký čistý nákup devíz s cieľom absorbovať potenciálny tlak na zhodnocovanie meny. V priebehu referenčného obdobia bola volatilita výmenného kurzu tolaru voči euru veľmi nízka (tabuľka 9b). Od vstupu do ERM II sa diferenciál krátkodobých úrokových mier oproti trojmesačnej sadzbe EURIBOR postupne znižoval, ale v poslednom štvrtroku 2005 predstavoval 1,7 percentuálneho bodu. Potom ako Banka Slovenije vo februári a marci 2006 znížila menovopolitické sadzby o spolu 50 bázických bodov, sa diferenciál v apríli 2006 znížil na 0,7 percentuálneho bodu.

Pred vstupom do ERM II bol výsledkom kurzovej politiky slovinských orgánov voči euru plynulý pokles aj nominálneho efektívneho kurzu tolaru. Tento pokles bol odrazom značných inflačných diferenciálov medzi Slovinskom a eurozónou v minulosti. Reálny výmenný kurz tolaru – bilaterálne voči euru i v efektívnom vyjadrení – sa v dôsledku toho v apríli 2006 nachádzal blízko historických priemerov počítaných od januára 1996 a od zavedenia eura (tabuľka 10). Tieto výsledky je však potrebné interpretovať s istou dávkou opatrnosti, pretože krajina sa nachádzala v štádiu prechodu na trhové hospodárstvo, čo historické hodnotenie vývoja reálnych výmenných kurzov komplikuje.

V zahraničnej oblasti Slovinsko v posledných desiatich rokoch v priemere vykazovalo vo všeobecnosti vyrovnaný spojený bežný a kapitálový účet. Výnimkou boli roky 1999 a 2000, ktoré skončili deficitom vo výške 3 % HDP. V rokoch 2001 a 2002 sa spojený bežný a kapitálový účet dostal do mierneho nadbytku. Od roku 2003 však spojený bežný a kapitálový účet znova vykazoval deficit v rozmedzí od

1 % do 2,5 % HDP (tabuľka 11). Čistý prílev priamych zahraničných investícií do Slovinska v priebehu posledných desiatich rokov bol len nevýrazný. Jeho čistá medzinárodná investičná pozícia bola záporná s maximom vo výške 19,3 % HDP dosiahnutým v roku 2005.

Slovinsko je malou, otvorenou ekonomikou a podľa najnovších dostupných údajov dosahuje pomer zahraničného obchodu s tovarmi a službami k HDP 64,8 % v prípade vývozu a 65,3 % v prípade dovozu. V roku 2005 tvoril vývoz tovarov do eurozóny 52,9 % a do EÚ 66,4% celkového objemu vývozu. Podiel dovozu z eurozóny v roku 2005 predstavoval 66,7 % a z EÚ 78,2 % celkového objemu dovozu.

2.2.4 VÝVOJ DLHODOBÝCH ÚROKOVÝCH MIER

V sledovanom období od apríla 2005 do marca 2006 dosahovali dlhodobé úrokové miery v Slovinsku v priemere 3,8 %, čo je výrazne pod referenčnou hodnotou kritéria úrokových mier vo výške 5,9 % (tabuľka 12).

V posledných rokoch bol celkový trend vývoja dlhodobých úrokových mier klesajúci (graf 6a).⁴ Rozdiel medzi dlhodobými úrokovými mierami v Slovinsku a v eurozóne sa v dôsledku toho od roka 2002 neustále znižoval (graf 6b), pričom v marci 2006 predstavoval približne 0,1 percentuálneho bodu. Hlavnými faktormi tohto trendu boli zníženie hospodárskej a finančnej neistoty vďaka zdravej rozpočtovej a menovej politike, ako aj pokles inflačného diferenciálu medzi Slovinskom a eurozónou. Diferenciál dlhodobých úrokových mier sa okrem toho zúžil aj vďaka tomu, že trh očakával skorý vstup Slovinska do ERM II, ktorý nastal v júni 2004, a vďaka odvtedy pomerne stálemu kurzu tolaru voči euru. K procesu konvergencie úrokových mier prispeli aj očakávania zavedenia eura. Celkovo možno konštatovať, že dlhodobé úrokové miery v Slovinsku sa

⁴ Marec 2002 je prvý mesiac, za ktorý sú k dispozícii údaje o referenčnej dlhodobej úrokovej miere v Slovinsku.

neustále približovali k mieram v eurozóne, čo bolo odrazom dôvery trhu vo všeobecný hospodársky a fiškálny vývoj v krajine, ako aj dôveryhodnej menovej a kurzovej politiky.

KAPITOLA 1

HODNOTENIE HOSPODÁRSKEJ KONVERGENCIE

SLOVINSKO

2.2.5 ZOZNAM TABULIEK A GRAFOV

SLOVINSKO

I CENOVÝ VÝVOJ

- Tabuľka 1 Inflácia HICP
Graf 1 Cenový vývoj
Tabuľka 2 Miera inflácie a súvisiace indikátory
Tabuľka 3 Aktuálny vývoj a prognózy inflácie
(a) Aktuálny vývoj HICP
(b) Prognózy inflácie

2 FIŠKÁLNY VÝVOJ

- Tabuľka 4 Fiškálna pozícia verejnej správy
Graf 2 Hrubý dlh verejnej správy
(a) Celkový dlh
(b) Medziročná zmena a jej príčiny
Tabuľka 5 Hrubý dlh verejnej správy – štrukturálne charakteristiky
Graf 3 Prebytok (+)/deficit (-) verejnej správy
(a) Saldo
(b) Medziročná zmena a jej príčiny
Tabuľka 6 Úprava vzťahu deficitu a dlhu verejnej správy
Graf 4 Príjmy a výdavky verejnej správy
Tabuľka 7 Rozpočtová pozícia verejnej správy
Tabuľka 8 Projekcie rozpočtovej záťaže spôsobenej starnutím populácie

3 VÝVOJ VÝMENNÉHO KURZU

- Tabuľka 9 (a) Stabilita výmenného kurzu
(b) Kľúčové indikátory tlakov na výmenný kurz slovenského tolaru
Graf 5 Slovenský tolar – odchýlka od centrálnej parity ERM II
Tabuľka 10 Slovenský tolar – vývoj reálneho výmenného kurzu
Tabuľka 11 Vývoj vo vzťahu k zahraničiu

4 VÝVOJ DLHODOBÝCH ÚROKOVÝCH MIER

- Tabuľka 12 Dlhodobé úrokové miery
Graf 6 (a) Dlhodobá úroková miera
(b) Diferenciál dlhodobej úrokovej miery a inflácie HICP voči eurozóne

I CENOVÝ VÝVOJ

Tabuľka 1 Inflácia HICP

(ročná percentuálna zmena)

	2005	2006			apr. 2005 až mar. 2006
	dec.	jan.	feb.	mar.	
Inflácia HICP	2,4	2,6	2,3	2,0	2,3
Referenčná hodnota ¹⁾					2,6
Eurozóna ²⁾	2,2	2,4	2,3	2,2	2,3

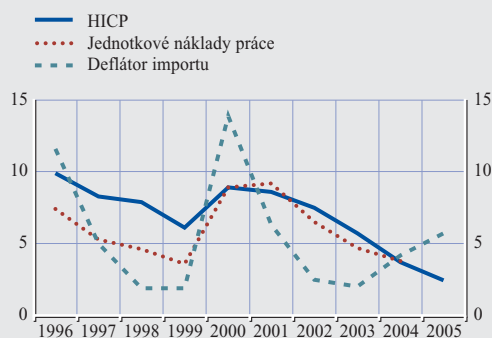
Zdroj: Európska komisia (Eurostat).

1) Výpočet za obdobie apríl 2005 – marec 2006 je založený na neváženom aritmetickom priemere ročných percentuálnych zmien HICP Poľska, Fínska a Švédska plus 1,5 percentuálneho bodu.

2) Údaj za eurozónu je uvedený len informatívne.

Graf 1 Cenový vývoj

(priemerná ročná percentuálna zmena)

Zdroj: Európska komisia (Eurostat) a národné údaje.

Tabuľka 2 Miera inflácie a súvisiace indikátory

(ročná percentuálna zmena, ak nie je uvedené inak)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Miera inflácie										
HICP	9,9	8,3	7,9	6,1	8,9	8,6	7,5	5,7	3,7	2,5
HICP bez nespracovaných potravín a energie	-	-	-	-	-	7,4	8,4	6,3	3,7	1,3
CPI	9,8	8,4	7,9	6,2	8,9	8,4	7,5	5,6	3,6	2,5
CPI bez zmien nepriamych daní	-	-	-	-	7,9	8,3	6,5	5,3	3,4	2,3
Deflátor súkromnej spotreby	10,7	8,6	6,8	6,4	7,9	7,7	7,9	5,4	3,5	1,6
Deflátor HDP	11,1	8,4	6,8	6,4	5,4	8,7	7,9	5,8	3,2	1,0
Ceny výrobcov ¹⁾	6,1	6,0	6,1	2,2	7,7	8,9	5,1	2,6	4,3	2,7
Súvisiace indikátory										
Rast reálneho HDP	3,7	4,8	3,9	5,4	4,1	2,7	3,5	2,7	4,2	3,9
HDP na obyvateľa v PPS ²⁾ (eurozóna = 100)	63,2	65,0	65,8	67,6	67,0	68,0	69,2	70,8	74,1	.
Komparatívna cenová hladina (eurozóna = 100)	68,8	70,9	73,3	73,6	73,2	73,0	74,7	75,7	73,8	.
Produkčná medzera ³⁾	-	0,1	0,2	1,2	1,0	-0,3	-0,5	-1,6	-1,2	-0,9
Miera nezamestnanosti (v %) ⁴⁾	6,9	6,9	7,4	7,3	6,7	6,2	6,3	6,7	6,3	6,3
Jednotkové náklady práce, celá ekonomika	7,3	5,3	4,6	3,6	8,9	9,2	6,5	4,7	3,8	.
Odmena na zamestnanca, celá ekonomika	13,6	12,6	8,9	7,7	12,4	11,6	8,5	7,8	7,7	.
Produktivita práce, celá ekonomika	5,9	6,9	4,1	3,9	3,3	2,2	1,9	2,9	3,7	3,1
Deflátor dovozu tovarov a služieb	11,6	5,0	1,9	1,9	13,9	6,3	2,5	2,0	4,2	5,7
Nominálny efektívny výmenný kurz ⁵⁾	-9,8	-5,5	-1,2	-6,4	-9,3	-5,1	-2,8	0,5	-0,9	-0,8
Peňažná zásoba (M3) ⁶⁾	19,7	20,0	19,1	10,2	17,2	29,4	10,6	6,5	8,6	-3,0
Bankové úvery ⁶⁾	20,2	14,2	26,9	29,9	18,8	18,7	10,2	16,4	17,0	23,7
Akciový index (SBI) ⁶⁾	-18,3	18,7	21,4	5,9	0,1	19,0	55,2	17,7	24,7	-5,6
Ceny nehnuteľností na bývanie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Zdroj: Európska komisia (Eurostat), národné údaje (CPI) a Európska komisia (produkčná medzera).

1) Priemysel bez stavebníctva, domáci odbyt.

2) PPS je parita kúpnej sily.

3) V percentách potenciálneho HDP. Kladné znamienko znamená, že aktuálny HDP je vyšší ako potenciálny HDP.

4) Podľa Medzinárodnej organizácie práce.

5) Kladné (záporné) znamienko znamená zhodnotenie (znehodnotenie).

6) Ročná miera rastu z konca obdobia podľa ECB.

Tabuľka 3 Aktuálny vývoj a prognózy inflácie

(ročná percentuálna zmena)

(a) Aktuálny vývoj HICP

	2005		jan.	2006	
	nov.	dec.		feb.	mar.
HICP					
Ročná percentuálna zmena	2,1	2,4	2,6	2,3	2,0
Priemerná zmena medzi poslednými 3 mesiacmi a predchádzajúcimi 3 mesiacmi, anualizovaná a sezónne očistená	4,8	2,8	0,8	0,3	0,7
Priemerná zmena medzi poslednými 6 mesiacmi a predchádzajúcimi 6 mesiacmi, anualizovaná a sezónne očistená	2,8	3,0	2,8	2,9	2,4

Zdroj: Európska komisia (Eurostat) a výpočty ECB.

(b) Prognózy inflácie

	2006	2007
HICP, Európska komisia (jar 2006)	2,4	2,5
CPI, OECD (december 2005) ¹⁾	-	-
CPI, MMF (apríl 2006)	2,4	2,4
CPI, Consensus Economics (marec 2006)	2,3	2,1

Zdroj: Európska komisia, OECD, MMF a Consensus Economics.
1) Slovinsko nie je členom OECD.

2 FIŠKÁLNY VÝVOJ

Tabuľka 4 Fiškálna pozícia verejnej správy

(v percentách HDP)			
	2004	2005	2006 ¹⁾
Prebytok (+)/deficit (-) verejnej správy	-2,3	-1,8	-1,9
Referenčná hodnota	-3,0	-3,0	-3,0
Prebytok/deficit očistený o investičné výdavky verejnej správy ²⁾	1,1	1,5	1,5
Hrubý dlh verejnej správy	29,5	29,1	29,9
Referenčná hodnota	60,0	60,0	60,0

Zdroj: Európska komisia a výpočty ECB.

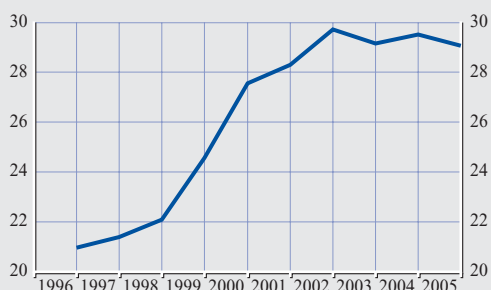
1) Projekcie Európskej komisie.

2) Kladná hodnota znamená, že deficit verejnej správy je nižší než investičné výdavky.

Graf 2 Hrubý dlh verejnej správy

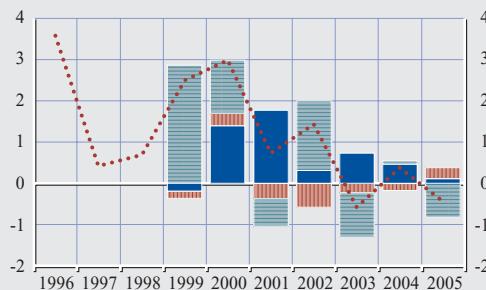
(v percentách HDP)

(a) Celkový dlh

(b) Medziročná zmena a jej príčiny

— Primárne saldo
 ■ Diferenciál rastu/úrokovej miery
 ■ Úprava vzťahu deficitu a dlhu
 ● Celková zmena

Zdroj: Európska komisia a ECB.

Poznámka: Záporné hodnoty v grafe 2 (b) znamenajú príspevok príslušného faktora k zníženiu pomeru dlhu, kladné hodnoty príspevok k jeho zvýšeniu. Údaje o dlhu do roku 1999 nie sú porovnateľné s údajmi o dlhu od roku 1999 a údaje o deficite do roku 2000 nie sú porovnateľné s údajmi o deficite od roku 2000 v dôsledku zmien v metodike a zdrojoch.

Tabuľka 5 Hrubý dlh verejnej správy – štrukturálne charakteristiky

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Celkový dlh (v percentách HDP)	21,0	21,4	22,1	24,6	27,6	28,3	29,7	29,1	29,5	29,1
Zloženie podľa mien (v % z celku)										
V domácej mene	38,2	47,9	50,8	46,5	42,9	42,2	45,5	46,6	53,0	60,0
V cudzích menách	61,8	52,1	49,2	53,5	57,1	57,8	54,5	53,4	47,0	40,0
V eurách ¹⁾	29,9	22,4	32,0	37,9	43,5	53,7	52,4	51,9	45,8	39,0
V iných cudzích menách	31,9	29,7	17,2	15,7	13,6	4,1	2,1	1,5	1,1	1,0
Domáce vlastníctvo (v % z celku)	-	-	-	53,3	50,4	51,3	59,2	62,4	68,6	72,6
Priemerná zostatková doba splatnosti (v rokoch)	.	.	.	6,7	6,7	7,2	6,5	5,9	5,6	5,6
Zloženie podľa splatnosti²⁾ (v % z celku)										
Krátkodobý dlh (do 1 roka vrátane)	0,1	0,1	2,3	3,0	5,0	5,9	7,7	7,2	5,5	4,9
Stredno- a dlhodobý dlh (viac ako 1 rok)	99,9	99,9	97,7	97,0	95,0	94,1	92,3	92,8	94,5	95,1

Zdroj: ESCB a Európska komisia.

Poznámka: Koncoročné údaje. Rozdiely medzi výslednou sumou a súčtom položiek sú spôsobené zaokrúhľovaním. Údaje o dlhu do roku 1999 nie sú porovnateľné s údajmi o dlhu od roku 1999 v dôsledku zmien v metodike a zdrojoch.

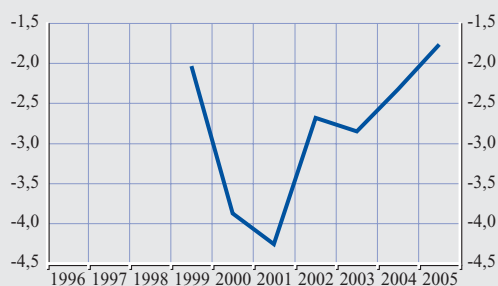
1) Pozostáva z dlhu v eurách a do roku 1999 v ECU alebo v niektorých z mien členských štátov, ktoré prijali euro.

2) Pôvodná doba splatnosti.

Graf 3 Prebytok (+)/deficit (-) verejnej správy

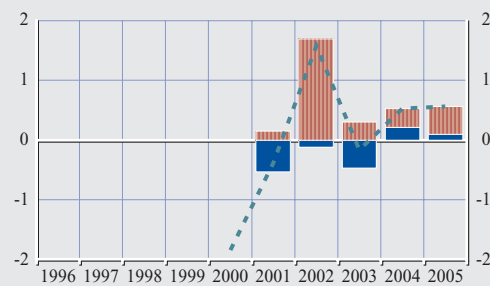
(v percentách HDP)

(a) Saldo

(b) Medziročná zmena a jej príčiny

— Cyklické faktory
 ■ Necyklické faktory
 - - Celková zmena

Zdroj: Európska komisia a výpočty ECB.

Poznámka: Záporné hodnoty v grafe 3 (b) znamenajú príspevok k zvýšeniu deficitu, kladné hodnoty príspevok k jeho zníženiu. Údaje o deficite do roku 2000 nie sú porovnateľné s údajmi o deficite od roku 2000 v dôsledku zmien v metodike a zdrojoch.

Tabuľka 6 Úprava vzťahu deficitu a dlhu verejnej správy

(v percentách HDP)											
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	
Zmena dlhu verejnej správy	5,9	2,9	2,8	4,9	5,2	3,6	4,4	1,8	2,4	0,9	
Prebytok (+)/deficit (-) verejnej správy	-	-	-	-2,0	-3,9	-4,3	-2,7	-2,8	-2,3	-1,8	
Úprava vzťahu deficitu a dlhu	-	-	-	2,9	1,3	-0,7	1,7	-1,1	0,1	-0,8	
Čistý nákup (+)/čistý predaj (-)											
finančných aktív											
Hotovosť a vklady	-	-	-	0,9	0,6	-0,4	0,1	-2,2	2,0	-0,9	
Úvery a cenné papiere okrem akcií	-	-	-	0,7	0,8	0,7	3,0	-1,1	0,3	-0,9	
Akcie a ostatné podiely	-	-	-	0,3	0,1	-0,2	0,7	-0,1	-0,1	0,2	
Privatizácia	-	-	-	-0,1	-0,2	-0,2	-3,9	-0,7	-0,1	-0,6	
Vklady do základného imania	-	-	-	-	-0,9	-0,7	-3,6	-0,7	-0,6	-1,1	
Ostatné	-	-	-	-	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Ostatné finančné aktíva	-	-	-	-	0,7	0,5	-0,4	-0,1	0,5	0,5	
Ostatné finančné aktíva	-	-	-	-0,1	0,0	-0,8	0,3	-0,3	1,9	0,4	
Zmena dlhu verejnej správy v dôsledku precenenia											
Kurzové zisky (-)/straty (+)	-	-	-	0,8	1,1	0,7	1,1	0,3	-0,8	0,0	
z devizových položiek	-	-	-	0,9	1,3	0,9	0,5	0,3	0,2	0,0	
Ostatné účinky precenenia ¹⁾	-	-	-	-0,1	-0,2	-0,1	0,6	0,0	-1,0	0,0	
Ostatné zmeny dlhu verejnej správy ²⁾	-	-	-	1,2	-0,4	-1,0	0,5	0,9	-1,1	0,1	

Zdroj: ESCB a Európska komisia.

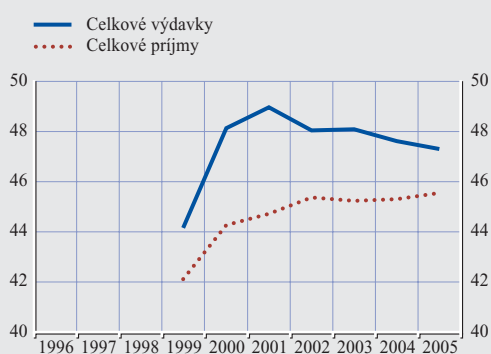
Poznámka: Rozdiely medzi výslednou sumou a súčtom položiek sú spôsobené zaokrúhľovaním. Zmeny dlhu a deficitu do roku 2000 nie sú porovnateľné so zmenami dlhu a deficitu od roku 2000 v dôsledku zmien v metodike a zdrojoch.

1) Vrátane rozdielov medzi nominálnym a trhovým ocenením dlhu verejnej správy v čase emisie.

2) Transakcie s ostatnými záväzkami (pasíva verejného sektora), sektorové reklasifikácie a štatistické odchýlky. Do tejto položky možno zahrnúť aj niektoré prípady prevzatia dlhu.

Graf 4 Príjmy a výdavky verejnej správy

(v percentách HDP)

Zdroj: ESCB.

Poznámka: Údaje o príjmoch a výdavkoch do roku 2000 nie sú porovnateľné s údajmi o príjmoch a výdavkoch od roku 2000 v dôsledku zmien v metodike a zdrojoch.

Tabuľka 7 Rozpočtová pozícia verejnej správy

(v percentách HDP)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Celkové príjmy	-	-	-	42,1	44,3	44,7	45,4	45,2	45,3	45,5
Bežné príjmy	-	-	-	41,9	44,1	44,5	45,2	45,1	45,1	45,3
Priame dane	-	-	-	9,1	7,5	7,6	7,9	8,2	8,4	8,6
Nepriame dane	-	-	-	16,2	16,3	16,1	16,4	16,6	16,2	16,2
Príspevky sociálneho zabezpečenia	-	-	-	14,3	15,0	15,2	15,1	15,0	15,0	15,2
Ostatné bežné príjmy	-	-	-	2,3	5,3	5,5	5,8	5,4	5,5	5,3
Kapitálové príjmy	-	-	-	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2
Celkové výdavky	-	-	-	44,1	48,1	49,0	48,0	48,1	47,6	47,3
Bežné výdavky	-	-	-	39,4	43,2	44,3	43,8	43,3	43,0	43,1
Odmeny zamestnancom	-	-	-	10,5	11,6	12,2	12,0	12,1	12,0	12,1
Sociálne dávky okrem naturálnych sociálnych transferov	-	-	-	.	17,0	17,0	17,1	17,0	16,9	16,9
Úrokové výdavky	-	-	-	2,2	2,5	2,5	2,4	2,1	1,9	1,6
Z toho: vplyv swapov a kontraktov FRA	-	-	-	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostatné bežné výdavky	-	-	-	.	12,1	12,6	12,4	12,1	12,3	12,4
Investičné výdavky	-	-	-	4,8	4,9	4,7	4,2	4,7	4,6	4,2
Prebytok (+)/deficit (-)	-	-	-	-2,0	-3,9	-4,3	-2,7	-2,8	-2,3	-1,8
Primárne saldo	-	-	-	0,2	-1,4	-1,8	-0,3	-0,7	-0,5	-0,1
Prebytok/deficit po očistení o investičné výdavky verejnej správy	-	-	-	0,7	-0,7	-1,1	0,3	0,5	1,1	1,5

Zdroj: ESCB a Európska komisia.

Poznámka: Rozdiely medzi výslednou sumou a súčtom položiek sú spôsobené zaokrúhľovaním. Úrokové výdavky podľa postupu pri nadmernom deficite. Položka „vplyv swapov a kontraktov FRA“ sa rovná rozdielu medzi úrokmi (alebo deficitom/prebytkom) podľa vymedzenia v postupe pri nadmernom deficite a v ESA 95. Pozri nariadenie (ES) č. 2558/2001 Európskeho parlamentu a Rady o novej klasifikácii vyrovnávacích platieb v rámci swapových dohôd a kontraktov FRA. Údaje o príjmoch, výdavkoch a prebytku/deficite do roku 2000 nie sú porovnateľné s údajmi o príjmoch, výdavkoch a prebytku/deficite od roku 2000 dôsledku zmien v metodike a zdrojoch.

Tabuľka 8 Projekcie rozpočtovej záťaže spôsobenej starnutím populácie

(v percentách)

	2004	2010	2020	2030	2040	2050
Pomer populácie v poproduktívnom veku (počet osôb starších ako 65 rokov k počtu osôb vo veku od 15 do 64 rokov)	21,4	23,6	30,8	40,4	47,7	55,6
Zmena výdavkov verejnej správy súvisiacich so starnutím populácie (v % HDP) v porovnaní s rokom 2004	-	-0,2	1,3	4,4	7,5	9,7

Zdroj: „The impact of ageing on public expenditure: projections for the EU25 Member States on pensions, health care, long-term care, education and unemployment transfers (2004-2050)“, Európska komisia 2006. Správa Výboru pre hospodársku politiku a Európskej komisie (DG ECFIN).

3 VÝVOJ VÝMENNÉHO KURZU

Tabuľka 9 (a) Stabilita výmenného kurzu

Účasť v mechanizme výmenných kurzov (ERM II)		Áno
Dátum vstupu		28. jún 2004
Devalvačná zmena dvojstrannej centrálnej parity z vlastnej iniciatívy krajiny		Nie
Maximálna odchýlka nahor a nadol ¹⁾	Maximálna odchýlka nahor	Maximálna odchýlka nadol
28. jún 2004 až 28. apríl 2006		
Euro	0,1	-0,2

Zdroj: ECB.

1) Maximálna percentuálna odchýlka od centrálnej parity ERM II. Desaťdňový kľúčový priemer údajov podľa denného kurzového lístka.

(b) Kľúčové indikátory tlakov na výmenný kurz slovinského tolara

(priemer trojmesačného obdobia končiaceho sa daným mesiacom)

	2004		2005				2006	
	júl	okt.	jan.	apr.	júl	okt.	jan.	apr.
Volatilita výmenného kurzu ¹⁾	0,4	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1
Diferenciál krátkodobej úrokovej miery ²⁾	2,3	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,6	0,9

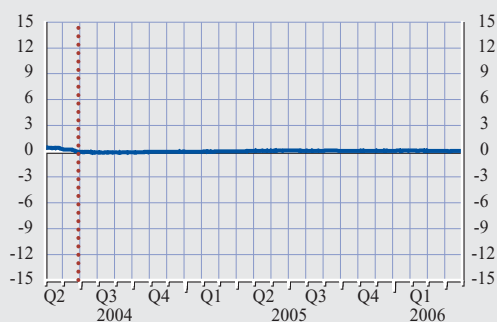
Zdroj: Národné údaje a výpočty ECB.

1) Anualizovaná mesačná štandardná odchýlka (v percentách) denných percentuálnych zmien výmenného kurzu voči euru.

2) Rozdiel (v percentuálnych bodoch) medzi trojmesačnou medzibankovou úrokovou mierou a trojmesačným EURIBOR-om.

Graf 5 Slovinský tolar – odchýlka od centrálnej parity ERM II

(denné údaje; percentuálna odchýlka; 1. máj 2004 až 28. apríl 2006)

Zdroj: ECB.

Poznámka: Vertikálna čiara znamená dátum vstupu do ERM II (28. jún 2004). Kladná/záporná odchýlka od centrálnej parity znamená, že mena je v apreciačnom/depreciačnom pásme. Fluktučné pásmo slovinského tolara je $\pm 15\%$. Odchýlky pred 28. júnom 2004 sa vzťahujú na centrálnu paritu slovinského tolara stanovenú pri vstupe do ERM II.

Tabuľka 10 Slovinský tolar – vývoj reálneho výmenného kurzu

(mesačné údaje; percentuálne odchýlky; apríl 2006 v porovnaní s jednotlivými referenčnými obdobiami)

	Priemer od januára 1996 do apríla 2006	Priemer od januára 1999 do apríla 2006
Reálny dvojstranný výmenný kurz voči euru ¹⁾	1,7	0,4
<i>Informatívne položky:</i>		
Nominálny efektívny výmenný kurz ²⁾	-12,2	-5,5
Reálny efektívny výmenný kurz ^{1), 2)}	3,2	2,6

Zdroj: ECB.

Poznámka: Kladné znamienko znamená zhodnocovanie, záporné znehodnocovanie.

1) Na základe vývoja HICP a CPI.

2) Efektívny výmenný kurz voči eurozóne, členským štátom EÚ nepatriacim do eurozóny a 10 ďalším hlavným obchodným partnerom.

Tabuľka 11 Vývoj vo vzťahu k zahraničiu

(v percentách HDP, ak nie je uvedené inak)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Saldo bežného a kapitálového účtu	0,2	0,3	-0,6	-3,3	-2,7	0,2	0,8	-1,0	-2,5	-1,5
Spojené saldo priamych a portfóliových investícií ¹⁾	3,9	2,7	1,5	1,8	1,2	1,5	6,2	-1,4	-1,3	-4,6
Saldo priamych investícií	0,8	1,5	1,1	0,3	0,4	1,1	6,5	-0,5	0,8	-0,1
Saldo portfóliových investícií	3,1	1,2	0,4	1,6	0,8	0,3	-0,3	-0,9	-2,2	-4,5
Čistá medzinárodná investičná pozícia	-2,7	-2,1	-4,6	-9,9	-12,5	-6,7	-2,6	-11,2	-16,2	-19,3
Vývoz tovarov a služieb ²⁾	51,3	53,0	52,7	48,8	55,5	57,2	57,1	55,8	60,1	64,8
Dovoz tovarov a služieb ²⁾	52,2	53,7	54,1	52,9	59,0	57,8	55,6	55,8	61,3	65,3
Vývoz tovarov do eurozóny ^{3), 4)}	61,4	60,4	62,1	62,3	60,0	57,6	55,1	54,4	53,0	52,9
Dovoz tovarov z eurozóny ^{3), 4)}	63,7	63,2	65,1	63,4	62,5	63,5	64,0	63,5	69,1	66,7
<i>Informatívne položky:</i>										
Vývoz tovarov do krajín EÚ ^{3), 4)}	70,3	69,5	71,8	72,9	71,2	69,6	67,5	66,9	66,0	66,4
Dovoz tovarov z krajín EÚ ^{3), 4)}	74,2	74,9	76,1	76,4	75,9	76,1	76,4	75,6	81,3	78,2

Zdroj: ESCB a Európska komisia (Eurostat).

1) Rozdiely medzi výslednou sumou a súčtom položiek sú spôsobené zaokrúhľovaním.

2) Štatistika platobnej bilancie.

3) Štatistika zahraničného obchodu.

4) V percentách celkového vývozu/dovozu.

4 VÝVOJ DLHODOBÝCH ÚROKOVÝCH MIER

Tabuľka 12 Dlhodobé úrokové miery

(v percentách; priemer za obdobie)

	2005 dec.	jan.	2006 feb.	mar.	apr. 2005 až mar. 2006
Dlhodobá úroková miera	3,7	3,7	3,7	3,8	3,8
Referenčná hodnota ¹⁾					5,9
Eurozóna ²⁾	3,4	3,4	3,6	3,7	3,4

Zdroj: ECB a Európska komisia.

1) Výpočet za obdobie apríl 2005 – marec 2006 je založený na neváženom aritmetickom priemere úrokových mier Poľska, Fínska a Švédska plus 2 percentuálne body.

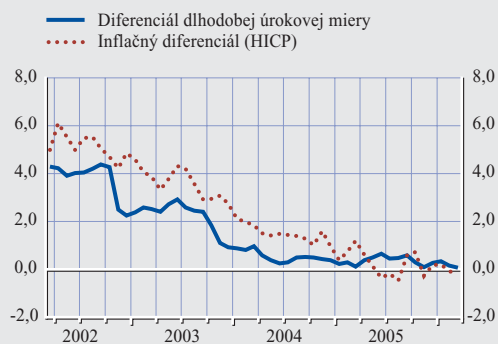
2) Priemer za eurozónu je uvedený len informatívne.

Graf 6

(a) Dlhodobá úroková miera
(mesačný priemer v percentách)

(b) Diferenciál dlhodobej úrokovej miery a inflácie
HICP voči eurozóne
(mesačný priemer v percentuálnych bodoch)

Zdroj: ECB a Európska komisia.

Poznámka: Harmonizované dlhodobé úrokové miery sú k dispozícii len od marca 2002.

PRÍLOHA

METODIKA ŠTATISTIKY KONVERGENČNÝCH UKAZOVATEĽOV

Hodnotenie procesu konvergenencie závisí vo veľkej miere od kvality a integrity štatistických podkladov. Zostavovanie a vykazovanie štatistík, najmä štatistík verejných financií, nesmie byť ovplyvňované politickými pohnutkami. Od jednotlivých členských štátov sa žiada, aby kvalitu a integritu svojich štatistík považovali za prioritnú záležitosť, aby pri zostavovaní štatistík používali primeraný systém kontroly a bilancovania a aby dodržiavali určité štandardy týkajúce sa kvalitatívnych požiadaviek v oblasti štatistiky.

Očakáva sa, že Kódex postupov pre národné štatistické úrady a štatistické úrady Spoločenstva („kódex“) zvýši nezávislosť, integritu a zodpovednosť národných štatistických úradov (NŠÚ) a pomôže vzbudiť dôveru v kvalitu rozpočtových štatistík.¹ Tento kódex, ktorý siaha ďalej, ako len po uplatňovanie minimálnych štandardov, odporúča, aby sa NŠÚ v súvislosti so spracovávaním štatistík riadili určitým normatívnym a organizačným režimom. Kódex vychádza z najlepších medzinárodných štatistických zásad, metód a postupov, a jeho účelom je teda aj zvýšenie kvality týchto štatistík.

Táto príloha sa zaoberá kvalitou a integritou primárnych konvergenčných ukazovateľov z aspektu východiskových štatistík. Týka sa niektorých normatívov súvisiacich s kvalitou a integritou štatistík a podáva všeobecné informácie o metodike štatistiky konvergenčných ukazovateľov a o tom, ako sa pri zostavovaní štatistických podkladov na účely náležitého hodnotenia konvergenčného procesu dodržia príslušné štandardy.

1 KVALITATÍVNE NORMATÍVY ŠTATISTÍK HODNOTENIA KONVERGENČNÉHO PROCESU

Uvedený kódex sa týka implementácie viacerých zásadných požiadaviek, medzi ktoré patria normatívy ako odborná nezávislosť, mandát na zber údajov, adekvátnosť zdrojov,

zabezpečenie kvality, dôvernosť štatistických informácií a nestrannosť a objektívnosť, ako aj procesy spracovávania štatistických informácií a štatistických výstupov.²

V roku 2005 uskutočnili Eurostat a NŠÚ internú kontrolu dodržiavania kódexu, ktorá mala dotazníkovú formu. Prehľad niektorých kvalitatívnych normatívov upravujúcich štatistickú oblasť je v tabuľke 1.³ Ide o zákonné vymedzenie nezávislosti NŠÚ, dohľad nad činnosťou štatistických úradov a ich rozpočtovú samostatnosť, zákonné vymedzenie mandátu na zber údajov a zákonné ustanovenia týkajúce sa dôveryhodnosti štatistických informácií.

2 INFLÁCIA HICP

Táto časť sa zaoberá metodikou a kvalitou štatistík, podľa ktorých sa hodnotí cenový vývoj, najmä harmonizovaný index spotrebiteľských cien (HICP). Index HICP bol vytvorený kvôli tomu, aby sa konvergenca v oblasti cenovej stability dala merať porovnateľným spôsobom. Za všetky členské štáty ho uverejňuje Európska komisia (Eurostat).⁴ Od januára 1999 je HICP za eurozónu ako celok hlavným meradlom cenového vývoja na účely jednotnej menovej politiky ECB.

1 Odporúčanie Komisie o nezávislosti, integrite a zodpovednosti národných štatistických orgánov a štatistických orgánov Spoločenstva („Recommendation of the Commission on the independence, integrity and accountability of the national and Community statistical authorities“), KOM (2005) 217, konečná verzia, Európska komisia, Brusel 25. máj 2005.

2 Zásady upravujúce štatistickú oblasť sú: náležitá metodika, vhodné štatistické postupy, zamedzenie nadmernému zaťažovaniu respondentov a efektívne vynakladanie prostriedkov. Zásady týkajúce sa štatistických výstupov sú v súlade s požiadavkami, ktoré na kvalitu štatistických údajov kladie Eurostat. Ide o zásadu relevantnosti, presnosti a spoľahlivosti, včasnosti a časovej presnosti, koherentnosti a porovnateľnosti, a prístupnosti a jasnosti. Pozri stránku <http://epp.eurostat.cec.eu.int> (apríl 2006).

3 Niektoré informácie o normatívnych základoch NŠÚ sú prevzaté z internetových stránok <http://epp.eurostat.cec.eu>, <http://www.std.lt> a <http://www.stat.si> (apríl 2006).

4 Podrobnejšie informácie o metodických aspektoch HICP sú v príručke „Harmonized Indices of Consumer Prices (HICPs) – A Short Guide for Users“, Úrad Európskych spoločenstiev pre oficiálne publikácie, Luxemburg 2004.

Tabuľka 1 Kvalita a integrita primárnych konvergenčných ukazovateľov

	Litva	Slovinsko
Normatívy kvality a integrity štatistík použitých pri hodnotení konvergenčného procesu		
Zákonné vymedzenie nezávislosti národného štatistického úradu (NŠÚ)	Podľa článku 4 zákona o štatistike štatistiky vychádzajú zo zásad objektívnosti, odbornej nezávislosti, transparentnosti metód a metodík, súladu s medzinárodnými klasifikáciami a štandardmi a dôvernosti informácií. Vedúceho NŠÚ menuje predseda vlády na základe výberového konania podľa zákona o štátnej službe, jeho funkčné obdobie nie je stanovené.	Podľa článku 2 národného zákona o štatistike sa pri zostavovaní domácich štatistík uplatňuje zásada neutrality, objektívnosti, odbornej nezávislosti, racionálnosti, dôvernosti štatistických informácií a transparentnosti. Vedúceho NŠÚ menuje predseda vlády na návrh ministra financií, funkčné obdobie je pevné (päť rokov, opätovné vymenovanie je možné).
Dohľad nad činnosťou a rozpočtová samostatnosť	NŠÚ je útvarom vlády Litovskej republiky. Je rozpočtovo samostatný, s pravidelným ročným prídelom zo štátneho rozpočtu.	NŠÚ je štátny úrad, podlieha priamo predsedovi vlády. Je rozpočtovo samostatný, s pravidelným ročným prídelom zo štátneho rozpočtu.
Zákonný mandát na zber údajov	Hlavné zásady zberu údajov stanovuje zákon o štatistike.	Hlavné zásady zberu údajov stanovuje národný zákon o štatistike.
Zákonné ustanovenia o dôvernosti štatistických informácií	Dôvernosť štatistických informácií zaručuje článok 13 zákona o štatistike. Pozri tiež „Pravidlá a nariadenia o dôverných informáciách a o zaobchádzaní s týmito informáciami“ (Štatistický úrad Litvy).	Dôvernosť štatistických informácií zaručuje článok 34 národného zákona o štatistike.
Inflácia HICP		
Dodržiavanie minimálnych zákonných noriem	Dodržiavanie potvrdil Eurostat v roku 2004 (28. stretnutie CMFB, jún 2004, HICP compliance monitoring – progress report) a v roku 2006.	Dodržiavanie potvrdil Eurostat v roku 2004 (28. stretnutie CMFB, jún 2004, HICP compliance monitoring – progress report) a v roku 2006.
Iné otázky	V roku 2006 poskytla Litva revidované údaje o HICP za roky 1996 až 2000. Pokrytie údajov a ich váhy zodpovedajú štandardom uplatňovaným od roku 2001.	Slovinsko poskytlo údaje za obdobie 1995 až 1999 o celkovom indexe a o 12 čiastkových indexoch COICOP zostavených podľa definície a pokrytia CPI.
Štatistiky verejných financií		
Poskytnuté údaje	Boli poskytnuté údaje o príjmoch, výdavkoch, deficite a dlhu za roky 1996 až 2005.	Neboli poskytnuté údaje o príjmoch, výdavkoch a deficite do roku 1999.
Nevyriešené štatistické otázky	Podľa najnovších dostupných informácií sa zdá, že Litva nevyriešené štatistické otázky nemá.	Nadálej prebieha diskusia o dosahu zmien v spôsobe vykazovania daní z pridanej hodnoty na úpravu vzťahu deficitu a dlhu v roku 2002.
Konzistentnosť štatistík verejných financií	Nedostatočná konzistencia nebola zaznamenaná.	Poskytnuté údaje o čistých transakciách s finančnými aktívami/pasívami za roky 1999 až 2001 nie sú v súlade s údajmi o transakciách s aktívami a transakciách s pasívami.
Úprava vzťahu deficitu a dlhu	Závažnejšie otázky sa nezaznamenali.	Transakcie súvisiace s dlhom podľa maastrichtských kritérií za obdobie 1999 až 2001 sú vykazované v nominálnej, a nie v trhovej hodnote. Za toto obdobie teda nie je možné konzistentné porovnanie úverových potrieb a zmeny dlhu.
Inštitúcia zabezpečujúca zostavovanie údajov EDP	Aktuálne údaje EDP zostavuje NŠÚ v spolupráci s ministerstvom financií; ministerstvo financií poskytuje prognózy. NCB sa do zostavovania týchto štatistík priamo nezapája, avšak starostlivo sleduje proces ich zostavovania v rámci metodických diskusií.	Aktuálne údaje EDP zostavuje NŠÚ v spolupráci s ministerstvom financií; prognózy vypracúva ministerstvo financií. NCB sa do zostavovania týchto štatistík priamo nezapája, avšak starostlivo sleduje proces ich zostavovania v rámci metodických diskusií.

Článok 1 Protokolu č. 21 o kritériách konvergenzie, na ktorý sa odvoláva článok 121 zmluvy, vyžaduje, aby sa cenová konvergencia merala pomocou indexu spotrebiteľských cien porovnateľným spôsobom, s prihliadnutím na rozdiely medzi národnými definíciami. V októbri 1995 prijala Rada EÚ nariadenie č. 2494/95 o harmonizovaných indexoch spotrebiteľských cien. Harmonizačné opatrenia týkajúce sa indexov HICP sa zakladajú aj na viacerých ďalších nariadeniach Rady EÚ a Komisie. Indexy HICP majú rovnaké pokrytie položiek, teritoriálnych oblastí a príslušného obyvateľstva (všetky tri otázky sú hlavným dôvodom rozdielnosti medzi národnými indexmi spotrebiteľských cien). Spoločné štandardy sa pripravujú aj pre niektoré iné oblasti (napríklad o prístupe k novým tovarom a službám).

Pri výpočte indexu HICP sa používajú váhy výdavkových kategórií, ktoré sa každoročne aktualizujú (ak by vplyv na index nemal byť významný, aktualizuje sa v dlhších intervaloch). Váhy sú stanovované pre všetky tovary a služby v kategórii konečných spotrebných peňažných výdavkov domácností (household final monetary consumption expenditure – HFMCE). Údaje HFMCE sú odvodené od ukazovateľa konečných spotrebných výdavkov domácností, ktorý sa používa v národných účtoch, avšak nezahŕňajú výdavky na bývanie v nehnuteľnostiach v osobnom vlastníctve. Sledujú sa ceny, ktoré domácnosti v peňažných transakciách skutočne platia za tovary a služby, a sú do nich teda zahrnuté aj všetky dane z tovarov a služieb (po odpočítaní dotácií), napr. DPH a spotrebné dane. Výdavky na zdravotnú starostlivosť, vzdelávanie a sociálne služby sú započítané len v tom v prípade, keď ide o výdavky z rozpočtu domácností a tieto nie sú replávané.

2.1 DODRŽIAVANIE MINIMÁLNYCH ZÁKONNÝCH ŠTANDARDOV V SLEDOVANÝCH KRAJINÁCH

V marci 2004 Eurostat potvrdil, že Litva a Slovinsko dodržiavajú minimálne zákonné štandardy týkajúce sa HICP. Ich dodržiavanie

sa znovu potvrdilo v roku 2006, keď sa odsúhlasilo najmä ošetrovanie regulovaných cien a cien energií. Tieto dva národné HICP pokrývajú HFMCE, ako to vyžadujú štandardy EÚ. Váhy výdavkových kategórií a spotrebný kôš sa aktualizujú ročne. Ostatné štandardy HICP týkajúce sa napríklad miery podrobnosti v uverejňovaných cenových indexoch a harmonogramu zverejňovania sú tiež splnené. Keďže sa však indexy HICP harmonizujú etapovito, údaje za HICP do roku 2001 nie sú úplne porovnateľné s najnovšími údajmi.

3 ŠTATISTIKY VEREJNÝCH FINANCIÍ

Táto časť hodnotí metodiku a kvalitu štatistík, ktoré slúžia na posudzovanie vývoja v rozpočtovej oblasti. Štatistiky verejných financií sa zakladajú na koncepcii národných účtov a mali by spĺňať požiadavky Európskeho systému národných a regionálnych účtov v Spoločenstve (ESA 95)⁵ a nariadenia Rady (ES) č. 3605/93 z 22. novembra 1993 v znení nariadenia Rady (ES) č. 2103/2005 z 12. decembra 2005 o dlhu. Protokol č. 20 o postupe pri nadmernom deficite (excessive deficit procedure – EDP) spolu s nariadením Rady (ES) č. 3605/93 o uplatňovaní Protokolu o postupe pri nadmernom deficite v znení zmien a doplnkov⁶ definuje pojmy ako „verejná správa“, „prebytok/deficit“, „úrokové výdavky“, „investície“, „dlh“, a „hrubý domáci produkt (HDP)“ odkazom na ESA 95. ESA 95 sú v súlade s ostatnými medzinárodnými štatistickými štandardmi, napríklad so Systémom národných účtov 1993 (SNA 93). Štatistiky EDP sa týkajú sektora ESA 95 „verejná správa“. Tento pojem zahŕňa ústrednú

5 Nariadenie Rady (ES) č. 2223/96 z 25. júna 1996 o Európskom systéme národných a regionálnych účtov v Spoločenstve, Ú. v. L 310, 30.11.1996, s. 1 - 469.

6 Článok 104 Zmluvy o založení ES; Protokol o postupe pri nadmernom deficite (EDP), ktorý tvorí prílohu zmluvy, nariadenie Rady (ES) č. 3605/93 o uplatňovaní protokolu o EDP; Pakt stability a rastu, ktorého časťou je (i) nariadenie Rady (ES) č. 1467/97 o urýchľovaní a objasňovaní implementácie EDP a (ii) nariadenie Rady (ES) č. 1056/2005, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 1467/97 o urýchľovaní a objasňovaní uplatňovania postupu pri EDP.

štátnu správu, regionálne štátne správy (v členských štátoch s federálnym usporiadaním) alebo miestne samosprávy a fondy sociálneho zabezpečenia. Zvyčajne doň nepatria štátne spoločnosti.

Deficit (-)/prebytok (+) rozpočtového hospodárenia EDP sa rovná súčtu položiek ESA „čisté prijaté (+)/čisté poskytnuté úvery (-)“ a „čisté zúčtovanie swapov a kontraktov FRA [forward rate agreements]“. Čisté prijaté (+)/čisté poskytnuté úvery (-) podľa ESA 95 sa rovnajú rozdielu položiek „celkový príjem“ a „celkové výdavky“. Zatiaľ čo väčšina transakcií vnútri jednotlivých sektorov verejnej správy nie je konsolidovaná, distributívne transakčné „úroky“, „ostatné bežné transfery“, „investičné dotácie“ a „iné kapitálové prevody“ sú konsolidované. Primárne rozpočtové saldo verejnej správy znamená saldo bez úrokových výdavkov.

Dlh verejnej správy EDP je súčtom hrubých nesplatených pasív v nominálnych hodnotách, členených podľa ESA 95 na „hotovosť a vklady“, „cenné papiere iné ako akcie bez finančných derivátov“ (napr. štátne pokladničné poukážky, štátne strednodobé dlhové cenné papiere a štátne dlhopisy) a „pôžičky“. Nepatria sem finančné deriváty, napríklad swapy, rovnako ako obchodné úvery a iné pasíva nemajúce listinnú formu, napríklad daňové preplatky. Zahrnuté nie sú ani podmienené záväzky, napríklad štátne záruky a penzijné záväzky. Čo sa týka zisťovania a odhadov celkového objemu podmienených rozpočtových záväzkov, dohodnutá metóda zatiaľ neexistuje. Odhady týchto položiek sa majú zakladať na široko poňatých predpokladoch a môžu sa značne líšiť. Dlh verejnej správy je širšie koncipovaný pojem v tom zmysle, že ani finančné, ani nefinančné aktíva nie sú odpočítané od pasív, avšak je konsolidovaný vnútri sektora verejnej správy, a preto nezahŕňa dlh ostatných útvarov verejnej správy.

Pri stanovení pomeru deficitu a pomeru dlhu sa používa HDP v stálych cenách podľa ESA 95.

V apríli 2006 odovzdala Európska komisia ECB údaje o pozíciách verejných financií (deficit/prebytok a dlh sektora verejnej správy) za roky 1996 až 2005 a prognózy na rok 2006. NCB Eurosystemu poskytujú ECB podrobné informácie o štatistikách verejných financií na základe usmernenia ECB o týchto štatistikách (ECB/2005/5).⁷ Hoci je toto usmernenie právne záväzné iba pre NCB eurozóny, NCB nepatriace do eurozóny tieto údaje o štatistikách verejných financií odovzdali v tých istých lehotách a podľa rovnakých postupov ako NCB eurozóny. Usmernenie o štatistikách verejných financií nevyžaduje len podrobné informácie o členení príjmov a výdavkov, ale aj o zložkách úpravy vzťahu deficitu a dlhu. Navyše sa požadujú aj rôzne členenia dlhu podľa typu nástroja, pôvodnej a zostávajúcej doby splatnosti a podľa držiteľov dlhových nástrojov.

3.1 POSKYTNUTÉ ÚDAJE

Čo sa týka zákonnej požiadavky na odovzdávanie štatistik verejných financií Európskej komisii, Litva odovzdala ročné údaje o príjmoch, výdavkoch, deficite a dlhu za obdobie 1996 až 2005. Slovinsko zatiaľ neposkytlo údaje o príjmoch, výdavkoch a deficite za obdobie do roku 1999. V dôsledku zmien metodiky a zdrojov údaje o deficite do roku 2000 za Slovinsko nie sú porovnateľné s údajmi o deficite po tomto roku. Podobne ani údaje o dlhu do roku 1999 nie sú porovnateľné s údajmi o dlhu po roku 1999. Hlavným faktorom ovplyvňujúcim porovnateľnosť týchto štatistik je rozdielne vymedzenie sektora verejnej správy.

3.2 NEVYRIEŠENÉ ŠTATISTICKÉ OTÁZKY

Štatistiky EDP musia odrážať rozhodnutia, ktoré prijal Eurostat vo vzťahu k výkladu osobitných prípadov sektora verejnej správy podľa ESA 95. Podrobnejšie informácie

⁷ Usmernenie ECB zo 17. februára 2005 o požiadavkách ECB na štatistické vykazovanie a o postupoch pri výmene štatistických informácií v rámci Európskeho systému centrálnych bánk v oblasti štatistiky verejných financií (ECB/2005/5); zmenené a doplnené usmernením ECB/2006/2.

o uplatňovaní rozhodnutí Eurostatu sú v príručke Eurostatu k deficitu a dlhu verejnej správy podľa ESA 95. Posledné rozhodnutia sa týkajú klasifikácie sporivých systémov dôchodkového zabezpečenia, za ktoré zodpovedá alebo ručí štát, a vykazovania vojenských výdavkov.

Dňa 2. marca 2004 prijal Eurostat rozhodnutie o klasifikácii sporivých systémov dôchodkového zabezpečenia, pri ktorých štát pôsobí buď ako správca tokov finančných príspevkov a vyplácaných dôchodkových dávok, alebo ako subjekt zaručujúci vyplácanie dôchodkov. Eurostat rozhodol, že ak za správu sporivého dôchodkového systému s definovanou výškou príspevkov, pri ktorom štát neposkytuje záruku vyplácania dôchodkov väčšine účastníkov, zodpovedá útvary vlády, systém sa nemôže v národných účtoch viesť ako systém sociálneho zabezpečenia. Útvary spravujúci tento systém sa musí klasifikovať ako verejná finančná spoločnosť. Toky platených príspevkov a vyplácaných dávok v rámci takéhoto systému sa preto nevykazujú ako príjmy a výdavky verejnej správy a neovplyvňujú výšku deficitu alebo prebytku rozpočtového hospodárenia. V dôchodkových systémoch, ktoré nie sú klasifikované ako systém sociálneho zabezpečenia, existencia štátnych záruk ako taká nepostačuje na to, aby sa takýto systém mohol zaradiť medzi systémy sociálneho zabezpečenia.

Čo sa týka implementácie tohto rozhodnutia, Eurostat priznal niektorým členským štátom výnimku prechodného obdobia, ktoré uplynie s oznámením, ktoré bude vydané na jar 2007. Keďže toto oznámenie bude pokrývať roky 2003 až 2007, členské štáty, pre ktoré platila výnimka prechodného obdobia, budú povinné na konci uvedeného obdobia spätne prepočítať svoje štatistické rady.

Dosah dôchodkových reforiem na deficit rozpočtového hospodárenia v účtovnom rámci ESA 95 treba starostlivo zhodnotiť v kontexte konvergenčného procesu. Z tohto dôvodu musí

byť vykazovanie dôchodkových reforiem dostatočne podrobné, aby sa zabezpečila spoľahlivosť údajov, na ktorých sa zakladá celkové hodnotenie konvergencie. Náklady na dôchodkovú reformu by sa mali získavať z účtov systému dôchodkového zabezpečenia. Treba poskytnúť údaje o príjmoch, výdavkoch a o deficite/prebytku novovytvoreného systému dôchodkového zabezpečenia. Náklady na dôchodkovú reformu sa potom určia ako rozdiel medzi údajmi za verejnú správu vrátane systému dôchodkového zabezpečenia a údajmi za verejnú správu bez tohto systému.

V roku 2004 sa v Litve zriadil systém sporivého dôchodkového zabezpečenia s definovanou výškou príspevkov, ktorý sa klasifikuje ako systém nepatriaci do sektora verejnej správy. Dôchodkové systémy v Slovinsku sa tiež klasifikujú ako systémy nepatriace do sektora verejnej správy.

Čo sa týka vojenských výdavkov, Eurostat prijal 9. marca 2006 rozhodnutie vymedzujúce časové obdobie účtovania týchto výdavkov, a tým aj dopad na deficit/prebytok rozpočtového hospodárenia. Lízing vojenskej techniky zabezpečovaný súkromným sektorom sa má považovať za finančný lízing, a nie za prevádzkový. V prípade dlhodobých zmlúv, vrátane zmlúv na dodávku komplexných systémov, sa výdavky verejnej správy majú účtovať v čase dodávky jednotlivých prevádzkových a systémových komponentov, a teda nie ako celkové výdavky v čase uzavretia zmluvy. Výdavky Litvy a Slovinska na vojenskú techniku sú zatiaľ pomerne malé.

V prípade Slovinska naďalej prebieha diskusia medzi Eurostatom a slovinskými orgánmi o dopade zmeny vykazovania DPH v roku 2002. Tento problém sa sústreďuje na otázku, ktorá zložka úpravy vzťahu deficitu a dlhu bude touto zmenou ovplyvnená. Deficit/prebytok verejných financií sa pritom nezmení. V tejto súvislosti sa finančné účty zostavované NCB zatiaľ nepoužívajú na členenie úpravy vzťahu deficitu a dlhu v oznámení o EDP.

3.3 KONZISTENTNOSŤ ŠTATISTÍK VEREJNÝCH FINANCIÍ

Jedna zo zásad kódexu súvisiaca so štatistickými výstupmi sa týka kvalitatívnych štandardov koherentnosti a porovnateľnosti údajov. Podľa tejto zásady by európske štatistiky mali byť vnútorne a časovo konzistentné a mali by byť porovnateľné medzi jednotlivými krajinami, a súvisiace údaje z rôznych zdrojov by sa mali dať kombinovať a spájať. Inými slovami, matematické a účtovné rovnosti by mali zostať zachované a štatistiky by mali byť koherentné a porovnateľné v primeranom časovom období a mali by byť zostavované na základe spoločných štandardov obsahového pokrytia, definícií, jednotiek a klasifikácií uplatňovaných vo vzťahu ku všetkým zisťovaniam a zdrojom. Litva poskytla úplný súbor štatistík verejných financií. Mala by však ďalej intenzívne pracovať na zabezpečení súladu medzi finančnými a nefinančnými transakciami a medzi údajmi o finančných tokoch a zodpovedajúcimi bilančnými údajmi. V prípade Slovinska je potrebné pracovať na zosúladovaní nefinančných a finančných účtov s nedávno uverejneným integrovaným systémom finančných účtov za roky 2001 až 2004. Za roky 1999 až 2001 nie sú údaje o čistých transakciách s aktívami/pasívami v súlade s poskytnutými údajmi o transakciách s aktívami a transakciách s pasívami.

3.4 ÚPRAVA VZŤAHU DEFICITU A DLHU

Zmena nesplateného dlhu sektora verejnej správy na konci roka v porovnaní so stavom na konci predchádzajúceho roka sa môže od deficitu verejnej správy v príslušnom roku podstatne líšiť. Napríklad dlh verejnej správy sa môže znížiť využitím príjmov z privatizácie štátnych spoločností alebo odpredajom iných finančných aktív, bez akéhokoľvek (bezprostredného) vplyvu na deficit verejnej správy. Vysvetlenie rozdielu medzi deficitom a zmenou dlhu verejnej správy, „úprava vzťahu deficitu a dlhu“, sa považuje za dôležitý ukazovateľ kvality a konzistentnosti štatistík

verejných financií.⁸ Zložkami tohto rozdielu sú čisté nákupy finančných aktív, zmeny ocenenia dlhu verejnej správy a iné zmeny dlhu. Na zhromaždenie údajov o týchto zložkách je potrebné za sektor verejnej správy zostaviť plnohodnotný systém finančných účtov podľa ESA 95 (transakcie, ostatné toky a bilančné stavy) a porovnať ho s dlhom v nominálnom vyjadrení.

Pokiaľ ide o údaje za rok 1997, deficit Litvy sa vyšplhal na 11,4 % HDP, najmä v dôsledku zmeny vykazovania reštitúcií zoštatneného majetku a kompenzácie za stratené úspory držiteľov rubľových vkladov, ktoré boli v čase prechodu na litas zmrazené.⁹ Toto vykazovanie je v súlade s odporúčaním Eurostatu vykazovať kapitálové transfery v roku, v ktorom štát tento záväzok zaznamenal, nie až vtedy, keď boli domácnostiam prevedené hotovostné platby, spolu s účtovnou položkou na opačnej strane ako ostatné záväzky. Väčšina týchto záväzkov sa týka roku 1997.

Slovinský integrovaný systém finančných účtov za roky 2001 až 2004, v ktorom je vo finančných transakciách a v bilančných stavoch vyznačený platiteľ a príjemca, uľahčuje dôkladné posúdenie vzťahu medzi deficitom a dlhom verejnej správy. V rokoch 1999 až 2001 sa transakcie v rámci dlhu podľa príslušného maastrichtského kritéria vykazovali v nominálnych, a nie v trhových cenách.

8 Úprava bilančných stavov/tokov v eurozóne a v krajinách EÚ 25 za roky 2001 až 2004 uverejnená v druhom oznámení EDP („Stock-flow adjustment for the euro-zone and the EU 25 2001 to 2004 reported in the second 2005 EDP notification“), Eurostat 26. septembra 2005, <http://epp.eurostat.cec.eu.int> (apríl 2006).

9 Prvé oznámenie o údajoch za deficit a dlh za rok 2004 („First notification of deficit and debt data for 2004“), tlačová správa Eurostatu STAT/05/39 z 18. marca 2005. Táto tlačová správa informovala, že medzi Eurostatom a Litvou prebieha diskusia o spôsobe vykazovania reštitúcií, čo by mohlo viesť k zníženiu vykazovaného verejného deficitu za rok 2004 a predchádzajúce roky. Hoci tlačová správa Eurostatu z 26. septembra 2005 (120/2005) o poskytovaní údajov o deficite a dlhu oznámila, že pokles deficitu verejnej správy v rokoch 2003 a 2004 bol predovšetkým dôsledkom zmeny vo vykazovaní reštitúcií za stratené úspory a nehnuteľnosti, tlačová správa z 24. apríla 2006 (48/2006) túto skutočnosť neuvádza.

4 VÝMENNÉ KURZY

Kritérium účasti v mechanizme výmenných kurzov Európskeho menového systému vymedzuje článok 3 Protokolu č. 21 o kritériách konvergenencie, na ktorý sa odvoláva článok 121 zmluvy. V stanovisku z 18. decembra 2003 Rada guvernérov ECB spresnila, že toto kritérium znamená povinnú účasť meny v mechanizme výmenných kurzov (ERM II) v najmenej dvojročnom období predchádzajúcom hodnoteniu konvergenencie, pričom sa nesmú prejavíť vážne rozpory, konkrétne nesmie dôjsť k devalvovaniu meny voči euru.

Dvojstranné výmenné kurzy mien členských štátov voči euru sú denné referenčné kurzy, ako ich ECB zaznamenáva o 14.15 hod. (po procedúre zosúlaďovania medzi centrálnymi bankami). Sú uverejňované na internetovej stránke ECB. Reálne dvojstranné výmenné kurzy sú vytvorené deflovaním nominálneho kurzového indexu infláciou HICP alebo CPI. Nominálne a reálne efektívne výmenné kurzy sa určujú aplikovaním celkových obchodných váh (vychádzajúcich z geometrického váženia) na dvojstranné nominálne a reálne výmenné kurzy mien členských štátov voči menám vybratých obchodných partnerov. Štatistiky nominálnych a reálnych efektívnych výmenných kurzov zostavuje ECB. Zvýšenie týchto indexov zodpovedá zhodnoteniu meny členského štátu. Celkové obchodné váhy vychádzajú z obchodu s priemyselnými výrobkami a vypočítavajú sa s cieľom zohľadniť vplyv tretích trhov. Indexy

efektívnych výmenných kurzov sú založené na kľzavých priemeroch z období 1995 až 1997 a 1999 až 2001, ktoré sú prepojené v januári 1999. Do skupiny obchodných partnerov patrí eurozóna, členské štáty EÚ nepatriace do eurozóny, Austrália, Kanada, Čína, Hongkong, Japonsko, Nórsko, Singapur, Južná Kórea, Švajčiarsko a Spojené štáty.

5 DLHODOBÉ ÚROKOVÉ MIERY

Článok 4 Protokolu č. 21 o kritériách konvergenencie, na ktorý sa odvoláva článok 121 zmluvy, vyžaduje, aby sa dlhodobé úrokové miery merali na základe úrokov dlhodobých štátnych dlhopisov alebo porovnateľných cenných papierov, s prihliadnutím na rozdielnosť medzi národnými definíciami. Aj keď podľa článku 5 je za poskytovanie štatistických údajov v súvislosti s týmto protokolom zodpovedná Európska komisia, ECB, vzhľadom na svoju odbornú spôsobilosť v danej oblasti, je nápomocná tým, že definuje reprezentatívne dlhodobé úrokové miery a Komisii odovzdáva údaje, ktoré zbiera od jednotlivých NCB. Ide tu o pokračovanie v činnosti, ktorú v rámci príprav tretej etapy HMÚ vykonával EMI v úzkej spolupráci s Komisiou.

V rámci tejto koncepčnej práce sa definovalo sedem kľúčových charakteristík, ktoré by sa mali zohľadniť pri kalkulovaní dlhodobých úrokových mier. Sú uvedené v tabuľke 2.

Tabuľka 2 Štatistický rámec na definovanie dlhodobých úrokových mier na účely hodnotenia konvergenencie

Pojem	Odporúčanie
Emitent dlhopisov	Emitentom dlhopisov by mala byť ústredná štátna správa.
Splatnosť	Čo najbližšie k zostávajúcej dobe splatnosti 10 rokov. Prípadné nahradenie dlhopisov by malo viesť k minimálnemu posunu splatnosti; treba zohľadniť aj štruktúrnu likviditu trhu.
Kupón	Bez priamych úprav.
Zdaňovanie	Nezdanené.
Výber dlhopisov	Vybraté dlhopisy by mali byť dostatočne likvidné. Táto požiadavka by mala určiť, aké dlhopisy sa v závislosti od podmienok na domacom trhu zvolia, či referenčné, alebo podľa štatistickej vzorky.
Vzorec pre výpočet výnosu	Vzorec výnosu do splatnosti (Yield to maturity) ISMA pre výnosy zo splátok (Redemption yields).
Agregácia	V prípade, že vo vzorke je viac dlhopisov, mal by sa ako reprezentatívny úrok vziať jednoduchý priemer výnosov.

V prípade dlhodobých úrokových mier sa predpokladá, že sa týkajú úrokov dlhopisov denominovaných v národnej mene.

6 OSTATNÉ FAKTORY

Posledný odsek článku 121 ods. 1 zmluvy ustanovuje, že v správach Európskej komisie a ECB sa okrem štyroch hlavných kritérií zohľadňuje aj vývoj ECU, výsledky integrácie trhov, situácia a vývoj národnej platobnej bilancie bežného účtu a hodnotenie jednotkových nákladov práce a ďalších cenových indexov. Zatiaľ čo v súvislosti so štyrmi hlavnými kritériami protokol č. 21 stanovuje, že na hodnotenie súladu s kritériami poskytne potrebné údaje Komisia, a popisuje tieto štatistiky podrobnejšie, o poskytovaní štatistík týkajúcich sa „ostatných faktorov“ nehovorí nič.

V prípade národnej platobnej bilancie a medzinárodnej investičnej pozície zostávajú štatistiky národné centrálné banky v súlade s pojmami a definíciami piateho vydania Príručky MMF k platobnej bilancii (BPM5) a podľa metodických štandardov ECB a Eurostatu. Podobne ako v Konvergenčnej správe ECB za rok 2004 aj táto správa hodnotí súhrn sald bežného a kapitálového účtu, čo zodpovedá čistým prijatým/poskytnutým úverom za celé hospodárstvo. Okrem toho je vhodné podotknúť, že v praxi nie je vždy možné jednoznačné rozlíšenie bežných transferov (podpoložky bežného účtu) a kapitálových transferov (podpoložky kapitálového účtu), pretože závisí od toho, ako príjemca transfer použije. Problematické je predovšetkým rozlišovanie bežných a kapitálových zložiek transferov medzi inštitúciami EÚ a členskými štátmi.¹⁰

Na bežnom účte a kapitálovom účte platobnej bilancie sú príjmové aj výdavkové transakcie uvádzané s kladným znamienkom. Prezentácia čistých transakcií na finančnom účte platobnej bilancie (t. j. priame a portfóliové investície) je v súlade s konvenciami BPM5, pričom záporné

znamienko znamená zvýšenie čistých aktív alebo zníženie čistých pasív a kladné naopak. Kladné znamienko v medzinárodnej investičnej pozícii znamená, že ide o čisté zahraničné aktíva (t. j. aktíva prekračujú pasíva), a záporné znamienko zodpovedá čistým zahraničným pasívam (t. j. pasíva prekračujú aktíva).

Čo sa týka indexov cien výrobcov, ide o domáce odbytové ceny celého priemyslu bez stavebníctva. Zber týchto štatistík je harmonizovaný podľa nariadenia EÚ o krátkodobej štatistike (STS).¹¹

Štatistiky jednotkových nákladov práce (pomer odmeny na zamestnanca k HDP v stálych cenách na zamestnanca) sú odvodené z údajov poskytovaných na základe programu na odovzdávanie údajov ESA 95.

7 DÁTUM UZÁVIERKY

Uzávierka štatistických údajov uvedených v tejto konvergenčnej správe bola 28. apríla 2006.

¹⁰ Ďalšie informácie nájdete v dokumente ECB „European Union balance of payments/international investment position statistical methods“ z novembra 2005.

¹¹ Nariadenie Rady (ES) č. 1165/98 z 19. mája 1998 o krátkodobých štatistikách, Ú. v. L 162, 5.6.1998, str. 1. Nariadenie v znení nariadenia (ES) č. 1158/2005 Európskeho parlamentu a Rady zo 6. júla 2005, Ú. v. L 191, 22.7.2005, str. 1.

**ZLUČITEL'NOST'
VNÚTROŠTÁTNYCH
PRÁVNÝCH PREDPISOV
SO ZMLUVOU**

1 ÚVOD

1.1 VŠEOBECNÉ POZNÁMKY

Článok 122 ods. 2 zmluvy vyžaduje, aby ECB (a Komisia) podali Rade EÚ minimálne raz za dva roky alebo na žiadosť členského štátu, pre ktorý platí výnimka, správu v súlade s postupom uvedeným v článku 121 ods. 1. Každá takáto správa musí obsahovať hodnotenie zlučiteľnosti vnútroštátnych právnych predpisov každého členského štátu, pre ktorý platí výnimka, vrátane štatútu jeho NCB, s článkami 108 a 109 zmluvy a štatútom Európskeho systému centrálnych bánk a Európskej centrálnej banky (ďalej len „štatút“). Táto povinnosť, ktorá vyplýva zo zmluvy a ktorá sa vzťahuje na členské štáty, pre ktoré platí výnimka, sa nazýva aj „právna konvergenca“.

1.2 ČLENSKÉ ŠTÁTY, PRE KTORÉ PLATÍ VÝNIMKA, A PRÁVNA KONVERGENCIA

Slovensko a Litva, ktorých vnútroštátne právne predpisy sa hodnotia v tejto správe, majú postavenie členských štátov, pre ktoré platí výnimka. Článok 4 aktu o podmienkach prístúpenia¹ ustanovuje, že: „Každý nový členský štát sa odo dňa prístúpenia stane účastníkom Hospodárskej a menovej únie ako členský štát, pre ktorý platí výnimka v zmysle článku 122 zmluvy o ES“.

ECB hodnotila úroveň právnej konvergenzie Slovenska a Litvy, ako aj legislatívne opatrenia, ktoré boli prijaté alebo ktoré je potrebné prijať, aby sa tento cieľ dosiahol.

Cieľom hodnotenia právnej konvergenzie je uľahčiť Rade EÚ rozhodnutie, či členský štát „spĺňa podmienky, ktoré sú potrebné na prijatie jednotnej meny“. V právnej oblasti sa tieto podmienky týkajú najmä nezávislosti centrálnej banky a právnej integrácie NCB do Eurosystemu.

1.3 ŠTRUKTÚRA PRÁVNEHO HODNOTENIA

Právne hodnotenie vychádza v zásade z rovnakého rámca ako predchádzajúce správy ECB a EMI o právnej konvergencii, a to Konvergenčná správa ECB z roku 2004 (o Českej republike, Estónsku, Cypre, Lotyšsku, Litve, Maďarsku, Malte, Poľsku, Slovinsku, Slovensku a Švédsku), 2002 (o Švédsku) a 2000 (o Grécku a Švédsku) a Konvergenčná správa EMI z roku 1998. Zlučiteľnosť vnútroštátnych právnych predpisov sa hodnotí aj vo svetle legislatívnych zmien a doplnení, ktoré boli prijaté pred 27. aprílom 2006.

2 ROZSAH PRISPÔSOBENIA

2.1 OBLASTI PRISPÔSOBENIA

Na identifikovanie oblastí, v ktorých sa vnútroštátne právne predpisy musia prispôbiť, sa hodnotia tieto otázky:

- zlučiteľnosť s ustanoveniami o nezávislosti NCB v zmluve (článok 108) a štatúte (články 7 a 14.2), ako aj s ustanoveniami o služobnom tajomstve (článok 38 štatútu),
- zlučiteľnosť so zákazom menového financovania (článok 101 zmluvy) a zákazom zvýhodneného prístupu (články 102 zmluvy) a zlučiteľnosť s požiadavkou na jednotnú písomnú podobu názvu eura, ktorá vyplýva z práva Spoločenstva, a
- právna integrácia NCB do Eurosystemu (najmä pokiaľ ide o články 12.1 a 14.3 štatútu).

¹ Akt o podmienkach prístúpenia Českej republiky, Estónskej republiky, Cyperskej republiky, Lotyšskej republiky, Litovskej republiky, Maďarskej republiky, Maltskej republiky, Poľskej republiky, Slovinskej republiky a Slovenskej republiky a o úpravách zmlúv, na ktorých je založená Európska únia (Ú. v. EÚ L 236, 23.9.2003, s. 33).

2.2 „ZLUČITEĽNOSŤ“ VERSUS „ZOSÚLADENIE“

Článok 109 zmluvy vyžaduje, aby vnútroštátne právne predpisy boli „zlučiteľné“ so zmluvou a štatútom; prípadná nezlučiteľnosť sa preto musí odstrániť. Ani nadradenosť zmluvy a štatútu nad vnútroštátnymi právnymi predpismi, ani charakter nezlučiteľnosti nemajú vplyv na požiadavku dodržiavať túto povinnosť.

Požiadavka, aby vnútroštátne právne predpisy boli „zlučiteľné“, neznamená, že zmluva vyžaduje „zosúladienie“ štatútov NCB, a to ani medzi sebou, ani so štatútom. Odlišnosti na národnej úrovni môžu naďalej pretrvávať, pokiaľ nezasahujú do výhradnej právomoci Spoločenstva v menových záležitostiach. Článok 14.4 štatútu umožňuje, aby NCB vykonávali aj iné funkcie, ako sú uvedené v štatúte, pokiaľ nezasahujú do cieľov a úloh ESCB. Ustanovenia, ktoré v štatútoch NCB umožňujú takéto ďalšie funkcie, sú jasným príkladom okolností, za ktorých môžu rozdiely zostať zachované. Z pojmu „zlučiteľnosť“ skôr vyplýva, že vnútroštátne právne predpisy a štatúty NCB sa musia upraviť tak, aby sa odstránila nezlučiteľnosť so zmluvou a štatútom a aby sa zabezpečil potrebný stupeň integrácie NCB do ESCB. Predovšetkým by sa mali upraviť všetky ustanovenia, ktoré sú v rozpore s požiadavkou na nezávislosť NCB vymedzenou v zmluve a s úlohou NCB ako neoddeliteľnej súčasti ESCB. Na dosiahnutie tohto cieľa preto nepostačuje spoliehať sa iba na nadradenosť práva Spoločenstva nad vnútroštátnymi právnymi predpismi.

Povinnosť podľa článku 109 zmluvy sa týka iba nezlučiteľnosti s ustanoveniami zmluvy a štatútu. Vnútroštátne právne predpisy, ktoré sú nezlučiteľné so sekundárnymi právnymi predpismi Spoločenstva, by sa však s týmto sekundárnym právom mali zosúladiť. Nadradenosť práva Spoločenstva nemá vplyv na povinnosť prispôbiť vnútroštátne právne predpisy. Táto všeobecná požiadavka vyplýva nielen z článku 109 zmluvy, ale aj z judikatúry Súdneho dvora Európskych spoločenstiev².

Spôsob, akým sa majú vnútroštátne právne predpisy upraviť, sa v zmluve ani v štatúte nepredpisuje. Možno to dosiahnuť odkazmi na príslušné ustanovenia zmluvy alebo štatútu, začlenením ich ustanovení s príslušným odkazom, vypustením nezlučiteľných častí alebo kombináciou týchto metód.

Nástrojom na dosiahnutie a udržanie zlučiteľnosti vnútroštátnych právných predpisov so zmluvou a štatútom je okrem iného povinnosť inštitúcií Spoločenstva a členských štátov podľa článku 105 ods. 4 zmluvy a článku 4 štatútu uskutočniť s ECB konzultácie o návrhoch právných predpisov v oblastiach jej pôsobnosti. Rozhodnutie Rady 98/415/ES z 29. júna 1998 o poradení sa s Európskou centrálnou bankou vnútroštátnymi orgánmi ohľadom návrhu právných predpisov³ výslovne vyžaduje, aby členské štáty prijali opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie súladu s touto povinnosťou.

3 NEZÁVISLOSŤ NCB

Z hľadiska nezávislosti centrálnych bánk a záležitostí služobného tajomstva bolo potrebné, aby sa vnútroštátne právne predpisy členských štátov, ktoré vstúpili do EÚ v roku 2004, upravili tak, aby spĺňali príslušné ustanovenia zmluvy a štatútu a aby boli účinné k 1. máju 2004. Švédsko bolo povinné uskutočniť potrebné legislatívne úpravy s účinnosťou k zriadeniu ESCB dňa 1. júna 1998.

3.1 NEZÁVISLOSŤ CENTRÁLNYCH BÁNK

V roku 1997 vypracoval EMI zoznam charakteristických znakov nezávislosti centrálnych bánk (podrobne opísaných v Konvergenčnej správe z roku 1998), na základe ktorých sa v tom čase hodnotili vnútroštátne

² Pozri okrem iného vec 167/73 *Komisia Európskych spoločenstiev v. Francúzska republika*, Zb. 1974, 359 ('Code du Travail Maritime').

³ Ú. v. ES L 189, 3.7.1998, s. 42.

právne predpisy členských štátov, najmä štatúty NCB. Koncepcia nezávislosti centrálnych bánk zahŕňa viaceré druhy nezávislosti, ktoré sa musia hodnotiť osobitne, a to funkčnú, inštitucionálnu, personálnu a finančnú nezávislosť. V uplynulých rokoch ECB vo svojich stanoviskách tieto aspekty nezávislosti centrálnych bánk ďalej rozpracovala. Tieto aspekty sú základom pre hodnotenie úrovne konvergencie vnútroštátnych právnych predpisov členských štátov, pre ktoré platí výnimka, so zmluvou a štatútom.

3.1.1 FUNKČNÁ NEZÁVISLOSŤ

Nezávislosť centrálnych bánk nie je samoučelná, ale je nástrojom na dosiahnutie cieľa, ktorý by mal byť jasne vymedzený a nadradený akýmkoľvek iným cieľom. Funkčná nezávislosť vyžaduje, aby hlavný cieľ každej centrálnej banky bol jasný a právne určitý, a aby sa tejto centrálnej banke poskytli potrebné prostriedky a nástroje na jeho dosiahnutie, a to nezávisle od akéhokoľvek iného orgánu. Požiadavka zmluvy na nezávislosť centrálnych bánk vyjadruje všeobecne uznávaný názor, že hlavný cieľ cenovej stability dokáže najlepšie zabezpečiť úplne nezávislá inštitúcia s presne vymedzeným mandátom. Nezávislosť centrálnych bánk je plne zlučiteľná s požiadavkou na zodpovednosť NCB za ich rozhodnutia, čo je významným aspektom zvyšovania dôvery v ich nezávislé postavenie. To zahŕňa aj transparentnosť a dialóg s tretími osobami.

Pokiaľ ide o časový horizont, zo zmluvy jasne nevyplýva, odkedy musia NCB členských štátov, pre ktoré platí výnimka, plniť hlavný cieľ cenovej stability stanovený v článku 105 ods. 1 zmluvy a článku 2 štatútu. V prípade Švédska išlo o to, či táto požiadavka má platiť od okamihu zriadenia ESCB alebo od prijatia eura. V prípade tých členských štátov, ktoré vstúpili do EÚ 1. mája 2004 bolo otáznou, či táto požiadavka má platiť od tohto dňa alebo od prijatia eura. Hoci sa článok 105 ods. 1 zmluvy nevzťahuje na členské štáty, pre ktoré platí výnimka (pozri článok 122 ods. 3 zmluvy), článok 2 štatútu sa na tieto členské štáty

vzťahuje (pozri článok 43.1 štatútu). ECB zastáva názor, že povinnosť NCB mať za svoj hlavný cieľ cenovú stabilitu platí od 1. júna 1998 v prípade Švédska a od 1. mája 2004 v prípade členských štátov, ktoré vstúpili do EÚ k tomuto dňu. Vychádza sa pri tom zo skutočnosti, že jedna z hlavných zásad Spoločenstva, a to cenová stabilita (článok 4 ods. 3 zmluvy), sa vzťahuje aj na členské štáty, pre ktoré platí výnimka. To vyplýva aj z cieľa zmluvy, že všetky členské štáty sa majú snažiť o makroekonomickú konvergenciu vrátane cenovej stability, na čo majú slúžiť aj pravidelné správy ECB a Komisie. Tento záver je založený aj na základnom princípe nezávislosti centrálnych bánk, ktorý je opodstatnený iba v prípade, ak má celkový cieľ cenovej stability prednosť.

Hodnotenia krajín v tejto správe sa zakladajú na týchto záveroch týkajúcich sa vzniku povinnosti NCB členských štátov, pre ktoré platí výnimka, mať za svoj hlavný cieľ cenovú stabilitu.

3.1.2 INŠTITUCIONÁLNA NEZÁVISLOSŤ

Zásada inštitucionálnej nezávislosti je výslovne vyjadrená v článku 108 zmluvy a článku 7 štatútu. Tieto dva články zakazujú NCB a členom ich orgánov s rozhodovacími právomocami, aby žiadali alebo prijímali pokyny od inštitúcií alebo orgánov Spoločenstva, ktorejkoľvek vlády členského štátu alebo akéhokoľvek iného subjektu. Okrem toho zakazujú inštitúciám a orgánom Spoločenstva a vládam členských štátov, aby sa snažili ovplyvňovať tých členov orgánov NCB s rozhodovacími právomocami, ktorých rozhodnutia môžu ovplyvniť plnenie úloh NCB súvisiacich s ESCB.

Či už je NCB štátnou organizáciou, verejnoprávnou inštitúciou zriadenou osobitným zákonom alebo jednoducho akciovou spoločnosťou, vždy existuje riziko, že vlastníkom môže z titulu takéhoto vlastníctva ovplyvňovať rozhodovanie týkajúce sa úloh súvisiacich s ESCB. Takýto vplyv, či už

uplatňovaný prostredníctvom akcionárskych práv alebo inak, by mohol ovplyvňovať nezávislosť NCB, a preto by sa mal zákonom obmedziť.

ZÁKAZ DÁVAŤ POKYNY

Práva tretích osôb dávať pokyny NCB, ich orgánom s rozhodovacími právomocami alebo ich členom sú nezlučiteľné so zmluvou a štatútom, pokiaľ sa týkajú úloh súvisiacich s ESCB.

ZÁKAZ SCHVAĽOVAŤ, POZASTAVOVAŤ, ZRUŠIŤ ALEBO ODLOŽIŤ ROZHODNUTIA

Práva tretích osôb schvaľovať, pozastavovať, zrušiť alebo odložiť rozhodnutia NCB sú nezlučiteľné so zmluvou a štatútom, pokiaľ sa týkajú úloh súvisiacich s ESCB.

ZÁKAZ PRESKÚMAVAŤ PRÁVNE DÔVODY ROZHODNUTIA

Právo iných orgánov ako nezávislých súdov preskúmať právne dôvody rozhodnutí NCB, ktoré sa týkajú výkonu úloh súvisiacich s ESCB, je nezlučiteľné so zmluvou a štatútom, nakoľko výkon týchto úloh nesmie byť prehodnocovaný na politickej úrovni. Právo guvernéra z právnych dôvodov pozastaviť výkon rozhodnutí, ktoré boli prijaté orgánmi ESCB alebo NCB s rozhodovacími právomocami, a následne ich predložiť politickým orgánom na konečné rozhodnutie by sa rovnalo vyžadovaniu pokynov od tretích osôb.

ZÁKAZ ÚČASTI S PRÁVOM HLASOVAŤ V ORGÁNOCH NCB S ROZHODOVACÍMI PRÁVOMOCAMI

Účasť zástupcov tretích strán v rozhodovacích orgánoch NCB s právom hlasovať o záležitostiach, ktoré sa týkajú výkonu úloh NCB súvisiacich s ESCB, a to aj v prípade, že tento hlas nie je rozhodujúci, je nezlučiteľná so zmluvou a štatútom.

ZÁKAZ KONZULTOVAŤ ROZHODNUTIA NCB EX ANTE

Výslovná zákonná povinnosť NCB konzultovať s tretími osobami ex ante dáva týmto osobám

formálny mechanizmus na ovplyvňovanie konečného rozhodnutia NCB, a preto je nezlučiteľná so zmluvou a štatútom.

Avšak dialóg medzi NCB a tretími osobami, aj keď sa zakladá na zákonnej povinnosti poskytovať informácie a vymieňať si názory, je s nezávislosťou centrálnych bánk zlučiteľný za predpokladu, že:

- nevedie k zasahovaniu do nezávislosti členov orgánov NCB s rozhodovacími právomocami,
- je plne rešpektované osobitné postavenie guvernérov v ich funkcii členov Generálnej rady ECB, a
- sú dodržané požiadavky na zachovávanie služobného tajomstva vyplývajúce zo štatútu.

SCHVÁLENIE KONANIA ČLENA ORGÁNU NCB S ROZHODOVACÍMI PRÁVOMOCAMI

Zákonné ustanovenia týkajúce sa schválenia konania členov orgánov NCB s rozhodovacími právomocami (napríklad v súvislosti s účtovníctvom) tretími osobami (napríklad vládou) by mali obsahovať primerané záruky na to, aby takáto právomoc neovplyvňovala schopnosť daného individuálneho člena NCB nezávisle prijímať rozhodnutia vo vzťahu k úlohám súvisiacim s ESCB (alebo vykonávať rozhodnutia prijaté na úrovni ESCB). Odporúča sa, aby sa do štatútov NCB na tieto účely zapracovalo výslovné ustanovenie.

3.1.3 PERSONÁLNA NEZÁVISLOSŤ

Ďalšou zárukou nezávislosti centrálnych bánk je ustanovenie štatútu o zaručení trvania funkčného obdobia členov orgánov NCB s rozhodovacími právomocami. Guvernéri sú členmi Generálnej rady ECB. Článok 14.2 štatútu ustanovuje, že štatúty NCB musia najmä ustanoviť minimálne funkčné obdobie guvernéra v dĺžke piatich rokov. Toto ustanovenie chráni aj pred svojvoľným odvolaním guvernéra tým, že ustanovuje, že

guvernéra možno z funkcie odvolať, len ak prestal spĺňať podmienky požadované pre výkon svojej funkcie, alebo ak sa dopustil závažného pochybenia, s možnosťou predložiť vec Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev. Štatúty NCB musia toto ustanovenie spĺňať nižšie uvedeným spôsobom.

MINIMÁLNA DĹŽKA FUNKČNÉHO OBDOBIA GUVERNÉRA

Štatúty NCB musia v súlade s článkom 14.2 štatútu ustanoviť minimálne trvanie funkčného obdobia guvernéra v dĺžke piatich rokov. Tým sa nevylučuje dlhšie funkčné obdobie, pričom funkčné obdobie na dobu neurčitú nevyžaduje, aby sa štatúty prispôbili, pokiaľ sú dôvody odvolania guvernéra v súlade s dôvodmi uvedenými v článku 14.2 štatútu. V prípade zmien a doplnení štatútov NCB by novela mala zaručovať trvanie funkčného obdobia guvernéra a ostatných členov orgánov s rozhodovacími právomocami, ktorí musia guvernéra prípadne zastupovať.

DÔVODY NA ODVOLANIE GUVERNÉRA

Štatúty NCB musia zaručovať, že guvernéra nemožno odvolať z dôvodov iných ako tých, ktoré ustanovuje článok 14.2 štatútu. Účelom tejto požiadavky je zabrániť orgánom, ktoré guvernéra menujú, najmä vláde a parlamentu, aby guvernéra odvolali na základe vlastného uváženia. Štatúty NCB by mali obsahovať buď dôvody na odvolanie, ktoré sú zlučiteľné s dôvodmi, ktoré ustanovuje článok 14.2 štatútu, alebo by nemali ustanovovať žiadne dôvody na odvolanie (nakoľko článok 14.2 je priamo uplatniteľný).

ZARUČENIE TRVANIA FUNKČNÉHO OBDOBIA ČLENOV ORGÁNOV NCB S ROZHODOVACÍMI PRÁVOMOCAMI, INÝCH AKO GUVERNÉRA, KTORÍ SA ZÚČASTŇUJÚ NA VÝKONE ÚLOH SÚVISIACICH S ESCB

Personálna nezávislosť by bola ohrozená, ak by sa rovnaké pravidlá pre zaručenie trvania funkčného obdobia guvernérov nevzťahovali aj na ostatných členov rozhodovacích orgánov NCB, ktorí sa zúčastňujú na výkone úloh súvisiacich s ESCB. Viaceré ustanovenia

zmluvy a štatútu vyžadujú porovnateľnú záruku trvania funkčného obdobia. Článok 14.2 štatútu neobmedzuje zaručenie trvania funkčného obdobia len na guvernérov, keďže článok 108 zmluvy a článok 7 štatútu sa vzťahuje na „členov orgánov NCB s rozhodovacími právomocami“, a nie menovite na guvernérov. Toto sa týka najmä prípadu, keď guvernér je medzi svojimi kolegami s rovnakým hlasovacím právom prvým medzi rovnými, alebo keď títo ostatní členovia môžu guvernéra zastupovať.

PRÁVO NA SÚDNE PRESKÚMANIE

Členovia orgánov NCB s rozhodovacími právomocami musia mať právo predložiť akékoľvek rozhodnutie o svojom odvolaní na posúdenie nezávislému súdu, aby sa obmedzila politicky motivovaná voľnosť uváženia pri hodnotení dôvodov na ich odvolanie.

Článok 14.2 štatútu ustanovuje, že guvernér NCB, ktorý bol odvolaný zo svojej funkcie, môže predložiť toto rozhodnutie Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev. Vnútroštátne právne predpisy by buď mali odkazovať na štatút, alebo by nemali obsahovať zmienku o práve predložiť toto rozhodnutie Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev (nakoľko článok 14.2 je priamo uplatniteľný).

Vnútroštátne právne predpisy by mali ustanoviť aj právo na súdne preskúmanie vnútroštátnymi súdmi v prípade rozhodnutia o odvolaní ostatných členov orgánov NCB s rozhodovacími právomocami, ktorí sa zúčastňujú na výkone úloh súvisiacich s ESCB. Toto právo môže byť obsiahnuté buď vo všeobecných právnych predpisoch, alebo upravené vo forme osobitného ustanovenia v štatútoch NCB.

OCHRANA PRED KONFLIKTOM ZÁJMOV

Personálna nezávislosť vyžaduje aj zabezpečenie toho, aby medzi povinnosťami členov orgánov NCB s rozhodovacími právomocami vo vzťahu k ich NCB (ako aj guvernérov vo vzťahu k ECB) a inými funkciami takýchto členov orgánov s rozhodovacími právomocami, ktorí sa

zúčastňujú na výkone úloh súvisiacich s ESCB, nemohol vzniknúť konflikt záujmov, ktorý by mohol ohroziť ich personálnu nezávislosť. Principiálnou záležitosťou je, že členstvo v orgáne s rozhodovacími právomocami, ktorý sa zúčastňuje na výkone úloh súvisiacich s ESCB, je nezlučiteľné s výkonom iných funkcií, ktoré by mohli viesť ku konfliktu záujmov. Členovia orgánov s rozhodovacími právomocami predovšetkým nesmú vykonávať funkciu ani mať záujem, ktorý by mohol ovplyvniť ich činnosti, či už ako zástupcovia zákonodarných orgánov alebo vlád, alebo prostredníctvom funkcie vo výkonnej alebo zákonodarnej oblasti štátu, resp. v regionálnej alebo miestnej samospráve, alebo v podnikateľských subjektoch. Osobitná pozornosť by sa mala venovať tomu, aby sa zabránilo konfliktom záujmov v prípade členov orgánov s rozhodovacími právomocami, ktorí nezastávajú výkonné funkcie.

3.1.4 FINANČNÁ NEZÁVISLOSŤ

Aj v prípade, ak by bola NCB úplne nezávislá z funkčného, inštitucionálneho a personálneho hľadiska (t. j. toto zaručuje štatút NCB), jej celková nezávislosť by mohla byť ohrozená, ak by nemohla autonómne používať dostatok finančných zdrojov na plnenie svojho mandátu (t. j. na výkon úloh súvisiacich s ESCB, ktorý od nej vyžaduje zmluva a štatút).

Členské štáty nesmú priviesť NCB do situácie, v ktorej by na výkon svojich úloh súvisiacich s ESCB alebo s Eurosystemom nemali dostatok finančných zdrojov. Treba poznamenať, že článok 28.1 a článok 30.4 štatútu umožňujú vyzvať NCB na doplnenie základného imania ECB a na ďalšie prevody do devízových rezerv⁴. Článok 33.2 štatútu okrem toho ustanovuje⁵, že v prípade, že ECB zaznamená stratu, ktorá nemôže byť úplne vykompenzovaná zo všeobecného rezervného fondu, Rada guvernérov ECB môže rozhodnúť, že zostávajúca strata sa vykompenzuje z menového príjmu príslušného finančného roka pomerne a až do výšky súm pridelených jednotlivým NCB. Zásada finančnej nezávislosti vyžaduje, aby dodržiavanie týchto

ustanovení nenarušovalo schopnosť NCB vykonávať svoje funkcie.

Zo zásady finančnej nezávislosti okrem toho vyplýva, že NCB musia mať dostatok prostriedkov nielen na plnenie úloh súvisiacich s ESCB, ale aj na výkon svojich vlastných národných úloh (t. j. na financovanie svojej administratívy a vlastných činností).

Koncepcia finančnej nezávislosti by sa preto mala hodnotiť z hľadiska toho, či je akákoľvek tretia osoba schopná priamo alebo nepriamo uplatňovať svoj vplyv nielen na úlohy NCB, ale aj na jej schopnosť (chápanú prevádzkovo z hľadiska pracovných síl, ako aj finančne z hľadiska primeraných finančných zdrojov) plniť svoj mandát. V tejto súvislosti sú osobitne dôležité nasledujúce štyri aspekty finančnej nezávislosti; niektoré z týchto aspektov sa upresnili iba nedávno⁶. Ide o charakteristické znaky finančnej nezávislosti v oblastiach, v ktorých sú NCB vo vzťahu k vonkajším vplyvom najviac zraniteľné.

STANOVOVANIE ROZPOČTU

Ak by nejaká tretia osoba mala právomoc určovať alebo ovplyvňovať rozpočet NCB, bolo by to nezlučiteľné s finančnou nezávislosťou, s výnimkou prípadov, keď zákon obsahuje ochrannú klauzulu v tom zmysle, že touto právomocou nie sú dotknuté finančné prostriedky potrebné na výkon úloh NCB súvisiacich s ESCB.

4 Článok 30.4 štatútu sa uplatňuje iba v rámci Eurosystemu.

5 Článok 33.2 štatútu sa uplatňuje iba v rámci Eurosystemu.

6 Zásadnými stanoviskami ECB v tejto oblasti sú;
– stanovisko CON/2002/16 z 5. júna 2002 na žiadosť írskoho ministristva financií k návrhu zákona o Central Bank and Financial Services Authority of Ireland Bill, 2002;
– stanovisko CON/2003/22 z 15. októbra 2003 na žiadosť fínskeho ministristva financií k vládneému návrhu zákona, ktorým sa mení zákon o Suomen Pankki o ostatné súvisiace zákony;
– stanovisko CON/2003/27 z 2. decembra 2003 na žiadosť rakúskeho federálneho ministristva financií k návrhu federálneho zákona o Národnej nadácii pre výskum, technológiu a rozvoj;
– stanovisko CON/2004/1 z 20. januára 2004 na žiadosť hospodárskeho výboru fínskeho parlamentu k vládneému návrhu zákona, ktorým sa mení zákon o Suomen Pankki o ostatné súvisiace zákony.

ÚČTOVNÉ PRAVIDLÁ

Účty by sa mali zostavovať podľa všeobecných účtovných pravidiel alebo podľa pravidiel, ktoré určia orgány NCB s rozhodovacími právomocami. Ak sú takéto pravidlá stanovené tretími osobami, v tom prípade musia prinajmenšom zohľadňovať návrhy orgánov NCB s rozhodovacími právomocami.

Ročná účtovná závierka by mala byť schválená orgánmi NCB s rozhodovacími právomocami za účasti nezávislých audítorov a môže podliehať následnému schváleniu tretími osobami (napríklad akcionármi, vládou). Pokiaľ ide o zisk, orgány NCB s rozhodovacími právomocami by mali mať možnosť o jeho výpočte rozhodovať nezávisle a profesionálne.

Ak činnosť NCB podlieha kontrole štátneho auditorského orgánu alebo podobného orgánu povereného kontrolou využívania verejných financií, rozsah týchto kontrol by sa mal jasne vymedziť právnym rámcem a nemala by ním byť dotknutá činnosť nezávislých externých audítorov NCB, ako sa ustanovuje v článku 27.1 štatútu. Štátny audit by sa mal vykonávať apoliticky, nezávisle a výlučne profesionálne.

ROZDELENIE ZISKU, ZÁKLADNÉ IMANIE A FINANČNÉ REZERVY NCB

Pokiaľ ide o rozdelení zisku, štatúty NCB môžu predpisovať spôsob, ako sa má zisk rozdeliť. Ak takéto ustanovenia chýbajú, o rozdelení zisku by mal profesionálne rozhodovať orgán NCB s rozhodovacími právomocami a toto rozhodnutie by nemalo byť ponechané na voľné uváženie tretích osôb, okrem prípadov, ak výslovná ochranná klauzula stanovuje, že tým nie sú dotknuté finančné prostriedky potrebné na výkon úloh NCB súvisiacich s ESCB.

Členský štát nesmie NCB uložiť zníženie jej základného imania bez predchádzajúceho súhlasu orgánov NCB s rozhodovacími právomocami, čím sa má zabezpečiť zachovanie dostatočných finančných prostriedkov na plnenie jej mandátu ako člena ESCB podľa článku 105 ods. 2 zmluvy a podľa štatútu.

Pokiaľ ide o finančné rezervy alebo finančné zásoby pre výnimočné prípady, NCB musia mať možnosť nezávisle vytvárať finančné rezervy na ochranu reálnej hodnoty svojho kapitálu a aktív.

FINANČNÁ ZODPOVEDNOSŤ ZA ORGÁNY DOHLADU

Niektoré členské štáty majú orgán finančného dohľadu začlenený v rámci svojich NCB. Ak takéto orgány podliehajú nezávislému rozhodovaniu NCB, nepredstavuje to problém. Na druhej strane je dôležité zabezpečiť, aby v prípade, keď zákon ustanovuje samostatné rozhodovanie orgánov dohľadu, rozhodnutia prijaté týmito orgánmi neohrozili financovanie NCB ako celku. V takýchto prípadoch by vnútroštátne právne predpisy mali umožniť, aby NCB mali konečnú kontrolu nad všetkými rozhodnutiami orgánov dohľadu, ktoré by mohli ovplyvniť nezávislosť NCB, a najmä jej finančnú nezávislosť.

3.2 OCHRANA SLUŽOBNÉHO TAJOMSTVA

Povinnosť zachovávať služobné tajomstvo, ktorú zamestnancom ECB a NCB ukladá článok 38 štatútu, môže viesť k prijatiu podobných ustanovení v štatútoch NCB alebo v právnych predpisoch členských štátov. Z nadradenosti práva Spoločenstva a pravidiel, ktoré sa prijímajú na jeho základe takisto vyplýva, že vnútroštátne právne predpisy o prístupe tretích osôb k dokumentom nesmú viesť k porušovaniu režimu služobného tajomstva v ESCB.

4 ZÁKAZ MENOVÉHO FINANCOVANIA A ZVÝHODNENÉHO PRÍSTUPU

4.1 ZÁKAZ MENOVÉHO FINANCOVANIA

Zákaz menového financovania je ustanovený v článku 101 ods. 1 zmluvy, ktorým sa zakazuje prečerpávanie účtov či získavanie iného druhu

úveru v ECB alebo v NCB členských štátov v prospech inštitúcií alebo orgánov Spoločenstva, ústredných vlád, regionálnych, miestnych alebo iných verejných orgánov, iných subjektov spravovaných verejným právom alebo verejnoprávnymi podnikov členských štátov; ako aj priame odkúpenie ich dlhových nástrojov ECB alebo národnými centrálnymi bankami. Zmluva obsahuje dve výnimky z tohto zákazu: nevzťahuje sa na úverové inštitúcie vo verejnom vlastníctve, s ktorými NCB v rámci ponuky rezerv zo strany centrálnych bánk musia zaobchádzať rovnako ako so súkromnými úverovými inštitúciami (článok 101 ods. 2 zmluvy), a ECB a NCB môžu pôsobiť ako fiškálni agenti vyššie uvedených orgánov verejného sektora (článok 21.2 štatútu). Presný rozsah uplatňovania zákazu menového financovania sa bližšie upravuje v nariadení Rady (ES) č. 3603/93 z 13. decembra 1993, ktorým sa stanovujú definície na uplatňovanie zákazov uvedené v článkoch 104 a 104b ods. 1 zmluvy⁷ (teraz články 101 a 103 ods. 1) a z ktorého jasne vyplýva, že zákaz zahŕňa akékoľvek financovanie záväzkov verejného sektora voči tretím osobám.

Zákaz menového financovania má zásadný význam pri zabezpečení toho, aby sa neohrozil hlavný cieľ menovej politiky (t. j. udržiavanie cenovej stability). Financovanie verejného sektora centrálnou bankou navyše znižuje tlak na fiškálnu disciplínu. Preto sa tento zákaz musí vykladať v širšom význame tak, aby sa zabezpečilo jeho dôsledné uplatňovanie, pričom sa zohľadnia iba určité výnimky, ktoré sú uvedené v článku 101 ods. 2 zmluvy a v nariadení Rady (ES) č. 3603/93. Všeobecný postoj ECB, pokiaľ ide o zlučiteľnosť vnútroštátnych právnych predpisov s týmto zákazom, sa formoval predovšetkým v rámci konzultácií členských štátov s ECB o návrhoch vnútroštátnych právnych predpisov podľa článku 105 ods. 4 zmluvy.⁸

VNÚTROŠTÁTNE PRÁVNE PREDPISY, KTORÝMI SA PREBERÁ ZÁKAZ MENOVÉHO FINANCOVANIA

Vo všeobecnosti nie je nevyhnutné, aby sa do vnútroštátnych právnych predpisov prebral článok 101 zmluvy, doplnený o nariadenie (ES) č. 3603/93, nakoľko oba predpisy sú priamo

uplatniteľné. Pokiaľ sú však tieto priamo uplatniteľné predpisy Spoločenstva prebraté do ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov, nesmú zužovať rozsah zákazu menového financovania alebo rozširovať rámec výnimiek stanovených právom Spoločenstva. Napríklad vnútroštátne právne predpisy, ktoré predpokladajú, že NCB budú financovať finančné záväzky členského štátu voči medzinárodným finančným inštitúciám (iným ako MMF, ako sa ustanovuje v nariadení (ES) č. 3603/93) alebo voči tretím krajinách, sú so zákazom menového financovania nezlučiteľné.

FINANCOVANIE VEREJNÉHO SEKTORA ALEBO ZÁVÄZKOV VEREJNÉHO SEKTORA VOČI TRETÍM OSOBÁM

Vnútroštátne právne predpisy nesmú požadovať, aby NCB financovala výkon funkcií

7 Ú. v. ES L 332, 31.12.1993, s. 1.

8 Medzi zásadné stanoviská EMI/ECB v tejto oblasti patria:

- stanovisko CON/95/8 z 10. mája 1995 ku konzultácii švédskemu ministerstvu financií podľa článku 109 f Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva („zmluva“) a článku 5.3 štatútu EMI („štatút“) o návrhu vládneho zákona, ktorým sa zavádza zákaz menového financovania („zákon“);
- stanovisko CON/97/16 z 27. augusta 1997 ku konzultácii rakúskeho federálneho ministerstva financií podľa článku 109 f Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva („zmluva“) a článku 5.3 štatútu EMI („štatút“) o návrhu federálneho zákona o účasti Rakúska na novej dohode o poskytovaní úveru Medzinárodným menovým fondom;
- stanovisko CON/2001/32 z 11. októbra 2001 na žiadosť portugalského ministerstva financií k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa právny rámec pre úverové inštitúcie a finančné spoločnosti;
- stanovisko CON/2003/27 z 2. decembra 2003 na žiadosť rakúskeho federálneho ministerstva financií k návrhu federálneho zákona o Národnej nadácii pre výskum, technológiu a rozvoj;
- stanovisko CON/2005/1 z 3. februára 2005 na žiadosť talianskeho ministerstva hospodárstva a financií k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákonný dekrét č. 7 z 25. januára 1999 novelizovaný zákonom č. 74 z 25. marca 1999 o naliehavých ustanoveniach k účasti Talianska na intervenciách Medzinárodného menového fondu s cieľom čeliť vážnym finančným krízam jeho členských krajín;
- stanovisko CON/2005/24 z 15. júla 2005 na žiadosť ministerstva financií Českej republiky k návrhu zákona o zjednocovaní dozoru nad finančným trhom;
- stanovisko CON/2005/29 z 11. augusta 2005 na žiadosť rakúskeho federálneho ministerstva financií k návrhu federálneho zákona o zaplatení príspevku Rakúska do podielového fondu spravovaného Medzinárodným menovým fondom na podporu rozvojových krajín s nízkym príjmom, ktoré boli postihnuté prírodnou katastrofou;
- stanovisko CON/2005/60 z 30. decembra 2005 na žiadosť Lietuvs bankas k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o Lietuvs bankas.

ostatných subjektov verejného sektora alebo záväzky verejného sektora voči tretím osobám. Napríklad vnútroštátne právne predpisy, ktorými sa NCB oprávňuje alebo sa jej ukladá financovať súdne alebo kvázisúdne orgány, ktoré sú od NCB nezávislé a vykonávajú funkcie štátu, sú nezlučiteľné so zákazom menového financovania.

PREVZATIE ZÁVÄZKOV VEREJNÉHO SEKTORA

Vnútroštátne právne predpisy, ktorými sa NCB ukladá prevzatie záväzkov v minulosti nezávislého verejného orgánu z dôvodu vnútroštátnej reorganizácie určitých úloh a povinností (napríklad v súvislosti s prevodom niektorých úloh v oblasti dohľadu na NCB, ktoré v minulosti vykonával štát alebo nezávislé verejné orgány alebo subjekty) bez toho, aby táto NCB bola chránená pred finančnými záväzkami, ktoré vyplývajú z predchádzajúcej činnosti ostatných orgánov dohľadu, sú nezlučiteľné so zákazom menového financovania.

FINANČNÁ PODPORA ÚVEROVÝCH A/ALEBO FINANČNÝCH INŠTITÚCIÍ

Vnútroštátne právne predpisy, ktoré predpokladajú, že NCB budú poskytovať finančné prostriedky úverovým inštitúciám inak ako v súvislosti s úlohami centrálného bankovníctva (ako sú napríklad operácie menovej politiky, operácie v rámci platobných systémov alebo operácie na dočasnú podporu likvidity), a najmä podporovať úverové a/alebo finančné inštitúcie, ktoré sú platobne neschopné, nie sú zlučiteľné so zákazom menového financovania.

FINANČNÁ PODPORA SYSTÉMOV OCHRANY VKLADOV A SYSTÉMOV NÁHRAD PRE INVESTOROV

Smernica o systémoch ochrany vkladov⁹ a smernica o systémoch náhrad pre investorov¹⁰ ustanovujú, že náklady na financovanie systémov ochrany vkladov a systémov náhrad pre investorov musia niesť samotné úverové inštitúcie, resp. investičné spoločnosti. Vnútroštátne právne predpisy, ktoré predpokladajú, že NCB budú financovať

verejný národný systém ochrany vkladov pre úverové inštitúcie alebo národný systém náhrad pre investorov pre investičné spoločnosti, nie sú so zákazom menového financovania zlučiteľné, ak takéto financovanie nemá krátkodobý charakter, neriešia sa ním naliehavé situácie, nie sú ohrozené aspekty systémovej stability a rozhodnutia nie sú ponechané na voľné uváženie NCB.

4.2 ZÁKAZ ZVÝHODNENÉHO PRÍSTUPU

NCB ako verejné orgány nesmú prijímať opatrenia, ktoré verejnému sektoru poskytujú zvýhodnený prístup k finančným inštitúciám, ak takéto opatrenia nie sú založené na dôvodoch obozretnosti. Okrem toho pravidlá pre mobilizáciu alebo založenie dlhových cenných papierov, ktoré prijímajú NCB, sa nesmú použiť ako prostriedok na obchádzanie zákazu zvýhodneného prístupu.¹¹ Právne predpisy členských štátov v tejto oblasti nesmú takýto zvýhodnený prístup zakladať.

Táto správa sa zameriava na zlučiteľnosť vnútroštátnych právnych predpisov prijatých NCB a štatútov NCB so zákazom zvýhodneného prístupu stanoveným v zmluve. Touto správou však nie je dotknuté hodnotenie, či právne alebo správne predpisy v členských štátoch neslúžia pod zámienkou obozretnosti ako prostriedok na obchádzanie zákazu zvýhodneného prístupu. Takéto hodnotenie je nad rámec tejto správy.

⁹ Bod odôvodnenia 23 smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/19/ES z 30. mája 1994 o systémoch ochrany vkladov (Ú. v. ES L 135, 31.5.1994, s. 5).

¹⁰ Bod odôvodnenia 23 smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/9/ES z 3. marca 1997 o systémoch náhrad pre investorov (Ú. v. ES L 84, 26.3.1997, s. 22).

¹¹ Pozri článok 3 ods. 2 a bod odôvodnenia 10 nariadenia Rady (ES) č. 3604/93 z 13. decembra 1993, ktorým sa stanovujú definície na uplatňovanie zákazu zvýhodneného prístupu, uvedeného v článku 104a (teraz článok 102) zmluvy (Ú. v. ES L 332, 31.12.1993, s. 4).

5 JEDNOTNÁ PÍ SOMNÁ PODOBA NÁZVU EURO

Euro je jednotnou menou členských štátov, ktoré ho prijali. V snahe zdôrazniť túto jednotnosť právo Spoločenstva vyžaduje, aby sa slovo „euro“ písalo jednotne v nominatívnej jednotného čísla vo všetkých právnych predpisoch Spoločenstva, ako aj vo vnútroštátnych právnych predpisoch, pričom sa zohľadní existencia rôznych abecied.

Európska rada na svojom zasadnutí v Madride dňa 15. a 16. decembra 1995 rozhodla, že „názov európskej meny bude euro“, že „názov ... musí byť rovnaký vo všetkých úradných jazykoch Európskej únie, pričom sa zohľadní existencia rôznych abecied“ a že „osobitný názov euro sa bude používať namiesto druhového názvu „ecu“ používaného v zmluve, ktorý sa týka európskej menovej jednotky“. Európska rada v neposlednom rade rozhodla, že: „Vlády 15 členských štátov dospeli k spoločnej dohode, že toto rozhodnutie predstavuje dohodnutý a konečný výklad príslušných ustanovení zmluvy.“ Táto jednoznačná a konečná dohoda hláv štátov a predsedov vlád členských štátov sa potvrdila vo všetkých právnych predpisoch Spoločenstva týkajúcich sa eura, ktoré vždy používajú jednotnú písomnú podobu názvu euro vo všetkých úradných jazykoch Spoločenstva. Osobitný význam má skutočnosť, že jednotná písomná podoba názvu euro dohodnutá členskými štátmi sa zachovala v menovom práve Spoločenstva.¹² Nedávne nariadenie Rady (ES) č. 2169/2005 z 21. decembra 2005, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 974/98 o zavedení eura¹³, potvrdzuje správnu písomnú podobu jednotnej meny. Po prvé, v nariadení (ES) č. 974/98 sa vo všetkých jazykových verziách ustanovuje, že „názov daný európskej mene je euro“. Po druhé, všetky jazykové verzie nariadenia (ES) č. 2169/2005 odkazujú na „euro“.

V roku 2003 ratifikovali všetky členské štáty rozhodnutie Rady, ktorá zasadala v zložení hláv štátov alebo vlád, z 21. marca 2003 o zmene a doplnení článku 10.2 Štatútu Európskeho systému centrálnych bánk a Európskej centrálnej banky¹⁴, kde sa opätovne v právnom akte, ktorý sa týka primárneho práva, názov jednotnej meny píše vo všetkých jazykových verziách rovnako.

Tento jednoznačný a konečný postoj členských štátov je záväzný aj pre členské štáty, pre ktoré platí výnimka. Článok 5 ods. 3 aktu o podmienkach pristúpenia ustanovuje, že „pokiaľ ide o vyhlásenia alebo rezolúcie alebo iné stanoviská prijaté Európskou radou alebo Radou, alebo vo vzťahu k Spoločenstvu alebo Únii, prijaté spoločnou dohodou členských štátov, majú nové členské štáty rovnaké postavenie ako súčasné členské štáty; budú dodržiavať zásady a usmernenia vyplývajúce z týchto vyhlásení, rezolúcií alebo iných stanovísk a prijmu opatrenia potrebné na zabezpečenie ich vykonania“.

Z týchto dôvodov a vzhľadom na výhradnú právomoc Spoločenstva určiť názov jednotnej meny sú akékoľvek odchýlky od tohto pravidla nezlučiteľné so zmluvou a mali by sa odstrániť. Aj keď táto zásada platí pre všetky druhy vnútroštátnych právnych predpisov, hodnotenie uvedené v kapitolách týkajúcich sa jednotlivých krajín sa zameriava na štatúty NCB a zákony o prechode na euro.

¹² Pozri nariadenie Rady (ES) č. 1103/97 zo 17. júna 1997 o určitých ustanoveniach týkajúcich sa zavedenia eura (Ú. v. ES L 162, 19.6.1997, s. 1), nariadenie Rady (ES) č. 974/98 z 3. mája 1998 o zavedení eura (Ú. v. ES L 139, 11.5.1998, s. 1) a nariadenie Rady (ES) č. 2866/98 z 31. decembra 1998 o prepočítacích kurzoch medzi eurom a menami členských štátov prijímajúcich euro (Ú. v. ES L 359, 31.12.1998, s. 1), všetky tri nariadenia boli zmenené a doplnené v roku 2000 z dôvodu zavedenia eura v Grécku; pozri aj právne akty týkajúce sa eurových mincí, ktoré prijalo Spoločenstvo v rokoch 1998 a 1999.

¹³ Ú. v. EÚ L 346, 29.12.2005, s. 1.

¹⁴ Ú. v. EÚ L 83, 1.4.2003, s. 66.

6 PRÁVNA INTEGRÁCIA NCB DO EUROSYSTÉMU

Ustanovenia vnútroštátnych právnych predpisov (najmä štatútov NCB, ale aj ostatných právnych predpisov), ktoré by bránili výkonu úloh súvisiacich s Eurosystémom alebo plneniu rozhodnutí ECB, budú nezlučiteľné s efektívnym fungovaním Eurosystému, akonáhle dotknutý členský štát prijme euro. Je preto potrebné upraviť vnútroštátne právne predpisy tak, aby sa zabezpečila ich zlučiteľnosť so zmluvou a štatútom, pokiaľ ide o úlohy súvisiace s Eurosystémom. Na dosiahnutie súladu s článkom 109 zmluvy bolo potrebné, aby sa vnútroštátne právne predpisy upravili tak, aby sa zabezpečila ich zlučiteľnosť ku dňu zriadenia ESCB (v prípade Švédska) a k 1. máju 2004 (v prípade členských štátov, ktoré vstúpili do EÚ týmto dňom). Zákonné požiadavky týkajúce sa úplnej právnej integrácie NCB do Eurosystému však musia nadobudnúť účinnosť okamihom, keď sa táto úplná integrácia stane účinnou, t. j. dňom, keď príslušný členský štát, pre ktorý platí výnimka, prijme euro.

V tejto správe sa hodnotia tie hlavné oblasti, v ktorých by zákonné ustanovenia mohli byť na prekážku súladu NCB s požiadavkami Eurosystému. Patria sem ustanovenia, ktoré môžu brániť NCB zúčastňovať sa na uskutočňovaní jednotnej menovej politiky vymedzenej orgánmi ECB s rozhodovacími právomocami, alebo prekážať guvernérovi v plnení jeho povinností ako člena Rady guvernérov ECB, alebo ktoré nerešpektujú výsady ECB. Rozlišujú sa tieto oblasti: ciele hospodárskej politiky, úlohy, finančné ustanovenia, kurzová politika a medzinárodná spolupráca. Nakoniec sa uvádzajú ostatné oblasti, v ktorých môže byť potrebné prispôsobiť štatúty NCB.

6.1 CIELE HOSPODÁRSKEJ POLITIKY

Úplná integrácia NCB do Eurosystému vyžaduje, aby ciele stanovené v jej štatúte boli

zlučiteľné s cieľmi ESCB, ktoré ustanovuje článok 2 štatútu. To okrem iného znamená, že sa musia upraviť ciele stanovené v štatúte, ktoré majú „národnú príchuť“, napríklad ak ustanovenia štatútu obsahujú povinnosť uskutočňovať menovú politiku v rámci všeobecnej hospodárskej politiky príslušného členského štátu.

6.2 ÚLOHY

Úlohy NCB členského štátu, ktorý prijal euro, sú vzhľadom na postavenie tejto NCB ako neoddeliteľnej súčasti Eurosystému dané najmä zmluvou a štatútom. Na zabezpečenie súladu s článkom 109 zmluvy je potrebné porovnať ustanovenia o úlohách v štatútoch NCB s príslušnými ustanoveniami zmluvy a štatútu a odstrániť prípadné nezrovnalosti¹⁵. To sa týka všetkých ustanovení, ktoré by po prijatí eura a integrácii do Eurosystému vytvárali prekážku pri výkone úloh súvisiacich s ESCB, a najmä ustanovení, ktoré by nerešpektovali právomoci ESCB podľa kapitoly IV štatútu.

Vnútroštátne právne predpisy týkajúce sa menovej politiky musia uznať, že menová politika Spoločenstva je úlohou Eurosystému¹⁶. Štatúty NCB môžu obsahovať ustanovenia o nástrojoch menovej politiky. Tieto ustanovenia by sa mali porovnať s ustanoveniami zmluvy a štatútu a prípadné nezrovnalosti sa musia odstrániť tak, aby sa zabezpečil súlad s článkom 109 zmluvy.

Vnútroštátne právne predpisy, ktorými sa NCB udeľuje výlučné právo vydávať bankovky, musia uznať, že po prijatí eura má Rada guvernérov ECB výlučné právo povoľovať vydávanie eurobankoviek podľa článku 106 ods. 1 zmluvy a článku 16 štatútu. Vnútroštátne právne predpisy, ktoré vládám umožňujú ovplyvňovať záležitosti ako napríklad nominálnu hodnotu, výrobu, objem a sťahovanie eurobankoviek z obehu, sa takisto

¹⁵ Pozri najmä články 105 a 106 zmluvy a články 3 až 6 a 16 štatútu.

¹⁶ Prvá zarážka článku 105 ods. 2 zmluvy.

musia v závislosti od prípadu buď zrušiť, alebo sa musí uznať právomoc ECB v oblasti eurobankoviek podľa vyššie uvedených ustanovení zmluvy a štatútu. Bez ohľadu na to, ako sú medzi vládami a NCB rozdelené právomoci v oblasti mincí, musia príslušné ustanovenia uznať, že po prijatí eura právomoc schvaľovať objem emisií euromincí patrí ECB.

Pokiaľ ide o správu devízových rezerv¹⁷, zmluvu porušujú tie zúčastnené členské štáty, ktoré prijali euro, ale neprevádzajú svoje oficiálne devízové rezervy¹⁸ do vlastnej NCB. Okrem toho je právo tretej strany – napríklad vlády alebo parlamentu – ovplyvňovať rozhodnutia NCB v oblasti správy oficiálnych devízových rezerv nezlučiteľné s treťou zarážkou článku 105 ods. 2 zmluvy. NCB sú ďalej povinné poskytnúť ECB devízové rezervy pomerne k svojmu podielu na upísanom základnom imaní ECB. To znamená, že nesmú existovať žiadne právne prekážky pre prevod devízových rezerv NCB do ECB.

6.3 FINANČNÉ USTANOVENIA

Finančné ustanovenia v štatúte obsahujú pravidlá týkajúce sa účtovníctva¹⁹, auditu²⁰, upisovania základného imania²¹, prevodu devízových rezerv²² a rozdeľovania menového príjmu²³. NCB musia byť schopné plniť svoje povinnosti, ktoré pre ne z týchto ustanovení vyplývajú, a všetky nezlučiteľné vnútroštátne ustanovenia sa musia zrušiť.

6.4 KURZOVÁ POLITIKA

Vnútroštátne právne predpisy členského štátu, pre ktorý platí výnimka, môžu stanovovať, že za kurzovú politiku daného členského štátu zodpovedá vláda a NCB sa zveruje konzultačná a/alebo výkonná úloha. Avšak v okamihu, keď tento členský štát prijme euro, tieto právne predpisy musia zohľadňovať skutočnosť, že zodpovednosť za kurzovú politiku eurozóny v súlade s článkom 111 zmluvy prechádza na Spoločenstvo. Článok 111 zveruje

zodpovednosť za túto politiku Rade EÚ v úzkej spolupráci s ECB.

6.5 MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA

Pre prijatie eura musia byť vnútroštátne právne predpisy zlučiteľné s článkom 6.1 štatútu, ktorý ustanovuje, že o zastupovaní ESCB v oblasti medzinárodnej spolupráce týkajúcej sa úloh, ktorými je poverený Eurosystem, rozhoduje ECB. Okrem toho musia vnútroštátne právne predpisy umožňovať, aby sa NCB so súhlasom ECB zúčastňovali na činnosti medzinárodných menových inštitúcií (článok 6.2 štatútu).

6.6 RÔZNE

Okrem vyššie uvedených otázok existujú v niektorých členských štátoch aj iné oblasti, v ktorých je potrebné vnútroštátne právne predpisy upraviť (napríklad v oblasti platobných a zúčtovacích systémov a výmeny informácií).

17 Tretia zarážka článku 105 ods. 2 zmluvy.

18 S výnimkou hotovostných devízových aktív, ktoré si vlády členských štátov smú ponechať podľa článku 105 ods. 3 zmluvy.

19 Článok 26 štatútu.

20 Článok 27 štatútu.

21 Článok 28 štatútu.

22 Článok 30 štatútu.

23 Článok 32 štatútu.

7 HODNOTENIE JEDNOTLIVÝCH KRAJÍN

7.1 LITVA

7.1.1 ZLUČITEĽNOSŤ VNÚTROŠTÁTNYCH PRÁVNÝCH PREDPISOV (ČLÁNOK 109 ZMLUVY)

Právnym základom existencie a činnosti Lietuvos bankas sú nasledujúce právne predpisy:

- litovská ústava²⁴ a
- zákon o Lietuvos bankas (ďalej len „zákon“)²⁵.

S ohľadom na konvergenčnú správu ECB z roku 2004 a stanoviská ECB²⁶ litovský parlament 25. apríla 2006 prijal tri zákony (ďalej spoločne len „pozmeňujúce právne predpisy“). Išlo o tieto zákony: zákon, ktorým sa mení a dopĺňa článok 125 ústavy²⁷; zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o Lietuvos bankas²⁸ (ďalej len „novela zákona“) a zákon, ktorým sa zrušujú zákon o vydávaní meny, zákon, ktorým sa mení názov menovej jednotky a jej nominálne hodnoty, zákon o mene a zákon o dôveryhodnosti litasu²⁹ (ďalej len „zrušovací zákon“). Tieto pozmeňujúce právne predpisy nadobudnú účinnosť najneskôr dňom zavedenia eura v Litve.³⁰

7.1.2 NEZÁVISLOSŤ NCB

Pokiaľ ide o nezávislosť Lietuvos bankas, pozmeňujúce právne predpisy ustanovujú nasledujúce úpravy.

PERSONÁLNA NEZÁVISLOSŤ

V Konvergenčnej správe ECB z roku 2004 bolo uvedené, že články 75 a 84 ods. 13 ústavy boli nezlučiteľné so zmluvou a štatútom. Podľa týchto článkov litovský parlament mohol hlasovaním o vyslovení nedôvery väčšinou hlasov všetkých svojich členov odvolať ním vymenovaných alebo zvolených úradníkov³¹

vrátane predsedu rady Lietuvos bankas. Tento dôvod na odvolanie, t. j. hlasovanie o vyslovení nedôvery, bol v minulosti nezlučiteľný s článkom 14.2 štatútu, a preto sa musel zodpovedajúco upraviť. Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa článok 125 ústavy, túto otázku rieši tým, že ustanovuje, že dôvody na odvolanie predsedu rady Lietuvos bankas stanovuje zákon.

Litovské právo okrem toho dostatočne jasným spôsobom neustanovovalo, či boli súde príslušné rozhodovať vo veciach týkajúcich sa odvolania podpredsedov a členov rady Lietuvos bankas. Novela zákona túto otázku rieši tým, že ustanovuje, že vyššie uvedení úradníci môžu v prípade ich odvolania predložiť vec obvodnému súdu vo Vilniuse.

7.1.3 JEDNOTNÁ PÍSMENNÁ PODOBA NÁZVU EURO

V návrhu zákona o prijatí eura³² sa názov jednotnej meny písal spôsobom, ktorý je v súčasnosti nezlučiteľný s právom

24 Lietuvos Respublikos Konstitucija schválená referendumom 25. októbra 1992 (uverejnená v úradnom vestníku 10.11.1992, č. 31-953 a 30.11.1992, č. 33-1014) a naposledy zmenená a doplnená zákonom č. X-572 z 25. apríla 2006.

25 Lietuvos banko įstatymas, zákon č. I-678 z 1. decembra 1994, naposledy zmenený a doplnený zákonom č. X-569 z 25. apríla 2006.

26 Stanovisko ECB CON/2005/38 z 26. októbra 2005 na žiadosť Lietuvos bankas k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa článok 125 Ústavy Litovskej republiky, a stanovisko ECB CON/2005/60 z 30. decembra 2005 na žiadosť Lietuvos bankas k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o Lietuvos bankas.

27 Lietuvos Respublikos Konstitucijos 125 straipsnio pakeitimo įstatymas, zákon č. X-572 z 25. apríla 2006 (uverejnený v úradnom vestníku 29.4.2006, č. 48-1701).

28 Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymo 1, 6, 7, 8, 11, 12, 14, 19, 20, 25, 31, 33, 35, 36, 38, 47, 49, 50, 53, 54, 54(1), 55 straipsnių, ketvirtą ir penktą skirsnį pavaidinti pakeitimo, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 37 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo priedo papildymo įstatymas, zákon č. X-569 z 25. apríla 2006 (uverejnený v úradnom vestníku 29.4.2006, č. 48-1699).

29 Lietuvos Respublikos kai kurių įstatymų pripažinimo netekusiais galios įstatymas, zákon č. X-570 z 25. apríla 2006 (uverejnený v úradnom vestníku 29.4.2006, č. 48-1700).

30 Ústavná zmena nadobudne účinnosť 25. mája 2006; novela zákona nadobudne s výnimkou dvoch článkov účinnosť dňom, ku ktorému sa pre Litvu zruší výnimka; a zrušovací zákon nadobudne účinnosť dňom, ku ktorému Litva prijme euro.

31 Okrem úradníkov uvedených v článku 74 litovskej ústavy.

32 Pozri stanovisko ECB CON/2005/21 zo 14. júna 2005 na žiadosť Lietuvos bankas k návrhu zákona o prijatí eura.

Spoločenstva. Litovská komisia pre štátny jazyk navyše 28. októbra 2004 rozhodla, že názov jednotnej meny by sa mal v litovskej verzii všetkých úradných dokumentov používať v upravenej podobe. Podľa názoru ECB právo Spoločenstva vyžaduje, aby sa názov jednotnej meny vo všetkých vnútroštátnych právnych predpisoch v nominatívne jednotného čísla uvádzal ako „euro“.

Pozmeňujúce právne predpisy používajú správnu písomnú podobu slova „euro“ a sú preto zlučiteľné so zmluvou.

ECB očakáva, že správna písomná podoba slova „euro“ sa bude používať aj vo všetkých ostatných vnútroštátnych právnych predpisoch, najmä v zákone o prijatí eura.

7.1.4 PRÁVNA INTEGRÁCIA NCB DO EUROSISTÉMU

Pokiaľ ide o právnu integráciu Lietuvos bankas do Eurosistému, novela zákona obsahuje nasledujúce úpravy s cieľom odstrániť predchádzajúcu nezlučiteľnosť ustanovení článku 7 ods. 2 zákona so zmluvou a štatútom.

CIELE HOSPODÁRSKEJ POLITIKY

Článok 7 ods. 2 zákona, ktorý ustanovoval, že „bez toho, aby bol dotknutý jej hlavný cieľ, Lietuvos bankas podporuje v rámci svojej pôsobnosti hospodársku politiku vykonávanú vládou Litovskej republiky“, bol v minulosti nezlučiteľný so zmluvou a štatútom. Novela zákona obsahuje nové znenie článku 7 ods. 2 zákona týkajúce sa cieľov hospodárskej politiky, ktoré je zlučiteľné s požiadavkami zmluvy a štatútu.

7.1.5 ÚLOHY

MENOVÁ POLITIKA

Uplatňovanie nástrojov menovej politiky Lietuvos bankas záviselo od režimu pevného devízového kurzu litasu a záväzku Lietuvos bankas vymieňať litas bez obmedzenia za euro ako referenčnú menu a referenčnú menu za litas. Ustanovenia zákona o menovej politike

vrátane článkov 8 a 11 a kapitoly 4 v minulosti neuznávali právomoci ECB v tejto oblasti.

Novela zákona uznáva právomoci ECB v tejto oblasti.

VYDÁVANIE BANKOVIEK

Článok 125 ods. 2 litovskej ústavy, ktorý ustanovoval, že Lietuvos bankas má výlučné právo vydávať menu, bol v minulosti nezlučiteľný so zmluvou a štatútom. Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa článok 125 ústavy, túto nezlučiteľnosť odstraňuje tým, že zrušuje výlučné právo Lietuvos bankas vydávať menu.

Článok 6 zákona, ktorý takisto ustanovoval, že Lietuvos bankas má výlučné právo vydávať menu v Litve, bol v minulosti nezlučiteľný so zmluvou a štatútom. Novela zákona uznáva právomoci ECB v tejto oblasti.

Zákon o mene, ktorý Lietuvos bankas udeľoval výlučné právo vydávať bankovky a mince, bol v minulosti nezlučiteľný so zmluvou a štatútom, pretože neuznával právomoci ECB v tejto oblasti. Zrušovacím zákonom sa zákon o mene zrušuje.

Zákon o vydávaní meny, ktorý takisto neuznával právomoci ECB v oblasti vydávania bankoviek a mincí, bol v minulosti nezlučiteľný so zmluvou a štatútom. Zrušovacím zákonom sa zákon o vydávaní meny zrušuje.

SPRÁVA DEVÍZOVÝCH REZERV

Zákon, ktorý neuznával právo Eurosistému držať a spravovať oficiálne devízové rezervy, bol v minulosti nezlučiteľný so zmluvou a štatútom. Novela zákona rieši túto otázku tým, že ustanovuje, že „Lietuvos bankas spravuje a používa devízové rezervy a nakladá s nimi v súlade so zásadami a postupmi, ktoré spĺňajú požiadavky práva Európskej únie“.

7.1.6 NÁSTROJE

Článok 8 a 11, ako aj kapitola 4 zákona, ktoré upravovali nástroje menovej politiky Lietuvos bankas, ale neuznávali právomoci ECB v tejto oblasti, boli v minulosti nezlučiteľné so

zmluvou a štatútom. Novela zákona uznáva právomoci ECB v tejto oblasti.

Článok 11 ods. 1 a 2 a článok 30 zákona, ktoré sa týkajú povinných minimálnych rezerv, neuznávajú právomoci ECB v tejto oblasti a boli preto v minulosti nezlučiteľné so zmluvou a štatútom. Novelou zákona nie sú právomoci ECB v tejto oblasti dotknuté a novela zákona je preto zlučiteľná so zmluvou a štatútom.

7.1.7 FINANČNÉ USTANOVENIA

FINANČNÉ VÝKAZNÍCTVO

Finančné ustanovenia zákona, najmä pravidlá týkajúce sa finančného vykazovania, auditu (vymenovania nezávislých externých audítorov), opisovania základného imania, prevodu devízových rezervných aktív a menového príjmu, neboli v súlade s právomocami ECB a Spoločenstva v tejto oblasti a boli preto v minulosti nezlučiteľné so zmluvou a štatútom. Novela zákona uznáva právomoci Spoločenstva a ECB v tejto oblasti.

VYMEHOVANIE NEZÁVISLÝCH EXTERNÝCH AUDÍTOROV

Ustanovenia zákona týkajúce sa auditu (vymenovania nezávislých externých audítorov) neboli v súlade s právomocami Spoločenstva a ECB v tejto oblasti a boli preto v minulosti nezlučiteľné so zmluvou a štatútom. Novela zákona uznáva právomoci Spoločenstva a ECB v tejto oblasti.

ECB uvádza, že podľa zákona o štátnom kontrolnom úrade je úrad oprávnený kontrolovať efektívnosť hospodárenia so štátnym majetkom. ECB vychádza z toho, že: i) štátny kontrolný úrad je takisto viazaný článkom 3 ods. 2 zákona, ktorý sa týka všeobecného zákazu dávať NCB pokyny; ii) audit uskutočňovaný štátnym kontrolným úradom sa obmedzuje na kontrolu správy a používania nehnuteľností, zariadení a kapitálu Lietuvos bankas a kontrolu nakladania s nimi a iii) štátny kontrolný úrad nemá právomoc zasahovať do stanoviska externých audítorov, ani do úloh Lietuvos bankas súvisiacich s ESCB.

Vzhľadom na vyššie uvedené záruky nie sú právomoci štátneho kontrolného úradu nezlučiteľné s nezávislosťou centrálnej banky.

7.1.8 KURZOVÁ POLITIKA

Zákon o dôveryhodnosti litasu a zákon o zahraničnej mene v Litovskej republike neuznávajú právomoci Spoločenstva a ECB v oblasti devízovej politiky a boli preto v minulosti nezlučiteľné so zmluvou a štatútom. Zákon o dôveryhodnosti litasu konkrétne ustanovoval, že všetky litasy v obehú musia byť kryté zahraničnými rezervami Lietuvos bankas a musí byť stanovený oficiálny výmenný kurz medzi litasom a referenčnou menou (eurom). Zrušovacím zákonom sa zákon o dôveryhodnosti litasu zrušuje.

7.1.9 MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA

Zákon, ktorý ustanovoval, že Lietuvos bankas sa môže zúčastňovať na činnosti medzinárodných menových inštitúcií bez súhlasu inej osoby, bol v minulosti nezlučiteľný so zmluvou a štatútom, keďže podľa článku 6.2 štatútu takáto účasť vyžaduje súhlas ECB. Novela zákona uznáva právomoci ECB v tejto oblasti.

7.1.10 PRISPÔBOBENIE OSTATNÝCH PRÁVNÝCH PREDPISOV

Pokiaľ ide o ostatné právne predpisy, ECB nie sú známe žiadne iné zákonné ustanovenia, ktoré by vyžadovali prispôbienie podľa článku 109 zmluvy.

7.1.11 ZÁVER

Po prijatí nedávnych zmien a doplnení litovská ústava a zákon o Lietuvos bankas sú zlučiteľné s požiadavkami zmluvy a štatútu pre tretiu etapu Hospodárskej a menovej únie.

7.2 SLOVINSKO

7.2.1 ZLUČITEĽNOSŤ VNÚTROŠTÁTNYCH PRÁVNÝCH PREDPISOV (ČLÁNOK 109 ZMLUVY)

Právnym základom existencie a činnosti Banka Slovenije sú nasledujúce právne predpisy:

- slovinská ústava a
- zákon o Banka Slovenije (ďalej len „zákon“)³³.

Slovinský parlament 30. marca 2006 prijal zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o Banka Slovenije („novela zákona“)³⁴ s cieľom splniť požiadavky zmluvy a štatútu, pokiaľ ide o nezávislosť Banka Slovenije a jej integráciu do ESCB. S ECB sa uskutočnila konzultácia o novele zákona, pri finalizácii ktorej sa okrem iného prihliadlo na Konvergenčnú správu ECB z roku 2004 a stanovisko ECB³⁵. Novela zákona nadobudla účinnosť 14. apríla 2006.

7.2.2 NEZÁVISLOSŤ NCB

Pokiaľ ide o nezávislosť Banka Slovenije, novela zákona ustanovuje nasledujúce úpravy.

INŠTITUCIONÁLNA NEZÁVISLOSŤ

Článok 27 ods. 2 zákona, ktorý ustanovuje, že „Banka Slovenije a ministerstvo financií zmluvnou formou určia typ, rozsah, podmienky a spôsob vykonávania operácií pre Slovinskú republiku podľa článku 12 tohto zákona“, bol v minulosti nezlučiteľný so zmluvou a štatútom.

Článok 27 ods. 2 zákona mohol spochybníť nezávislosť Banka Slovenije v oblasti správy devízových rezerv, nakoľko z neho vyplývalo, že pri určovaní záležitostí týkajúcich sa správy devízových rezerv si Banka Slovenije musí vyžiadať súhlas od ministerstva financií. Tento článok je zmenený a doplnený článkom 9 novely zákona, ktorým sa správa devízových rezerv vyníma z rozsahu článku 27 ods. 2.

PERSONÁLNA NEZÁVISLOSŤ

Pôvodné znenie zákona plne nezohľadňovalo ustanovenia zmluvy a štatútu o personálnej nezávislosti.

Článok 39 ods. 1 zákona (o dôvodoch odvolania guvernéra Banka Slovenije), ktorý ustanovoval, že guvernér môže byť odvolaný v prípade, ak je uznaný vinným zo spáchania trestného činu a odsúdený na nepodmienečný trest odňatia slobody, bol nezlučiteľný so zmluvou a štatútom. Článok 16 novely zákona tento dôvod vypúšťa a zjednocuje znenie dôvodu v bode 4 (nový bod 3), ktorý sa týka vážneho pochybenia, so znením článku 14.2 štatútu.

ECB vychádza z toho, že odkaz na konflikt záujmov v článku 39.1 ods. 2 sa týka iba situácií, ktoré sú vymedzené v článku 38 zákona, a domnieva sa, že v záujme právnej istoty by bolo vítané, aby sa do ďalšej novely zákona vložil vzájomný odkaz.

Protikorupčný zákon³⁶ a jeho možný dosah na personálnu nezávislosť guvernéra bol nezlučiteľný so zmluvou a štatútom. Podľa protikorupčného zákona možno guvernéra Banka Slovenije odvolať aj v prípade, keď nepodá, resp. neaktualizuje svoje majetkové priznanie, alebo nepodá informácie o svojich vedľajších aktivitách. V prípadoch, keď guvernér dobrovoľne spolupracuje s príslušnými orgánmi, by tento dôvod na odvolanie bol nezlučiteľný s článkom 14.2 štatútu. Novela zákona tento problém uspokojivo rieši, keďže článok 17 novely zákona ustanovuje, že ustanovenia protikorupčného zákona a zákona o nezlučiteľnosti verejnej funkcie so

³³ *Zakon o Banki Slovenije* prijatý 19. júna 2002 a uverejnený v Úradnom vestníku Slovinskej republiky č. 58/2002 a 85/2002 (oprava).

³⁴ *Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o Banki Slovenije* prijatý 30. marca 2006 a uverejnený v Úradnom vestníku Slovinskej republiky č. 39/2006.

³⁵ Stanovisko ECB CON/2006/17 z 13. marca 2006 na žiadosť slovinského ministerstva financií k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o Banka Slovenije.

³⁶ *Zakon o preprečevanju korupcije* prijatý 19. decembra 2003 a uverejnený v Úradnom vestníku Slovinskej republiky č. 2/2004.

zárobkovou činnosťou, ktoré sa týkajú sankcie predčasného ukončenia funkcie, „sa nevzťahujú na členov rady guvernérov Banka Slovenije“.

7.2.3 JEDNOTNÁ PÍSOBNÁ PODOBA NÁZVU EURO

Zákon nepoužíval správnu písomnú podobu názvu jednotnej meny a nesprávne uvádzal „evro“. Novela zákona tento problém rieši a uvedený nesúlاد odstraňuje. Článok 1 novely zákona ustanovuje, že v zákone o Banka Slovenije sa slovo „evro“ vo všetkých gramatických pádoch musí nahradiť slovom „euro“ v príslušnom páde.

ECB očakáva, že správna písomná podoba slova „euro“ sa bude používať aj v ostatných vnútroštátnych právnych predpisoch, najmä v zákone o prechode na euro. Slovinsko bude spĺňať požiadavky zmluvy iba v prípade, ak všetky vnútroštátne právne predpisy budú používať správnu písomnú podobu slova „euro“.

7.2.4 PRÁVNA INTEGRÁCIA NCB DO EUROSYSTÉMU

Pokiaľ ide o právnu integráciu Banka Slovenije do Eurosystému, novela zákona zakotvila nasledovné úpravy s cieľom odstrániť prípadné nezlučiteľnosti medzi zákonom na jednej strane a zmluvou a štatútom na strane druhej.

CIELE HOSPODÁRSKEJ POLITIKY

Článok 4 zákona, ktorý ustanovil, že bez toho, aby bol dotknutý hlavný cieľ cenovej stability, Banka Slovenije „podporuje všeobecnú hospodársku politiku a usiluje o finančnú stabilitu“, bol v minulosti nezlučiteľný so zmluvou a štatútom. Znenie tohto sekundárneho cieľa bolo potrebné zosúladiť s článkom 105 ods. 1 zmluvy. Okrem toho bolo potrebné tretí cieľ jednoznačnejšie podriaďiť sekundárnemu cieľu. Tento článok je dostatočne zmenený a doplnený článkom 2 novely zákona, ktorý ustanovuje, že „bez toho, aby bol dotknutý cieľ zabezpečiť cenovú stabilitu, Banka Slovenije podporuje všeobecnú hospodársku politiku

v súlade s cieľmi stanovenými v Zmluve o založení Európskeho spoločenstva“.

7.2.5 ÚLOHY

VYDÁVANIE BANKOVIEK

Článok 58 ods. 2 zákona, ktorý ustanovil, že Banka Slovenije musí pri výkone úloh podľa článkov 5, 6, 9, bodov 2 až 7 článku 12 ods. 1 a článkov 23 a 27 zákona konať nezávisle a nie je viazaná štatútom, bol v minulosti nezlučiteľný so zmluvou a štatútom.

Znenie článku 58 ods. 2 zákona bolo potrebné ďalej upraviť tak, aby sa jasne stanovilo, že výkon úloh podľa týchto ustanovení nesmie narušovať ciele a úlohy Eurosystému. Článok 29 novely zákona ustanovuje zmeny a doplnenia článku 58 ods. 2 zákona, ktorými sa uznávajú ciele a úlohy Eurosystému. Podľa tohto ustanovenia musí Banka Slovenije odo dňa zavedenia eura v Slovinsku konať v súlade s ustanoveniami zmluvy a štatútu, ktoré sa týkajú uskutočňovania menovej politiky, vykonávania devízových operácií, držby a správy oficiálnych devízových rezerv a podpory plynulého fungovania platobných systémov.

Novela zákona mení zákon aj v súvislosti s bankovkami a mincami. Článkom 32 novely zákona sa vkladá nový článok 60a, ktorý ustanovuje, že odo dňa zavedenia eura v Slovinsku Banka Slovenije „začne uvádzať do obehu bankovky v súlade s prvým odsekom článku 106 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva“. Novela zákona okrem toho zrušuje články zákona, ktoré sa zavedením eura stanú obsoletnými.

7.2.6 NÁSTROJE

Články 15, 16, 17, 18, 19, 20 a 45 zákona (o právomoci Banka Slovenije uskutočňovať menovú politiku) v spojitosti s kapitolou 11 zákona o zavedení eura v Slovinsku, ktoré nedostatočne uznávajú právomoci ECB v tejto oblasti, boli nezlučiteľné so zmluvou a štatútom. Novela zákona rieši tento problém

zmenou a doplnením článku 61 zákona. Článok 3 novely zákona ustanovuje, že odo dňa zavedenia eura v Slovinsku musí Banka Slovenije pri uskutočňovaní menovej politiky vykonávať štatút a rozhodnutia orgánov ESCB s rozhodovacími právomocami. Okrem toho sa uvádza, že úlohy Banka Slovenije, ktoré sa týkajú vytvárania a uskutočňovania menovej politiky (podľa bodov 1 a 3 článku 11) a rozhodovania (uvedené v článkoch 15, 16, 17, 18, 19 a 20 zákona), patria do pôsobnosti ESCB. Článok 35 novely zákona ďalej ustanovuje, že článok 45 sa prestane uplatňovať odo dňa zavedenia eura v Slovinsku.

7.2.7 MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA

Článok 48 zákona, ktorý ustanovoval, že Banka Slovenije môže spolupracovať s medzinárodnými finančnými inštitúciami, neuznával jednoznačne právomoci ECB v tejto oblasti podľa článku 6.1 štatútu a bol preto nezlučiteľný so zmluvou a štatútom. Článok 3 novely zákona mení a dopĺňa článok 12 zákona a článok 36 novely zákona zakotvuje nový článok 67a. Podľa nového článku 67a, ktorý sa vložil novelou zákona, Banka Slovenije odo dňa zavedenia eura „sa zúčastňuje na činnosti medzinárodných finančných organizácií na základe súhlasu ECB“.

7.2.8 PRISPÔSOBENIE OSTATNÝCH PRÁVNÝCH PREDPISOV

Pokiaľ ide o ostatné právne predpisy, ECB nie sú známe žiadne iné zákonné ustanovenia, ktoré by vyžadovali prispôsobenie podľa článku 109 zmluvy.

7.2.9 ZÁVER

Po prijatí nedávnych zmien a doplnení je zákon o Banka Slovenije zlučiteľný s požiadavkami zmluvy a štatútu pre tretiu etapu Hospodárskej a menovej únie. Ako sa uvádza vyššie, v záujme právnej istoty by sa uprednostnilo, aby sa článok 39.1 ods. 2 zákona o Banka Slovenije v ďalšej novele zákona technicky upravil.

SLOVNÍK POJMOV

Acquis communautaire: súbor právnych aktov Európskeho spoločenstva vrátane ich výkladu Európskym súdnym dvorom; je záväzný pre všetky členské štáty EÚ.

Bežné transfery [current transfers]: prevody prostriedkov verejnej správy podnikom, domácnostiam a zvyšku sveta po odpočítaní prevodov od zvyšku sveta, ktoré nemajú charakter investícií. Zahŕňajú subvencie na podporu produkcie a vývozu, sociálne dávky a prevody inštitúciám EÚ.

Centrálna parita [central rate]: výmenný kurz mien jednotlivých členov **ERM II** voči euru, okolo ktorého je definované **fluktučné rozpätie ERM II**.

Cyklická zložka rozpočtového salda [cyclical component of the budget balance]: je vyjadrením efektu **produkčnej medzery** na rozpočtové saldo podľa odhadu **Európskej komisie**.

Čisté investičné výdavky [net capital expenditure]: patria sem finálne investičné výdavky sektora verejnej správy (t. j. tvorba hrubého fixného kapitálu plus čisté nákupy pozemkov a nehmotných aktív plus zmeny stavu zásob) a čisté kapitálové transfery sektora **verejnej správy** (t. j. jednorazové investičné príspevky a jednostranné prevody verejnej správy slúžiace na financovanie určitých položiek tvorby hrubého fixného kapitálu inými sektormi, po odpočítaní daní z investícií a iných kapitálových prevodov prijatých sektorom verejnej správy).

Diferenciál rastu a úrokovej miery [growth-interest rate differential]: rozdiel medzi ročnou zmenou nominálneho HDP a nominálnymi priemernými úrokmi z dlhu verejnej správy („efektívna“ úroková miera). Diferenciál rastu a úrokovej miery je jedným z určujúcich činiteľov zmien **pomeru dlhu** verejnej správy.

Efektívny výmenný kurz (nominálny/reálny) [effective exchange rate (nominal/real)]: nominálny efektívny výmenný kurz je váženým priemerom dvojstranných výmenných kurzov meny krajiny voči menám jej obchodných partnerov. Použité váhy odrážajú podiel jednotlivých partnerských krajín na zahraničnom obchode danej krajiny a vyjadrujú konkurenciu na tretích trhov. Reálny efektívny výmenný kurz je nominálny efektívny výmenný kurz deflovaný váženým priemerom pomerov zahraničných cien k domácim cenám.

ERM II (mechanizmus výmenných kurzov) [exchange rate mechanism II]: mechanizmus výmenných kurzov, ktorý vytvára rámec na spoluprácu v oblasti kurzovej politiky medzi jednotlivými krajinami **eurozóny** a tými členskými krajinami EÚ, ktoré sa nezúčastňujú na tretej etape **HMÚ**. ERM II je multilaterálny kurzový mechanizmus s pevne stanovenými **centrálnymi paritami**, ktoré však možno upraviť, a štandardným fluktučným pásmom $\pm 15\%$. Rozhodnutia týkajúce sa centrálnych parít a prípadne užších fluktučných pásiem sa prijímajú na základe vzájomnej dohody medzi príslušným členským štátom EÚ, krajinami eurozóny, **ECB** a ostatnými členskými štátmi EÚ zúčastňujúcimi sa na tomto mechanizme. Všetci účastníci ERM II vrátane ECB majú právo iniciovať dôverný postup s cieľom zmeniť centrálnu paritu (pozri aj **zmena centrálnej parity**).

Európska centrálna banka (ECB) [European Central Bank]: ECB má ústredné postavenie v rámci **Eurosystému** a **Európskeho systému centrálnych bánk (ESCB)**; v súlade s článkom 107 ods. 2 **zmluvy** má vlastnú právnu subjektivitu. Zabezpečuje, aby sa podľa **Štatútu ESCB** úlohy zverené Eurosystému a ECB uskutočňovali buď jej vlastnou činnosťou, alebo činnosťou NCB. Riadiacimi orgánmi ECB sú **Rada guvernérov** a **Výkonná rada**; tretím rozhodovacím orgánom je **Generálna rada**.

Európska komisia [European Commission]: orgán Európskej únie, ktorý zabezpečuje uplatňovanie ustanovení **zmluvy**. Komisia pripravuje politiky Spoločenstva, navrhuje legislatívu Spoločenstva a vykonáva právomoci v určitých oblastiach. V oblasti hospodárskej politiky pripravuje integrované usmernenia pre rast a zamestnanosť, ktoré zahŕňajú všeobecné usmernenia pre hospodárske politiky a usmernenia pre zamestnanosť, a informuje **Radu EÚ** o hospodárskom vývoji a hospodárskych politikách. V rámci multilaterálneho dohľadu monitoruje verejné financie a predkladá správy Rade EÚ.

Európska rada [European Council]: dáva EÚ podnety na ďalší rozvoj a stanovuje všeobecné politické usmernenia v tejto oblasti. Skladá sa z hláv štátov a vlád členských štátov a prezidenta **Európskej komisie** (pozri aj **Rada EÚ**). Nemá legislatívne právomoci.

Európsky menový inštitút (EMI) [European Monetary Institute]: inštitúcia dočasne zriadená na začiatku druhej etapy **Hospodárskej a menovej únie** 1. januára 1994. EMI mal dve hlavné úlohy, a to posilniť spoluprácu medzi centrálnymi bankami krajín a koordinovať ich menové politiky, ako aj vykonať prípravy potrebné na to, aby sa v tretej etape zriadil **Európsky systém centrálnych bánk**, uskutočňovala jednotná menová politika a vytvorila jednotnú mena. Zriadením **ECB** 1. júna 1998 prešiel do likvidácie.

Európsky parlament [European Parliament]: orgán Európskej únie. Tvorí ho 732 zástupcov občanov členských štátov (k júlu 2004). Parlament sa podieľa na legislatívnom procese, jeho kompetencie sa však líšia podľa toho, aký postup sa použije pri prijímaní jednotlivých legislatívnych noriem EÚ. Čo sa týka menovej politiky a **ESCB**, Parlament má hlavne konzultatívne právomoci. Niektoré ustanovenia **zmluvy** však upravujú oblasť demokratickej zodpovednosti **ECB** voči Parlamentu (predkladanie výročných správ ECB vrátane všeobecných rozpráv o menovej politike a vystúpení v príslušných parlamentných výboroch).

Európsky systém centrálnych bánk (ESCB) [European System of Central Banks]: systém centrálného bankovníctva Európskej únie. Skladá sa z **ECB** a NCB všetkých 25 členských štátov, t. j. okrem členov **Eurosystemu** do neho patria aj NCB členských štátov, ktoré ešte euro neprijali. ESCB riadi **Rada guvernérov ECB** a **Výkonná rada ECB**; tretím rozhodovacím orgánom ECB je **Generálna rada**.

Európsky systém účtov 1995 (ESA 95) [European System of Accounts 1995 (ESA 95)]: komplexný a integrovaný systém makroekonomických účtov, vychádzajúci zo sústavy medzinárodne dohodnutých štatistických pojmov, definícií, klasifikácií a účtovných postupov, ktorého cieľom je zabezpečiť harmonizovaný kvantitatívny popis ekonomík členských štátov. ESA 95 je verziou Systému národných účtov 1993 (SNA 93) Európskeho spoločenstva.

Euroskupina [Eurogroup]: neformálna skupina tých členov **Rady ECOFIN**, ktorí zastupujú krajiny **eurozóny**. Zasadá pravidelne (zvyčajne pred rokovaním Rady ECOFIN) s cieľom prerokovať otázky spojené so spoločnou zodpovednosťou krajín eurozóny za jednotnú menu. Na tieto stretnutia sa vždy pozýva aj **Európska komisia** a **ECB**.

Eurostat: Štatistický úrad Európskych spoločenstiev. Eurostat je súčasťou **Európskej komisie** a jeho úlohou je pripravovať štatistiky Európskeho spoločenstva.

Eurosystém: systém centrálného bankovníctva eurozóny. Patrí sem **ECB** a NCB členských štátov EÚ, ktoré prijali euro v tretej etape **Hospodárskej a menovej únie** (pozri aj **eurozóna**). Eurosystém riadi **Rada guvernérov ECB** a **Výkonná rada ECB**.

Eurozóna [euro area]: regionálna oblasť, do ktorej patria členské štáty, ktoré v súlade so **zmluvou** prijali euro ako jednotnú menu a v ktorej za výkon jednotnej menovej politiky zodpovedá **Rada guvernérov ECB**. V súčasnosti do eurozóny patrí Belgicko, Nemecko, Grécko, Španielsko, Francúzsko, Írsko, Taliansko, Luxembursko, Holandsko, Rakúsko, Portugalsko a Fínsko.

Fluktuálne rozpätie ERM II [ERM II fluctuation margins]: horný a dolný limit, v rámci ktorého môžu meny zúčastňujúce sa na **ERM II** kolísať voči euru.

Fondové a nefondové dôchodkové systémy [funded and unfunded pension schemes]: Fondové (sporivé) dôchodkové systémy sú tie, v ktorých sú vyplácané dôchodkové dávky kryté akumulovaním aktív z prijatých príspevkov. V prípade nefondových (priebežných) systémov sa na vyplácanie dôchodkových dávok súčasným dôchodcom používajú priebežne prijímané dôchodkové príspevky, teda kapitál sa neakumuluje.

Generálna rada [General Council]: jeden z rozhodovacích orgánov **ECB**. Jej členmi sú prezident a viceprezident ECB a guvernéri všetkých NCB **Európskeho systému centrálnych bánk**.

Harmonizované dlhodobé úrokové miery [harmonised long-term interest rates]: článok 4 Protokolu o kritériách konvergenencie, na ktorý sa odvoláva článok 121 **zmluvy** požaduje, aby sa konvergenca úrokových mier merala prostredníctvom úrokových mier dlhodobých štátnych dlhopisov alebo porovnateľných cenných papierov so zohľadnením rozdielov medzi národnými definíciami. V záujme splnenia tejto požiadavky zmluvy **ECB** vypracovala koncepčný materiál zameraný na zosúladenie štatistik dlhodobých úrokových mier a v spolupráci s **Európskou komisiou (Eurostatom)** a z jej poverenia pravidelne zbiera údaje od jednotlivých NCB. Na hodnotenie konvergenencie v tejto správe sa používajú plne harmonizované údaje.

Harmonizovaný index spotrebiteľských cien (HICP) [Harmonised Index of Consumer Prices]: index spotrebiteľských cien, ktorý zostavuje **Eurostat** a ktorý je harmonizovaný pre všetky členské krajiny EÚ.

Hodnotiace obdobie [reference period]: časový interval vymedzený v článku 121 **zmluvy** a v Protokole o kritériách konvergenencie, ktorý je predmetom hodnotenia pokroku dosiahnutého v oblasti konvergenencie.

Hospodárska a menová únia (HMÚ) [Economic and Monetary Union (EMU)]: zmluva opisuje vznik hospodárskej a menovej únie v EÚ v troch etapách. Prvá etapa sa začala v júli 1990 a skončila 31. decembra 1993; bola charakteristická najmä tým, že sa odstránili vnútorné bariéry brániace voľnému pohybu kapitálu vnútri EÚ. Druhá etapa sa začala 1. januára 1994. Jej výsledkom bolo okrem iného zriadenie **Európskeho menového inštitútu (EMI)**, zákaz financovania verejného sektora centrálnymi bankami, zákaz privilegovaného prístupu verejného sektora k prostriedkom finančných inštitúcií a zavedenie obmedzení v oblasti deficitu verejnej správy. Tretia etapa sa začala 1. januára 1999 presunom kompetencií v menovej oblasti na **ECB** a zavedením eura. Proces vytvárania HMÚ sa zavŕšil zavedením eura do hotovostného peňažného obehu 1. januára 2002.

Hraničné intervencie [intervention at the limits]: povinné intervencie, ktoré vykonávajú centrálné banky, ak ich mena dosiahne horný alebo dolný limit **fluktuálneho rozpätia ERM II**.

Intervencie vnútri pásma [intra-marginal interventions]: intervencie, ktoré vykonávajú centrálné banky v záujme ovplyvniť výmenný kurz svojej meny v rámci **fluktuálneho rozpätia ERM II**.

Investície [investment]: tvorba hrubého fixného kapitálu podľa definície v **Európskom systéme účtov 1995**.

Konvergenčné kritériá [convergence criteria]: kritériá, ktoré ustanovuje článok 121 ods. 1 **zmluvy** (spresnené v Protokole o kritériách konvergenzie, na ktorý sa uvedený článok odvoláva) a ktoré musí splniť každý členský štát EÚ pred prijatím eura. Týkajú sa cenovej stability, rozpočtovej pozície sektora verejnej správy, výmenného kurzu a dlhodobých úrokových mier. V správe, ktorú podľa článku 121 ods. 1 vypracúva **Európska komisia** a **ECB**, sa na základe plnenia týchto kritérií hodnotí, či jednotlivé členské štáty dosiahli vysoký stupeň udržateľnej konvergenzie.

Konvergenčný program [convergence programme]: program obsahujúci strednodobé plány a očakávania vlád v oblasti vývoja hlavných ekonomických ukazovateľov vo vzťahu k dosahovaniu **referenčných hodnôt** uvádzaných v **zmluve**. Dôraz sa kladie aj na opatrenia zamerané na konsolidáciu rozpočtového hospodárenia a scenáre hospodárskeho vývoja. Konvergenčné programy sa spravidla koncipujú na tri až štyri roky, priebežne sa však aktualizujú. Tieto programy skúma **Európska komisia** a Hospodársky a finančný výbor a ich správy slúžia ako podklad na hodnotenie v **Rade ECOFIN**. Od začatia tretej etapy **Hospodárskej a menovej únie** členské štáty s výnimkou naďalej predkladajú konvergenčné programy, zatiaľ čo členské krajiny **eurozóny** v súlade s **Paktom stability a rastu** každý rok predkladajú programy stability.

Medzinárodná investičná pozícia [international investment position (i.i.p.)]: hodnota a štruktúra nesplatených finančných pohľadávok (alebo finančných záväzkov) danej ekonomiky voči zvyšku sveta. Čistá medzinárodná investičná pozícia sa často označuje ako čisté zahraničné aktíva.

Necyklické faktory [non-cyclical factors]: faktory, ktorých vplyv na saldo štátneho rozpočtu nie je spôsobený cyklickými výkyvmi (**cyklická zložka rozpočtového salda**). Môžu byť preto dôsledkom buď štrukturálnych opatrení, t. j. permanentných zmien rozpočtovej politiky, alebo **opatrení s dočasným účinkom**.

Opatrenia s dočasným účinkom [measures with a temporary effect]: patria sem všetky opatrenia s necyklickým vplyvom na rozpočtové premenné, ktoré (i) znižujú (alebo zvyšujú) deficit **verejnej správy** alebo hrubý dlh verejnej správy (pozri aj **pomer dlhu** a **pomer deficitu**) iba v danom období („jednorazové“ opatrenia) alebo (ii) zlepšujú (alebo zhoršujú) rozpočtovú situáciu v danom období na úkor (alebo v prospech) budúcich rozpočtových situácií (opatrenia s následným spätným účinkom).

Pakt stability a rastu [Stability and Growth Pact]: má slúžiť ako prostriedok na zabezpečenie zdravých verejných financií v tretej etape **Hospodárskej a menovej únie** v záujme vytvorenia priaznivých podmienok pre cenovú stabilitu a silný udržateľný rast prispievajúci k tvorbe pracovných miest. Na tento účel pakt stanovuje, že členské štáty si určujú strednodobé rozpočtové

ciele. Vymedzuje tiež konkrétny **postup pri nadmernom deficite**. Pakt sa skladá z uznesenia o Pakte stability a rastu prijatého na amsterdamskom zasadnutí Európskej rady 17. júna 1997 a z dvoch nariadení Rady, a to z (i) nariadenia (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o sprísňovaní dozoru nad rozpočtovými pozíciami a o dozore nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii v znení zmien a doplnkov nariadenia (ES) č. 1055/2005 z 27. júna 2005 a (ii) nariadenia (ES) č. 1467/97 zo 7. júla 1997 o urýchlení a vyjasnení implementovania postupu v prípade nadmerného deficitu v znení zmien a doplnkov nariadenia (ES) č. 1056/2005 z 27. júna 2005.

Podmienené záväzky [contingent liabilities]: záväzky verejnej správy, ktorých plnenie je podmienené vznikom určitej situácie (napríklad štátne záruky).

Pomer deficitu (verejnej správy) [deficit ratio (general government)]: deficit verejnej správy je definovaný ako čisté prijaté úvery a zodpovedá rozdielu medzi príjmami a výdavkami verejnej správy. Pomer deficitu je definovaný ako pomer deficitu verejnej správy k HDP v bežných trhových cenách. Hodnotí sa podľa jedného z konvergenčných rozpočtových kritérií, pomocou ktorého sa určuje existencia nadmerného deficitu; toto kritérium ustanovuje článok 104 ods. 2 **zmluvy**. Nazýva sa tiež rozpočtové alebo fiškálne saldo (deficit alebo prebytok).

Pomer dlhu (verejnej správy) [debt ratio (general government)]: dlh verejnej správy je definovaný ako celkový hrubý nesplatený dlh na konci roka v nominálnom vyjadrení, konsolidovaný medzi sektormi verejnej správy a v rámci týchto sektorov. Pomer dlhu je definovaný ako pomer dlhu verejnej správy k HDP v bežných trhových cenách. Hodnotí sa podľa jedného z konvergenčných rozpočtových kritérií, ktorým sa zisťuje existencia nadmerného deficitu; toto kritérium ustanovuje článok 104 ods. 2 **zmluvy**.

Pomer populácie v poproduktívom veku [elderly dependency ratio]: počet obyvateľov krajiny starších ako 65 rokov k počtu obyvateľov vo veku od 15 do 64 rokov.

Postup pri nadmernom deficite [excessive deficit procedure]: opatrenie, ktoré ustanovuje článok 104 **zmluvy** a ktoré je podrobnejšie vymedzené v Protokole o postupe pri nadmernom deficite. Toto opatrenie požaduje, aby členské štáty EÚ zachovávali rozpočtovú disciplínu, definuje kritériá nadmernosti deficitu, podľa ktorých sa posudzuje výsledok rozpočtového hospodárenia, a upravuje kroky, ktoré sa podniknú v prípade, ak sa zistí, že požiadavky týkajúce sa rozpočtového deficitu alebo verejného dlhu neboli splnené. Tento postup je ďalej doplnený nariadením Rady (ES) č. 1467/97 zo 7. júla 1997 o urýchlení a vyjasnení implementovania postupu pri nadmernom deficite v znení zmien a doplnkov nariadenia Rady (ES) č. 1056/2005 z 27. júna 2005, ktoré je súčasťou **Paktu stability a rastu**.

Právna konvergencia [legal convergence]: proces prispôsobovania legislatívy členských štátov EÚ v záujme jej zlučiteľnosti so **zmluvou** a **Štatútom ESCB a ECB** na účely (i) integrácie NCB do **Európskeho systému centrálnych bánk** a (ii) prijatia eura a integrácie NCB do **Eurosystemu**.

Primárne saldo [primary balance]: čisté prijaté alebo čisté poskytnuté úvery sektora **verejnej správy** bez započítania zaplatených úrokov z konsolidovaného dlhu verejnej správy.

Produkčná medzera [output gap]: rozdiel medzi skutočnou a potenciálnou úrovňou hrubej produkcie národného hospodárstva vyjadrený vo forme percentuálneho podielu potenciálnej hrubej produkcie. Potenciálna hrubá produkcia sa zisťuje na základe rastového trendu danej ekonomiky. Kladná produkčná medzera znamená, že skutočná hrubá produkcia presahuje

potenciálnu úroveň hrubej produkcie a naznačuje možnosť výskytu inflačných tlakov. Záporná produkčná medzera znamená, že skutočná hrubá produkcia nedosahuje doterajší rastový trend a je nižšia ako jej potenciálna úroveň, čo naznačuje možnosť absencie inflačných tlakov.

Rada ECOFIN [ECOFIN Council]: pozri **Rada EÚ**.

Rada EÚ [EU Council]: orgán Európskej únie, ktorý sa skladá z predstaviteľov vlád členských štátov, zvyčajne ministrov, do rezortu ktorých patria prerokúvané záležitosti. Rokovanie Rady EÚ, na ktorom sa zúčastňujú ministri hospodárstva a ministri financií, sa často nazýva **Rada ECOFIN**. V prípade mimoriadne dôležitých rozhodnutí môže Rada EÚ rokovať aj v zložení hláv štátov a vlád. Nesmie sa zamieňať s **Európskou radou**.

Rada guvernérov [Governing Council]: najvyšší rozhodovací orgán **ECB**. Jeho členmi sú členovia **Výkonnej rady** ECB a guvernéri členských krajín EÚ, ktoré prijali euro.

Referenčná hodnota [reference value]: Protokol o postupe pri nadmernom deficite explicitne stanovuje referenčnú hodnotu **pomeru deficitu** (3 % HDP) a **pomeru dlhu** (60 % HDP) a Protokol o kritériách konvergencie, na ktorý sa odvoláva článok 121 **zmluvy**, určuje metodiku výpočtu referenčných hodnôt použitých pri skúmaní konvergencie v cenovej oblasti a konvergencie dlhodobých úrokových mier.

Saldo spojených priamych a portfóliových investícií [combined direct and portfolio investment balance]: súčet salda priamych a salda portfóliových investícií na finančnom účte platobnej bilancie. Priame investície sú cezhraničné investície určené na nadobudnutie trvalej účasti v podniku so sídlom v inej krajine (predpokladaná majetková účasť v podniku zodpovedá najmenej 10 % kmeňových akcií alebo hlasovacích práv). Patria sem investície do základného imania, reinvestovaný zisk a „ostatný kapitál“ spojený s medzipodnikovými transakciami. Medzi portfóliové investície patria podielové cenné papiere (ak nejde o priame investície), dlhové cenné papiere vo forme dlhopisov a zmeniek a nástroje peňažného trhu.

Štatút ESCB a ECB [Statute]: Protokol o štatúte **Európskeho systému centrálnych bánk a Európskej centrálnej banky** tvorí prílohu k **Zmluve** o založení Európskeho spoločenstva v znení zmien a doplnkov Amsterdamskej zmluvy, Zmluvy z Nice, nariadenia Rady 2003/223/ES a aktu o podmienkach pristúpenia Českej republiky, Estónska, Cypru, Lotyšska, Litvy, Maďarska, Malty, Poľska, Slovinska a Slovenska a zmien a doplnkov zmlúv, na ktorých je založená Európska únia.

Úprava vzťahu deficitu a dlhu [deficit-debt adjustment]: rozdiel medzi rozpočtovým saldom (deficitom alebo prebytkom verejnej správy) a zmenou dlhu **verejnej správy**. Takéto rozdiely môžu okrem iného prameniť zo zmien objemu finančných aktív v držbe sektora verejnej správy, z precenení alebo zo štatistických úprav.

Ústredná štátna správa [central government]: sektor verejnej správy podľa definície **Európskeho systému účtov 1995**, ale bez regionálnych štátnych správ a miestnych samospráv (pozri aj **verejná správa**). Patria sem všetky administratívne útvary (ústrednej) štátnej správy a iných verejných inštitúcií s kompetenciou pre celé národné hospodárstvo, okrem správy fondov sociálneho zabezpečenia.

Verejná správa [general government]: sektor definovaný v **Európskom systéme účtov 1995**. Tvoria ho rezidentské subjekty, ktoré sa zaoberajú najmä výrobou netrhových tovarov

a poskytovaním služieb určených na individuálnu a kolektívnu spotrebu a/alebo prerozdeľovaním národného dôchodku a národného majetku. Patria sem orgány ústrednej štátnej správy, regionálnych štátnych správ, miestnych samospráv a fondy sociálneho zabezpečenia. Subjekty v štátnom vlastníctve zaoberajúce sa komerčnou činnosťou, napríklad štátne podniky, sa do verejnej správy nezahŕňajú.

Volatilita výmenného kurzu [exchange rate volatility]: vyjadruje premenlivosť výmenného kurzu; zvyčajne sa vypočítava na základe analizovanej štandardnej odchýlky denných percentuálnych zmien.

Výkonná rada [Executive Board]: jeden z rozhodovacích orgánov **ECB**. Členmi Výkonnej rady sú prezident a viceprezident ECB a ďalší štyria členovia, všetci menovaní po vzájomnej dohode hláv štátov a vlád členských krajín EÚ, ktoré prijali euro.

Zmena centrálnej parity [realignment]: zmena **centrálnej parity** meny zapojenej do **ERM II**.

Zmluva [Treaty]: Zmluva o založení Európskeho spoločenstva („Rímska zmluva“). Zmluva bola pri viacerých príležitostiach zmenená a doplnená, osobitne Zmluvou o Európskej únii („Maastrichtská zmluva“), na základe ktorej bola založená **Hospodárska a menová únia** a ktorá obsahuje **Štatút ESCB**.

ISSN 1725945-2

9 771725 945006